

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการความมั่นคงศึกษา

เรื่อง การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9
กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทย

โดย

ดร. ชาญยุทธ์ ตรีพนา

เมษายน 2551

สัญญาเลขที่ RDG5010017

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9
กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทย

ผู้วิจัย

ดร. รัชฎาธิปไตย ศรีพนา

สังกัด

สถาบันเอเชียศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดโครงการความมั่นคงศึกษา

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

“การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทย”

รัชฎาธิปไตย ศรีพนา

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสิ้นสุดของความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และการสิ้นสุดของสงครามเย็นทำให้ประเทศในภูมิภาคหันมาพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศของตนและแสวงหาความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในและนอกภูมิภาคมากขึ้น อีกทั้งได้เอื้ออำนวยให้ประเทศในภูมิภาคและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเชื่อมต่อไปมาหาสู่ระหว่างกันด้วยเส้นทางบกมากขึ้น แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการคมนาคมขนส่งและเส้นทางได้กลายเป็นรูปธรรมนับตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990 การปรับปรุงซ่อมแซมและซ่อมเส้นทางได้เริ่มขึ้นและบางเส้นทางได้สำเร็จลงในตอนทศวรรษที่ 2000 ทำให้การเชื่อมต่อและการขนส่งไปมาหาสู่ข้ามแดนเป็นไปอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และการเคลื่อนไหวของคนและสินค้าก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

เส้นทางเหล่านี้ได้เอื้ออำนวยต่อการคมนาคมขนส่งของคนและสินค้าและได้ทำให้จำนวนคนที่ใช้เส้นทางนี้เพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่ขณะเดียวกันเส้นทางเหล่านี้ก็ก่อให้เกิดผลทางลบด้วยเช่นกัน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทย ทั้งนี้เพราะเอื้ออำนวยต่อการหลั่งไหลของยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การลักลอบสินค้า การค้ามนุษย์และการระบาดของโรคมาลาเรีย ประเทศไทยอันกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความสงบสุขและความอยู่ดีมีสุขของสังคมไทย ความมั่นคงในงานวิจัยนี้จะไม่นับความมั่นคงทางทหาร

ความยากจนของคนในพื้นที่บางแห่งในประเทศลาวและความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและลาว ทำให้เกิดการหลั่งไหลของคน แรงงาน สินค้าทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมายจากลาว หรือในพื้นที่ที่ยากจนกว่ามายังประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีจากบางพื้นที่ในจีนผ่านลาวมายังไทยด้วยเช่นกัน

ประเด็นของความมั่นคงชายแดนครอบคลุมถึง ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การลักลอบสินค้าหนีภาษี การใช้พื้นที่ในการปลุกระดมจากประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน การก่อการร้าย การบุกรุกที่ดินริมน้ำ ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยฉบับนี้จะศึกษาผลกระทบที่มีต่อความมั่นคงชายแดนต่อไทยจากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งในกรณีของเส้นทางหมายเลข 9 และการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก หรือ East-West Economic Corridor เท่านั้น (มิได้เน้นผลกระทบจากการพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 ต่อพื้นที่ในลาวแต่ประการใด) โดยจะเน้นประเด็นยาเสพติด ลักลอบสินค้าเถื่อน แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้ ทั้ง 3

ประเด็นนี้มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อความมั่นคงแห่งชาติในความหมายของความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมไทย สำหรับการค้านุญช์นั้นก็ปัญหาสำคัญยิ่งยวดเช่นกัน แต่การทำวิจัยในเรื่องนี้มีความละเอียดอ่อนซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการศึกษามากกว่าในสามประเด็นแรก และควรต้องทำการวิจัยแยกต่างหาก

สำหรับประเด็นการใช้พื้นที่ในการปลูกระดมประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน การก่อการร้ายต่อประเทศไทยแถบพื้นที่มุกดาหารหรือเส้นทางหมายเลข 9 ทั้งในลาวและเวียดนามในปัจจุบันมิได้เป็นประเด็นสำคัญและมีได้เกิดขึ้นแต่อย่างใด¹

ประเด็นคำถามของงานวิจัย ก็คือ การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทยในประเด็นใด

ระเบียบวิธีของการวิจัย เน้นระเบียบวิธีของระเบียบวิธีของการวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น ด้วยการศึกษาลงพื้นที่ การสำรวจเส้นทาง พื้นที่ การวิจัยด้วยการร่วมประชุม การสัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขอบเขตการวิจัย เน้นประเด็นยาเสพติด การลักลอบสินค้า แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร โดยเน้นพื้นที่อำเภอที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง อันได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอห้วยใหญ่ และอำเภอดอนตาล โดยใช้เวลาในการทำวิจัยเป็นเวลา 6 เดือน

ผลการวิจัย

ผลในด้านบวกจากการพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 และการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขต ก็คือ ทั้งมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกและจำนวนบุคคลเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรไทยทางด่านมุกดาหารได้เพิ่มขึ้นในทุกปีและโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตในช่วงต้นปี 2007

ผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทยจากการพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 และการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขต ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของการค้ายาเสพติด แรงงานต่างด้าว และการลักลอบสินค้าหนีภาษี

¹ จากการสัมภาษณ์นายปรัชญา จินต์จันทวงศ์ ปลัดจังหวัดมุกดาหาร ณ จังหวัดมุกดาหาร วันที่ 27 มิถุนายน 2007.

1. การค้ายาเสพติด

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา หลังจากมาตรการการสกัดกั้นยาเสพติดในภาคเหนือของไทยได้เข้มงวดมากขึ้นได้มีผลทำให้การลักลอบขนยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยาเสพติดจากลาวผ่านเข้ามาในประเทศไทยหรือจังหวัดมุกดาหารมีจำนวนทั้งสิ้นเท่าใด ไม่สามารถหาตัวเลขที่แน่นอนได้ มีแต่เพียงตัวเลขประมาณการ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจำนวนยาเสพติดที่ขนเข้ามานั้น เป็นตัวเลขที่ถูกจับกุมได้และยังมีอีกจำนวนหนึ่งซึ่งไม่สามารถรู้ได้ว่าเท่าไรที่เล็ดลอดการจับกุมไปได้ การเพิ่มขึ้นของการค้าและขนยาเสพติดที่จังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าซึ่งสามารถเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของการจับกุมการขนยาซึ่งการเพิ่มขึ้นของการจับกุมการขนยานั้นมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น การเพิ่มขึ้นของความต้องการยาเสพติดในประเทศไทยและในต่างประเทศที่รับซื้อยาเสพติดที่ผ่านไทย ความเข้มงวดของการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่อื่น ดังเช่นในภาคเหนือ ทำให้พื้นที่นั้นขนยาเสพติดไม่สะดวก ผู้ขนยาจึงหาช่องทางใหม่ซึ่งพื้นที่หนึ่งก็คือ จังหวัดมุกดาหารนั่นเอง อย่างไรก็ตาม สำนักงานปปส.ระบุว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การขนยาเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนมากขึ้นจริง และในปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารได้ยืนยันว่าจังหวัดมุกดาหารได้กลายเป็นจังหวัดอันดับสองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยาเสพติดประเภทยาบ้าแพร่เข้ามามากที่สุดโดยร้อยละ 90 ของผู้ค้ายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าในจังหวัดมุกดาหารเป็นคนนอกจังหวัด และร้อยละ 10 เป็นคนจังหวัดมุกดาหาร ในขณะที่ร้อยละ 70 ของคนซื้อเป็นคนนอกจังหวัดมุกดาหารและร้อยละ 30 เป็นคนจังหวัดมุกดาหาร²

2. ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

การลักลอบเข้าเมืองมายังจังหวัดมุกดาหารของชาวลาวเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นการหลบหนีเข้ามาทางด่านประเพณีหรือช่องทางหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการข้ามแดนเข้าประเทศไทยอย่างไม่มีมีการตรวจสอบเอกสาร มายังอำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอห้วยน้ำใหญ่และอำเภอดอนตาล สำหรับแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายนั้น กระบวนการในการเข้ามาในประเทศไทยมีทั้งเข้ามาทางด่านชายแดนถาวรโดยถือหนังสือเดินทาง หรือ บัตรผ่านแดนซึ่งถือว่าการเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและเป็นทั้งการลักลอบเข้าเมืองดังได้กล่าวมาข้างต้น และเมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้ว คนเหล่านี้มาทำงานโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต อาจพำนักรและทำงานเป็นระยะเวลายาวนานเกินที่กฎหมายอนุญาต

² นายประณีต บุญมี ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารกล่าวในที่ประชุมระหว่างการประชุมบต. ตำบลชะโนดน้อย จังหวัดมุกดาหาร ในวันที่ 8 มกราคม 2008 โดยผู้วิจัยได้มีโอกาสเดินทางเข้าพื้นที่และร่วมประชุมครั้งนี้ด้วย

คนเหล่านี้มาจากพื้นที่ยากจน การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 มีส่วนในการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ขณะเดียวกัน ก็มาจากพื้นที่อื่นที่เส้นทางหมายเลข 13 พาดผ่านทั้งทางภาคเหนือและใต้ของลาวด้วย นอกจากนี้ สะพานข้ามแม่น้ำโขงที่มุกดาหารก็มีส่วนเอื้ออำนวยให้จำนวนคนที่เข้าออกประเทศไทยรวมทั้งแรงงานลาวที่เข้ามามุกดาหารเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความยากจนในลาว แรงดึงดูดด้านตลาดแรงงานในประเทศไทยก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่ง

3. การลักลอบสินค้าเข้าสู่อำเภอไทยทางมุกดาหาร

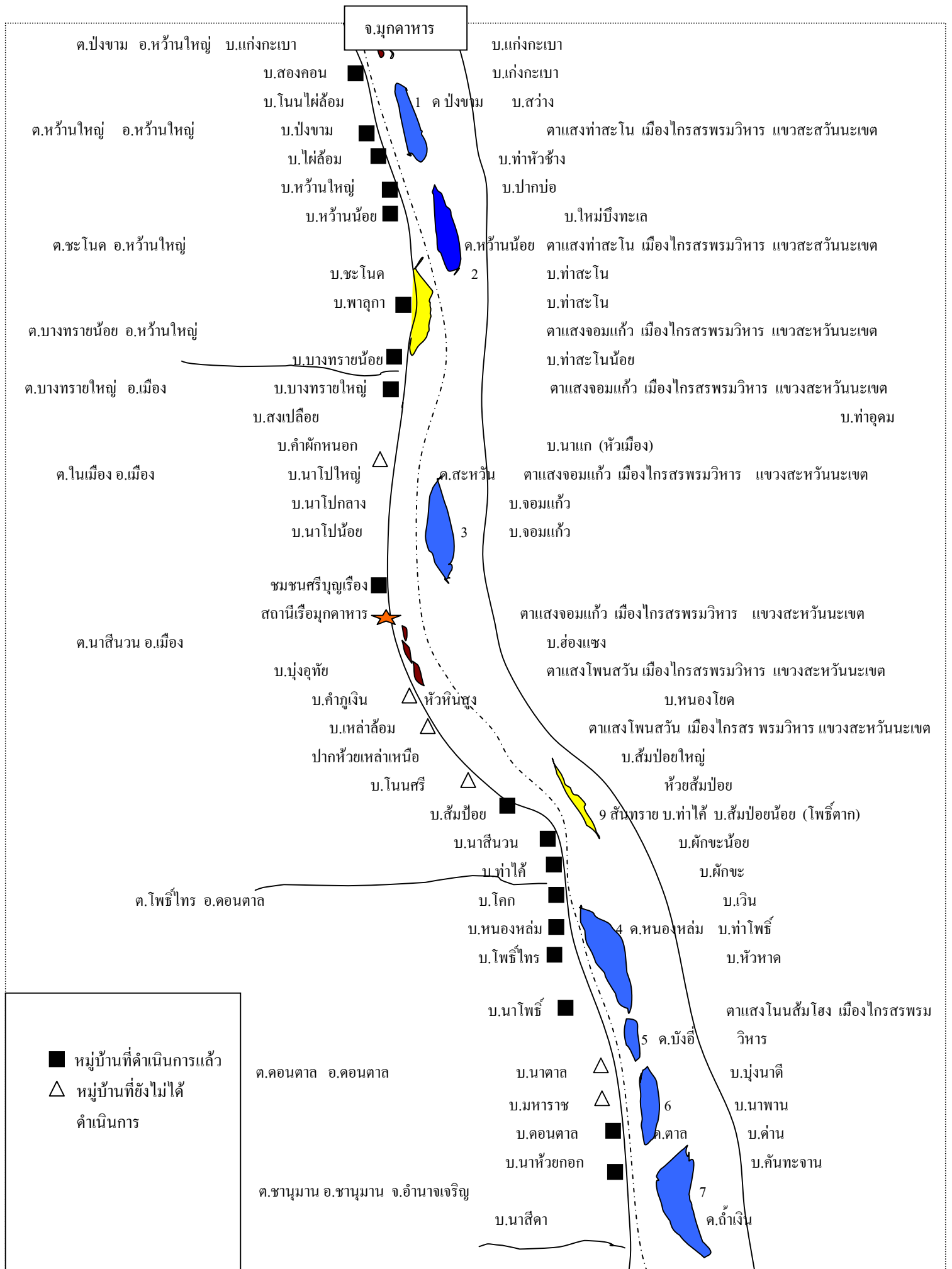
ในงานวิจัยนี้จะขอเน้นเพียงประเด็นการลักลอบข้าวเท่านั้นเนื่องจากเป็นประเด็นที่อาจกระทบความมั่นคงชายแดนได้ และการลักลอบนำเข้าลูกสุกรแช่แข็งหรือหมูก็เนื่องจากสามารถนำโรคระบาดมาให้แต่คนส่วนใหญ่จะไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้

4. โรคที่อาจระบาดเข้ามาทางชายแดนมุกดาหาร-สะพานนะเขดโดยผ่านมาทางเส้นทางคมนาคมที่สะดวก

5. การแก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดนด้านจังหวัดมุกดาหาร

ควรเน้นการพัฒนาศักยภาพคน ชุมชนและพื้นที่ชายแดน การฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง เช่น การจัดระบบหมู่บ้าน การเฝ้าระวังโดยคนของหมู่บ้านริมแม่น้ำโขง การจัดระเบียบเรือของจังหวัดมุกดาหารเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามแนวชายแดนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขนยาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบขนสินค้าเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี หากชุมชนมีความเข้มแข็ง ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการสอดส่องดูแล ไม่ทำการลักลอบขนหรือค้าเสียเอง การสกัดกั้นย่อมทำได้ในระดับหนึ่ง แต่ชาวบ้านบางส่วนอาจไม่ต้องการช่วยสอดส่องดูแลหรือให้เบาะแสเนื่องจากไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้เพราะอาจนำความเสียหายมาสู่ตน

ควรเน้นมาตรการบางประการในการแก้ไขปัญหาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบขนสินค้าเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี ดังเช่น ด้วยการพัฒนาแก้ไขการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐ สร้างสำนึกความสุจริตของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ผลักดันให้มีการนำข้อตกลงข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมตามลำน้ำโขงเพื่อร่วมกันสกัดกั้น ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตกับลาวมาไว้ รวมทั้งสร้างหน่วยงานประสานงานกับต่างประเทศของจังหวัดชายแดนไทยเป็นการเฉพาะ.

การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทย

ชัยยุทธ ศรีพนา

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสิ้นสุดของความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และการสิ้นสุดของสงครามเย็นทำให้ประเทศในภูมิภาคหันมาพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศของตนและแสวงหาความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในและนอกภูมิภาคมากขึ้น อีกทั้ง ได้เอื้ออำนวยให้ประเทศในภูมิภาคและอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงเชื่อมต่อไปมาหาสู่ระหว่างกันด้วยเส้นทางบกมากขึ้น

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการคมนาคมขนส่งและเส้นทางได้กลายเป็นรูปธรรม นับตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990 การปรับปรุงซ่อมแซมและซ่อมเส้นทางได้เริ่มขึ้นและบางเส้นทางได้สำเร็จลงในต้นทศวรรษที่ 2000 ทำให้การเชื่อมต่อและการขนส่งไปมาหาสู่ข้ามแดนเป็นไปอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และการเคลื่อนไหวของคนและสินค้าก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

เส้นทางเหล่านี้ได้เอื้ออำนวยต่อการคมนาคมขนส่งของคนและสินค้าและได้ทำให้จำนวนคนที่ใช้เส้นทางนี้ก็เพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่ขณะเดียวกันเส้นทางเหล่านี้ก็ก่อให้เกิดผลทางลบด้วยเช่นกัน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทย ทั้งนี้เพราะเอื้ออำนวยต่อการหลั่งไหลของยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การลักลอบสินค้า การค้ามนุษย์และการระบาดของโรคมาลาเรียในประเทศไทย อันกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความสงบสุขและความอยู่ดีมีสุขของสังคมไทย อย่างไรก็ตามความมั่นคงในงานวิจัยนี้จะไม่เน้นความมั่นคงทางทหาร

ความยากจนของคนในพื้นที่บางแห่งในประเทศลาวและความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและลาวทำให้เกิดการหลั่งไหลของคน แรงงาน สินค้าทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมายจากลาว หรือในพื้นที่ที่ยากจนกว่ามายังประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีจากบางพื้นที่ในจีนผ่านลาวมายังไทยด้วยเช่นกัน

ประเด็นของความมั่นคงชายแดนครอบคลุมถึงยาเสพติด แรงงานต่างด้าว การลักลอบสินค้าหนีภาษี การใช้พื้นที่ในการปลุกเร้าคอมมิวนิสต์จากประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน การก่อการร้าย การบุกรุกที่ดินริมน้ำ ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยฉบับนี้จะศึกษาผลกระทบที่มีต่อความมั่นคงชายแดนของไทยสืบเนื่องจากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งในกรณีของเส้นทางหมายเลข 9 และการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะพานนะเขตบนระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก หรือ East-

West Economic Corridor เท่านั้น (มิได้เน้นผลกระทบจากการพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 ต่อพื้นที่ในลาวแต่อย่างใด) โดยจะเน้นประเด็นยาเสพติด การลักลอบสินค้าเถื่อน แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้ ทั้ง 3 ประเด็นนี้มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อความมั่นคงแห่งชาติในความหมายของความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมไทย สำหรับการคำนุญนั้นก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งยวดด้วยเช่นกัน แต่การทำวิจัยในเรื่องนี้มีความละเอียดอ่อนซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการศึกษามากกว่าในสามประเด็นแรก และควรต้องทำการวิจัยแยกต่างหาก

สำหรับประเด็นการใช้พื้นที่ในการปลูกระดมประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน การก่อการร้ายต่อประเทศไทยแถบพื้นที่มุกดาหารหรือเส้นทางหมายเลข 9 ทั้งในลาวและเวียดนามในปัจจุบันมิได้เป็นประเด็นสำคัญและมิได้เกิดขึ้นแต่อย่างใด¹

ประเด็นคำถามของงานวิจัย ก็คือ เส้นทางหมายเลข 9 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทยในประเด็นใด

ระเบียบวิธีของการวิจัย ในการดำเนินการวิจัย จะเน้นระเบียบวิธีของระเบียบวิธีของการวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น วิธีการวิจัยมีทั้งด้านการศึกษาเอกสาร การวิจัยด้วยการสำรวจเส้นทาง พื้นที่ การวิจัยด้วยการเข้าร่วมประชุม การสัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยรวมประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และเจ้าหน้าที่ระดับสูงของหน่วยงานต่างๆของจังหวัด อีกทั้ง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในหลายวาระ

ขอบเขตการวิจัย เน้นประเด็นยาเสพติด การลักลอบสินค้าและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร โดยเน้นพื้นที่อำเภอที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง อันได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอห้วยน้ำใหญ่ และอำเภอดอนตาล โดยใช้เวลาในการทำวิจัยเป็นเวลา 6 เดือน

¹ จากการสัมภาษณ์นายปรัชญา จินต์จันทรวงศ์ ปลัดจังหวัดมุกดาหาร ณ จังหวัดมุกดาหาร วันที่ 27 มิถุนายน 2007.

คำนิยาม

1. **เส้นทางหมายเลข 9** หมายถึงเส้นทางที่เริ่มต้นจากเมืองโกสอน พมวิหาน หรือที่เรียกติดปากโดยทั่วไปว่า เมืองสะหวันนะเขต และไปสิ้นสุดที่เมืองดงห้า (Dong Ha) จังหวัดกว๋างจิ (Quang Tri) มิใช่ไปสิ้นสุดที่คานังอย่างที่เข้าใจกัน และเส้นทางหมายเลข 9 จะเชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข 1 ซึ่งเป็นเส้นทางหลักเชื่อมเหนือ-ใต้ของเวียดนามที่เมืองดงห้า

2. **ความมั่นคง** ความมั่นคงในที่นี้ เน้นความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มิได้เน้นความมั่นคงทางทหารแต่อย่างใด

3. **ผลกระทบ** “ผลกระทบ”ในงานวิจัยนี้หมายถึงผลกระทบด้านลบเท่านั้น อันได้แก่ การค้ายาเสพติด การลักลอบสินค้า และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย สำหรับผลกระทบด้านลบในประเด็นดังกล่าว การค้ามนุษย์จะขอกกล่าวถึงเพียงคร่าวๆและไม่ขอเน้นในงานวิจัยนี้

ข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบางหน่วยงาน ดังเช่น เจ้าหน้าที่ข้อมูล คตส.ของสำนักงานจังหวัดมุกดาหารไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ไม่อนุเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ทั้งๆที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปลัดจังหวัดให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2. ข้อมูลของหน่วยงานรัฐมีความขัดแย้งกันเอง ทำให้ต้องทำการสืบหาและตรวจสอบข้อมูลซ้ำกับหลายๆหน่วยงาน ประกอบกับต้องทำการสำรวจพื้นที่เพิ่มขึ้น

3. มีเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบางหน่วยงานเท่านั้นที่กล้าให้ข้อมูลเบื้องต้นโดยตรงไปตรงมา และกล้าแสดงตนว่าคิดต่างจากคนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นยาเสพติด การลักลอบสินค้าเถื่อน

1. การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9

เส้นทางหมายเลข 9 บน “ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก” (East – West Economic Corridor หรือ EWEC) เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักที่มีความสำคัญยิ่งสายหนึ่งในบรรดาเส้นทางบนระเบียงเศรษฐกิจทั้งหลายในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion หรือ GMS)² เส้นทางหมายเลข 9 เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อไทย ลาว เวียดนาม พาดผ่านสองประเทศ คือ เวียดนามและลาว หากเริ่มต้นจากไทยและลาว เส้นทางหมายเลข 9 จะเริ่มต้นที่เมืองสะหวันนะเขต หากเริ่มต้นจากเวียดนาม เส้นทางหมายเลข 9 จะเริ่มต้นที่เริ่มจากเมืองดงท่า (Dong Ha) จังหวัดกว๋างจิหรือ กว๋างตรี (Quang Tri) ผ่านชายแดนเวียดนาม-ลาว โดยพื้นที่ชายแดนฝั่งเวียดนามนั้น เรียกว่า ด่านลาวบ่าว (Lao Bao) และพื้นที่ชายแดนฝั่งลาวนั้น เรียกว่า ด่านแดนสะหวัน จากด่านแดนสะหวันจะผ่านเมืองพิน (ด่านแดนสะหวัน-เมืองพิน 75 กม.) เมืองพะลาน เมืองเซโน (เมืองพิน-เซโน 130 กม.) และมายังเมืองไกสอน พมวิหานแขวงสะหวันนะเขตซึ่งเป็นจังหวัดริมแม่น้ำโขงของลาวและเชื่อมจังหวัดมุกดาหารในภาคอีสานของไทยโดยมีสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตเป็นตัวเชื่อมสองฝั่งของแม่น้ำโขง

เส้นทางหมายเลข 9 ในลาวอยู่ในสภาพติดขัดตลอดทั้งเส้น มีบางช่วงสั้น ๆ เท่านั้นที่ผิวถนนกำลังซ่อมแซมเนื่องจากทรุดโทรม เพราะรถบรรทุกขนของเกินน้ำหนักและการก่อสร้างถนนในช่วงนั้น ๆ มีความบกพร่อง อย่างไรก็ตาม เส้นทางหมายเลข 9 เป็นเส้นทางราบเหมาะสมควรต่อการเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและเป็นเส้นทางผ่านจากไทยไปยังเวียดนาม และจากเวียดนามมายังไทย

จะเห็นว่าเส้นทางหมายเลข 9 นี้ อำนวยความสะดวกอย่างยิ่งในการเดินทาง การขนส่งสินค้าและคน ยิ่งกว่านั้น การสร้างและใช้สะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-ลาวแห่งที่ 2 ระหว่างจังหวัดมุกดาหารและสะหวันนะเขตที่ได้ทำการเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 20 ธันวาคม 2006 ยิ่งทำให้การเดินทาง การขนส่งสินค้าและคนมีความสะดวกยิ่งขึ้น สะพานนี้ส่งผลให้จังหวัดมุกดาหารมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะเป็นประตูการค้าและการลงทุนสู่อินโดจีนและในฐานะเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเมืองและแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขงเข้าด้วยกัน แต่ในขณะเดียวกัน การขนส่งยาเสพติดและการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวก็

² ระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง มีดังเช่น ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East – West Economic Corridor หรือ EWEC) ระเบียงเศรษฐกิจด้านใต้ (Southern Corridor) และระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Corridor)

ในขณะที่อำเภอคอนทาลมีชุมชนเบาบาง และในพื้นที่หลายแห่งบริเวณริมแม่น้ำเป็นต้นไม้
รก ไม่มีบ้านเรือน หรือบ้านเรือนอยู่ห่างกัน ทำให้ยากแก่การลักลอบขึ้นฝั่งโดยไม่เป็นที่สังเกตแต่
อย่างใด นอกจากนี้ พื้นที่ในอำเภอนี้มีดอนหรือเกาะขนาดใหญ่หลายแห่งในแม่น้ำโขง ในระยะไม่
ไกลจากฝั่งไทย ในฤดูแล้งเมื่อน้ำลดสามารถเดินถึงกันได้ไม่ยาก

2.นโยบาย ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับความมั่นคงชายแดน³

เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2007 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอ “ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”⁴ โดยกำหนดพื้นที่ตำบลชายแดน และชายฝั่งทะเล เป็นเป้าหมายลำดับแรกของการดำเนินงานใน 30 จังหวัดชายแดน จังหวัดปัตตานี และ 23 จังหวัดชายทะเล และใช้กระบวนการทางเศรษฐกิจสังคม และการป้องกันชายแดน เป็นปัจจัยเสริมสร้างความเข้มแข็งของคน ชุมชน และพื้นที่ในการป้องกันและแก้ปัญหา รวมทั้งการผนึกกำลังทุกภาคส่วนเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างชุมชนชายแดนไทยกับชุมชนชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน และการมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน โดยกำหนดยุทธศาสตร์รองรับ 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายชายแดน
 2. ยุทธศาสตร์การผนึกกำลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงบริเวณชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ
 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมมือชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน
 4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ โดยให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในรับไป
- อำนวยการและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน

³ *ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนและชายฝั่งทะเล* เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ วันที่ 13-15 มิ.ย. 50 ,หน้า 18-23

⁴ *ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนและชายฝั่งทะเล* เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ วันที่ 13-15 มิ.ย. 50 ,หน้า 11.

3. การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทย

ผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทยด้านจังหวัดมุกดาหารสืบเนื่องจากการพัฒนาเส้นทางและการเปิดใช้สะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขตซึ่งจะถูกมองข้ามไปไม่ได้ มีทั้งในด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวกคือ การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 และการเปิดใช้สะพานได้นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวและการค้า ในขณะที่ผลกระทบในด้านลบนั้นนำไปสู่การแพร่ระบาดของยาเสพติด การเพิ่มขึ้นของการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายรวมถึงการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าว การเพิ่มขึ้นของการลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย โรคระบาด การค้ำมนุษย์ เป็นต้น

ในที่นี้จะกล่าวถึงผลกระทบในด้านบวกอย่างคร่าวๆ และจะขอเน้นผลกระทบในด้านลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและการลักลอบสินค้าที่สำคัญเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จะขอแสดงสถิติจำนวนคนเดินทางเข้า-ออกและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกที่ด่านจังหวัดมุกดาหารเปรียบเทียบก่อนและหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตเพื่อให้เห็นภาพโดยรวมของการเพิ่มขึ้นของการเดินทางเข้าออกของคนและของการนำเข้าส่งออกของสินค้านี้ระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขตแล้ว

การเดินทางเข้า-ออก ราชอาณาจักรทางด้าน ตม.มุกดาหาร

สถิติข้างล่างนี้แสดงถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนบุคคลที่เดินทางเข้าออกระหว่างจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตที่เพิ่มขึ้นปีต่อปี ทั้งโดยการใช้หนังสือเดินทางและบัตรผ่านแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างปี 2006 และ 2007 โดยจำนวนบุคคลที่เดินทางเข้าออกในปี 2007 ที่ถือหนังสือเดินทางได้เพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าตัว หรือ ร้อยละ 100 ในขณะที่จำนวนผู้ถือบัตรผ่านแดนไทยได้เพิ่มขึ้นในปี 2007 ไม่น้อยกว่า 4.5 เท่าจากจำนวนในปี 2006

จำนวนคนเข้าออกผ่านด่านจะมีมากเป็นพิเศษในช่วงที่มีงานนักขัตฤกษ์ในไทยและลาว เช่น งานวันสงกรานต์ วันหยุดของไทยที่ติดต่อกันหลายวัน

สถิติบุคคลเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรทางด่าน ตม.มุกดาหาร ศตม.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งตามประเภท

เอกสารประจำปี พ.ศ. 2547-2550 (คส.2004-2007)

ปี	บัตรผ่านแดนไทย	บัตรผ่านแดนลาว	หนังสือเดินทางขาเข้า	หนังสือเดินทางขาออก
2547/2004	22,835	58,784	28,736	28,643
2548/2005	29,284	42,844	64,771	59,835
2549/2006	46,455	102,716	109,487	105,394
2550/2007	225,332	160,243	205,292	200,384

ที่มา : ด่าน ตม.มุกดาหาร ศตม.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่ด่านศุลกากรจังหวัดมุกดาหาร

จากสถิติข้างล่างนี้ พบว่ามูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกทางด่านตรวจคนเข้าเมืองมุกดาหารได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการเปิดสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขต และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้านำเข้าจากสะหวันนะเขต โดยจะเห็นว่า ในปี 2007 มูลค่าสินค้านำเข้าเพิ่มถึง 12.65 พันล้านบาทจากปี 2006 ซึ่งมีมูลค่าเพียง 2.95 พันล้านบาท

จะเห็นว่า ทั้งมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกและจำนวนบุคคลเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรไทยทางด่านมุกดาหารได้เพิ่มขึ้นในทุกปีและ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตในช่วงต้นปี 2007 ทั้งนี้ ด้วยการเพิ่มขึ้นมากที่สุดของมูลค่าการนำเข้าสินค้าประเภท ทองแดงจากลาว

มูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออก ที่จังหวัดมุกดาหาร เปรียบเทียบก่อนและ
หลังการเปิดสะพานตามปีงบประมาณ (2545-2550/2002-2007)

ปีงบประมาณ	มูลค่าสินค้านำเข้า	มูลค่าสินค้าส่งออก
2545/2002	701,513,353.98	3,275,316,583.40
2546/2003	831,592,899.88	4,078,924,429.07
2547/2004	525,508,716.24	4,653,223,283.38
2548/2005	854,981,890.55	5,721,261,489.56
2549/2006	2,318,955,172.70	6,140,820,579.47
2550/2007	9,604,944,885.49	6,145,034,984.79

ที่มา : ด่านศุลกากรมุกดาหาร สำนักงานศุลกากร ภาคที่ 2 กรมศุลกากร

3.1 การค้ายาเสพติด

3.1.1 ภาพรวมของการนำเข้ายาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา หลังจากมาตรการการสกัดกั้นยาเสพติดในภาคเหนือของไทยได้เข้มงวดมากขึ้น ได้มีผลทำให้การลักลอบขนยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มจำนวนมากขึ้น

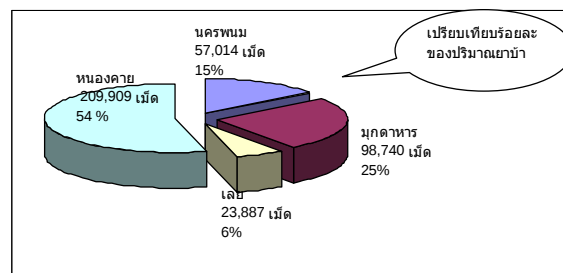
อย่างไรก็ตาม ยาเสพติดจากลาวผ่านเข้ามาในประเทศไทยรวมทั้งที่จังหวัดมุกดาหารมีจำนวนทั้งสิ้นเท่าใด ไม่สามารถหาตัวเลขที่แน่นอนได้ มีแต่เพียงตัวเลขประมาณการและตัวเลขที่ถูกจับกุมได้และยังมีอีกจำนวนหนึ่งซึ่งไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นจำนวนเท่าไรที่เล็ดลอดการจับกุมไปได้ การเพิ่มขึ้นของการค้าและการขนยาเสพติดที่จังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าสามารถเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของการจับกุมการขนยาซึ่งการเพิ่มขึ้นของการจับกุมการขนยานั้นมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น การเพิ่มขึ้นของความต้องการยาเสพติดในประเทศไทยและในต่างประเทศที่รับซื้อยาเสพติดที่ผ่านไทย ความเข้มงวดของการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่อื่นดังเช่นในภาคเหนือ ทำให้พื้นที่นั้นขนยาเสพติดไม่สะดวก ผู้ขนยาจึงหาช่องทางใหม่ซึ่งพื้นที่หนึ่งก็คือ จังหวัดมุกดาหารนั่นเอง อย่างไรก็ตาม สำนักงานปปส.ระบุว่า ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การขนยาเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนมากขึ้นจริง และในปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารได้ยืนยันว่าจังหวัดมุกดาหารได้กลายเป็นจังหวัดอันดับสองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยาเสพติดประเภทยาบ้าแพร่เข้ามามากที่สุดโดยร้อยละ 90 ของผู้ค้ายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าในจังหวัดมุกดาหารเป็นคนนอกจังหวัด และร้อยละ 10 เป็นคนจังหวัดมุกดาหาร ในขณะที่ร้อยละ 70 ของคนซื้อเป็นคนนอกจังหวัดมุกดาหารและร้อยละ 30 เป็นคนจังหวัดมุกดาหาร⁵

3.1.1.1 ประเภทยาเสพติด

ยาเสพติดมีหลายประเภทแต่ในงานวิจัยนี้จะขอเน้นกัญชาแห้งและโดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าเท่านั้น

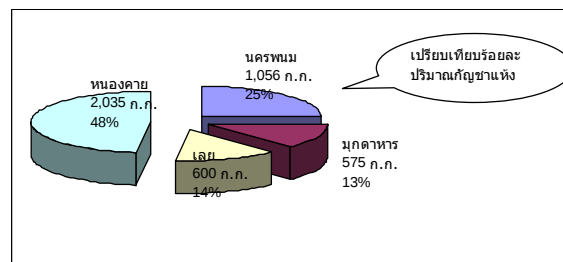
⁵ นายประณีต บุญมี ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารกล่าวในที่ประชุมระหว่างการประชุมบด. ตำบลชะโนดน้อย จังหวัดมุกดาหาร ในวันที่ 8 มกราคม 2008 ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุมด้วย

อัตราส่วนการเข้ามาของยาบ้าทางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ธันวาคม 2006-เมษายน 2007)

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

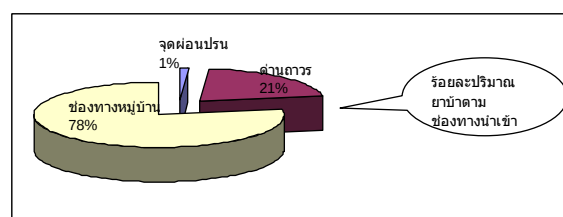
อัตราส่วนการเข้ามาของกัญชาแห่งทางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ธันวาคม 2006-เมษายน 2007)

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

3.1.1.2 ช่องทางในการนำเข้ายาเสพติด

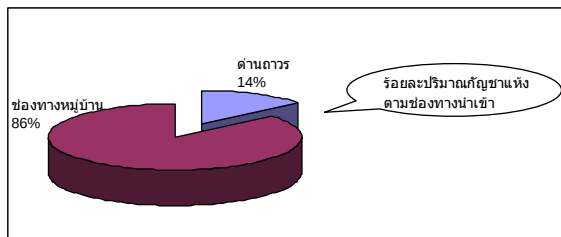
ช่องทางในการนำเข้ายาบ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในช่วงเวลาเดียวกับข้างต้น

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

อย่างไรก็ตาม การขนยาเสพติดในกรณีที่จังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้า ผ่านช่องทางด่านถาวรได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะพานนะเขตได้เปิดใช้แล้ว เพราะการเดินทางทำได้สะดวกกว่าและโดยการซุกซ่อนในอวัยวะในร่างกาย เช่น ทวารหนัก ที่ลับของหญิงและการกลืนยา ทั้งหมดนี้โดยบรรจุในถุงยางอนามัยอีกทีหนึ่ง

ช่องทางในการนำเข้ากัญชาแห้ง

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สنج. ปปส. ก4

เหตุผลที่ยาบ้าและกัญชาแห้งเข้ามาทางช่องทางหมู่บ้านมากที่สุด เพราะ ประการแรก ไม่มีการควบคุมตรวจตราที่เข้มงวดดังเช่นช่องทางด่านถาวร ประการที่สอง กัญชาแห้งเป็นของที่มีน้ำหนักและมีขนาดใหญ่ ยากในการหลบซ่อนจึงขนส่งโดยช่องทางด่านถาวรที่มีการตรวจตราได้ไม่สะดวก

3.1.1.3 พื้นที่การนำเข้ายาเสพติดประเภทยาบ้าและกัญชาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งทางจังหวัดมุกดาหาร

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สنج. ปปส. ก4

3.1.1.4 แหล่งที่มาและปลายทางของยาเสพติดสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตามข้อมูลของปปส. แหล่งที่มาของยาเสพติดสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เชื่อว่ามาจากลาวร้อยละ 95 จากทางภาคเหนือของไทยร้อยละ 2 จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 2 และจากกรุงเทพฯร้อยละ 2

ยาเสพติดประเภทยาบ้าที่เข้ามายังจังหวัดมุกดาหาร นอกจากจะมีที่มาจากลาวทางเหนือแล้ว ยังเชื่อว่ามีจากพม่า แหล่งข่าวหนึ่งยังระบุว่า ในลาวก็มีการผลิตยาบ้าเช่นกัน เช่น บนเส้นทาง

หมายเลข 9 เมื่อยาเสพติดผ่านมายังจังหวัดมุกดาหารแล้วจะกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ที่มีความต้องการ เช่น กรุงเทพฯ จังหวัดต่างๆ ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ส่วนกัญชาแห่งนั้น เชื่อว่ามาจากลาวและส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยมาจากอำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร

3.1.2 ยาเสพติดที่ผ่านเข้ามาทางจังหวัดมุกดาหาร

ยาเสพติดประเภทยาบ้าและกัญชาแห่งที่ผ่านเข้ามาทางจังหวัดมุกดาหารจะเข้ามาทางอำเภอห้วยใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหารและอำเภอดอนตาลซึ่งเป็นอำเภอริมแม่น้ำโขง จากนั้นจะแพร่ไปยังอำเภออื่นๆ เช่น อำเภอกำชะอีและอำเภอนิคมน้ำอภัยและจังหวัดอื่นๆ ขณะเดียวกัน มีการปลูกกัญชาที่อำเภอดงหลวง ทำให้การเฝ้าระวังต้องเข้มงวดเป็นพิเศษใน 4 อำเภอดังกล่าว

3.1.2.1 ช่องทางที่ยาบ้าผ่านเข้ามาทางจังหวัดมุกดาหาร

จากการศึกษาวิจัยและจากประสบการณ์ในการเดินทางสำรวจเส้นทางต่างๆ ในอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขงโดยเฉพาะเส้นทางหมายเลข 9 ในหลายวาระ จากการดำเนินการเก็บข้อมูลในจังหวัดมุกดาหารและจากการสัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวสะหวันนะเขต พบว่า ยาบ้าที่ลักลอบเข้าประเทศไทยทางจังหวัดมุกดาหารนี้ถูกขนมาโดยเส้นทางหมายเลข 13 ที่มาจากทางเหนือของลาวที่เชื่อมต่อกับพม่าและได้ผ่านมายังนครเวียงจันทน์และมายังเมืองไกสอน พมวิหานในแขวงสะหวันนะเขตซึ่งอยู่ตรงข้ามกับจังหวัดมุกดาหารและข้อมูลบางแหล่งยังกล่าวว่า เมืองไกสอน พมวิหาน นี้เองเป็นจุดพักยาเตรียมขนออกสู่ประเทศไทย⁶ และบางส่วนถูกขนไปยังแขวงจำปาสักด้วยเส้นทางหมายเลข 13 และจากชายแดนลาว-กัมพูชาเข้าสู่กัมพูชาด้วยเส้นทางหมายเลข 7 ซึ่งเป็นถนนลาดด้วยยางมะตอยขณะนี้ก่อสร้างเสร็จสิ้นและสามารถสัญจรด้วยความสะดวกอย่างยิ่ง⁷ เราสามารถกล่าวได้ว่า การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 13 ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมลาวเหนือกับลาวใต้และกัมพูชาซึ่งมีสภาพสะดวกต่อการสัญจรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การขนส่งยาเสพติดมีความสะดวกมากขึ้น

⁶ จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ปปส. ขอนแก่นและร้อยเอกเพทาย กุศลเหลือ ณ ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่สะพานข้ามแม่น้ำโขง จังหวัดมุกดาหาร วันที่ 27 มิถุนายน และ 2 กรกฎาคม 2007 ตามลำดับ ประเด็นจุดพักยาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในลาวเป็นประเด็นที่อ่อนไหวที่ลาวไม่พอใจอย่างยิ่งที่ถูกนำมากล่าวถึง

⁷ จากการสำรวจเส้นทางระหว่าง 15-20 กันยายน 2007 และดู ัญญาทิพย์ ศรีพนา, “เส้นทางหมายเลข 7 เชื่อมจีนลาว กัมพูชา กับผลประโยชน์ของจีน”, *มติชนรายวัน* วันที่ 7 พฤศจิกายน 2007 หน้า 7.

อย่างไรก็ตาม แหล่งข่าวอีกแหล่งหนึ่งเพิ่มเติมว่า ขณะนี้มีการผลิตยาบ้าบนจุดใดจุดหนึ่งของพื้นที่ของเส้นทางหมายเลข 9 ในลาว โดย “ผู้มีอิทธิพล” ขณะเดียวกัน ยังมีการผลิตยาบ้าบนรถตู้เคลื่อนที่ (mobile van) ข้อมูลนี้ได้รับทราบอย่างน้อยจากแหล่งข้อมูลสองแห่งที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน หากกรณีนี้เป็นจริง เส้นทางหมายเลข 9 จะเป็นทั้งจุดผลิตและมีส่วนในการอำนวยความสะดวกในการกระจายยาบ้าให้สะดวกง่ายดายยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ แหล่งข้อมูลบางแห่งยังกล่าวว่า เมืองสองคอนซึ่งอยู่ตรงข้ามอำเภอคอนตาล ก็อาจจะเป็นแหล่งที่ผลิตยาบ้าด้วยเช่นกัน

สำหรับเวียดนาม เวียดนามเองก็ได้รับผลกระทบจากการแพร่ขยายของยาบ้าด้วยเช่นกัน เนื่องจากยาบ้าที่เชื่อว่าอาจมีการผลิตบนรถเคลื่อนที่บนเส้นทางหมายเลข 9 และยาบ้าที่มาจากเส้นทางหมายเลข 13 และมาบรรจบกับเส้นทางหมายเลข 9 ได้ถูกส่งไปยังเวียดนามโดยเข้าทางด่านลาวบาว จังหวัดกว๋างจิหรือกว๋างตรี (Quang Tri) อันเป็นการก่อปัญหาสังคมให้กับเวียดนามด้วย

ช่องทางขนยาบ้าทางด่านถาวร

ยาเสพติดประเภทยาบ้าจำนวนร้อยละ 20 เข้ามาทางด่านถาวรที่สะพานข้ามแม่น้ำโขง มุกดาหาร-สะหวันนะเขตและด่านถาวรทางเรือหรือท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองมุกดาหาร และจำนวนร้อยละ 80⁸ เข้ามาทางช่องทางหมู่บ้านหรืออาจเป็นด่านประเพณีตามแนวชายแดนที่ชาวบ้านใช้เข้าออกมาเป็นเวลานาน แต่ข้อมูลอีกแหล่งหนึ่ง คือ จากระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการศตส. จ. มุกดาหาร ครั้งที่ 5/ 2550 วันที่ 27 มิถุนายน 2550 หน้า 5 ซึ่งประชุมที่ห้องประชุม 203 ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร กล่าวว่า การนำเข้ายาบ้าที่จังหวัดมุกดาหารทำโดยทางด่านถาวรมากที่สุด (ด่านที่สะพานข้ามแม่น้ำโขงมุกดาหาร-สะหวันนะเขตและด่านท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองมุกดาหาร) และเป็นการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งหมายถึงลาว

แม้จะมีการจำกัดตนเองของข้อมูลอยู่บ้าง แต่เป็นที่แน่ชัดว่าในปัจจุบันการขนยาบ้าผ่านด่านถาวร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยผ่านสะพานกระท่ามากขึ้น⁹ เพราะมีความสะดวกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยวิธีซุกซ่อนที่อาจเฝ้าตรวจความสงสัยและการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ได้ ดังเช่น การนำยาบ้าใส่ในถุงยางอนามัยและกลืนลงท้อง หรือซ่อนไว้ในทวารหนักสำหรับผู้ลักลอบเพศชาย หรือในที่

⁸ สถานการณ์ยาเสพติดจังหวัดมุกดาหาร ศตส. จ.มุกดาหาร เมษายน 2007

⁹ จากการสัมภาษณ์ต. เรวีตร อ่อนละอ อพ.หมู่บ้านที่ 3 นรข. เจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองและด่านศุลกากร และเจ้าหน้าที่ปส.เขต 4 ในเดือนเมษายน 2007

ลับสำหรับผู้ลักลอบเพศหญิง หรือในกรณีเก็บไว้ในตัวโดยห่อในกระดาษตะกั่วอาจจะทำให้สุนัขจับกลิ่นได้ยากขึ้น

อย่างไรขณะนี้ ด้านตรวจคนเข้าเมืองที่สะพานข้ามแม่น้ำโขงมุกดาหาร-สะหวันนะเขต ได้นำเครื่อง X-ray บุคคลมาใช้กับผู้ต้องสงสัยที่ด่านสะพานข้ามแม่น้ำโขงมุกดาหาร-สะหวันนะเขตแล้ว เครื่องดังกล่าวจะสามารถตรวจพบยาบ้าที่ห่อด้วยถุงยางอนามัยที่ถูกกลืนและที่ถูกซุกซ่อนตามส่วนต่างๆของร่างกายได้

ช่องทางขนยาบ้าทางช่องทางหมู่บ้าน หรือ ด้านประเพณี

อีกช่องทางหนึ่งที่เป็นช่องทางขนยาบ้า คือ ช่องทางหมู่บ้าน หรือ ช่องทางธรรมชาติ หรือพื้นที่ที่ไม่มีด่านในแต่ละอำเภอ แต่พอมีทางขึ้นลงได้

พื้นที่อำเภอคอนतालเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการขนยาพื้นที่หนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บ้านหนองหล่มที่อยู่ตรงข้ามคอนหนองหล่มซึ่งเป็นเกาะในแม่น้ำโขง บ้านนาโพธิ์ซึ่งตั้งอยู่เอียงๆกับคอนหมากอี และบ้านนาห้วยกอกซึ่งอยู่ตรงข้ามกับคอนถ้ำเงินซึ่งคอนเหล่านี้อยู่ใกล้ฝั่งไทยมาก สามารถขนยาเสพติดข้ามมาฝั่งไทยได้ง่าย นอกจากนี้ยังมีการขนกัญชาจากฝั่งลาวมายังพื้นที่นี้ด้วย แต่จะไม่ค่อยมีการลักลอบขนสินค้าหนีภาษี เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะฝั่งลาวในช่วงนั้นไม่มีถนน จึงไม่สะดวกในการขนสินค้า

บนคอนต่างๆนี้จะมีกองทหารลาวเฝ้าระวังอยู่ กองทหารนี้เรียกว่าทหารกองหลอน ผู้วิจัยได้รับฟังข้อมูลมาว่าทหารลาวเหล่านี้จะมีส่วนอำนวยความสะดวกให้กับการลักลอบขนยาเสพติดเข้าฝั่งไทยแลกกับค่าตอบแทนจากผู้ค้ายา

จุดพักยาบ้า จุดพักยาบ้าในแขวงสะหวันเขตยังมีที่เมืองไซบูลีซึ่งอยู่ตรงข้ามอำเภอหว้านใหญ่ เมืองไซพูทองตรงข้ามอำเภอคอนताल เมืองไซพูทองนี้ไม่มีถนน และระหว่างฝั่งอำเภอคอนतालและเมืองไซพูทองจะมีคอนอยู่กลางแม่น้ำโขงง่ายแก่การข้ามไปมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหน้าแล้ง และหากจะใช้เรือก็ใช้เรือพายได้ โดยไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องยนต์ ทำให้ไม่เป็นที่สังเกต นอกจากนี้แหล่งข่าวยังกล่าวว่า เมืองโกสอน พมวิหานก็อาจเป็นที่พักยาอีกแห่ง

เส้นทางที่ยาบ้าผ่านเมื่อถูกลักลอบเข้ามาจากลาวแล้ว คือ ถนนที่เชื่อมจังหวัดมุกดาหารและนครพนม (เส้นทางหลวงหมายเลข 212) กล่าวคือถนนที่เชื่อมตัวอำเภอเมืองมุกดาหารและอำเภอคอนताल

3.1.2.2 ช่องทางที่กัญชาแห้งผ่านเข้ามาทางจังหวัดมุกดาหาร

สำหรับกัญชาแห้งนั้นปลูกกันอย่างแพร่หลายในพื้นที่ทั่วไปในลาว ในแขวงสะหวันนะเขต ก็ปลูกในบางพื้นที่เช่นกัน และทั้งเส้นทางหมายเลข 13 และ 9 ก็มีส่วนอำนวยความสะดวกในการขนกัญชาแห้งด้วยเช่นกัน

กัญชาแห้งส่วนใหญ่จะถูกขนมาจากลาวผ่านเส้นทางหมายเลข 13 และ 9 และขนส่งข้ามแม่น้ำโขงโดยทางเรือ และมาขึ้นฝั่งไทยที่อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาลซึ่งเป็นพื้นที่ริมแม่น้ำโขงดังกล่าวข้างต้น เหตุผลที่ผู้ลักลอบต้องขนส่งโดยทางเรื่อนั้นก็เพราะเป็นสินค้าที่มีขนาดใหญ่ โดย 1 ห่อมีน้ำหนัก 1 กก.โดยประมาณ ไม่สามารถซุกซ่อนตามร่างกายได้ เช่น การขนยาบ้าได้

นอกจากนี้ ในพื้นที่บ้านดัว บ้านหนองหมู บ้านมะนาว บ้านไทยเจริญ ตำบลพังแดง อำเภอคงหลวงมีการปลูกต้นกัญชาและเป็นแหล่งผลิตในขณะเดียวกัน แต่จำนวนการผลิตไม่มากเท่ากับกัญชาที่ลักลอบเข้ามาจากประเทศลาว

พื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังยาเสพติดเป็นพิเศษในอำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดอนตาล อำเภอหว้านใหญ่ ได้แก่¹⁰

ในเขตอำเภอเมืองมุกดาหาร ต้องเฝ้าระวังใน 8 ตำบล และหมู่บ้าน 11 แห่งดังเช่น ต.บ้านโคก ม.5 ชุมชนนวศรีบุญเรืองกับชุมชนนาโป่ง ต.โพธิ์ทราย ม. 11 ให้เน้นหนักที่ ม. 11 ต.ดงเย็น ม. 4 บ้านสามข้าว ม. 12 บ้านนาทอง ต.บางไทรใหญ่ บ้านบางไทรใหญ่ ต.นาสีนวน ม.1 ม.2 ม.9 บ้านนาสีนวน บ้านส้มป่อย บ้านท่าไคร้ บ้านเขามโนรมณ์ ต.คำป่าหลาย ม.1 บ้านคำป่าหลาย บ้านสามขา ม.2 ต.คำอาฮวน ม.10 บ้านโคกสำราญ เป็นหมู่บ้านที่ศตส. กองทัพภาคที่ 2 เพ่งเล็ง เป็นต้น

ในเขตอำเภอหว้านใหญ่ ตำบลที่ต้องเฝ้าระวังเข้มงวดอย่างยิ่งคือ 1 ตำบล 6 หมู่บ้าน ได้แก่ ต.โป่งขาม บ้านโป่งขามใต้ บ้านนาดี บ้านไผ่ล้อม บ้านแก่งกะเบา บ้านสองคอน บ้านโป่งขาม โดยเฉพาะบ้านโป่งขามกับบ้านสองคอน ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ ด้วยความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น และต้องเฝ้าระวังตลอดเวลา

¹⁰ ระเบียนวาระการประชุมคณะกรรมการ ศตส. จ.มุกดาหาร ครั้งที่ 5/2550 วันพุธที่ 27 มิถุนายน 2550 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุม 203 ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร (อาคาร 2) หน้า 13.

ในเขตอำเภอคอนสารมี 3 ตำบล 5 หมู่บ้าน ดังเช่น ต.บ้านแก่ง ม.5 บ้านภูวง ต.โพธิ์ไทร ม. 3 ม.4 บ้านหนองลุ่ม บ้านโคก บ้านนาโพธิ์ ต.คอนสาร ม. 1 อยู่ในแผนงานของ ศตส.กองทัพบก 2 เป็นข้อมูลการนำเข้าที่ผ่านเข้ามาบ่อยมาก

3.1.3 ยุทธศาสตร์การสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดน

ยุทธศาสตร์การสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดน มีดังนี้

3.1.3.1 การจัดระเบียบเรือตามด่านประเพณีโดยนรข. ที่จังหวัดมุกดาหาร

การจัดระเบียบเรือตามด่านประเพณีตามหมู่บ้านภายใต้การสอดส่องของชาวบ้าน หรือผู้รับผิดชอบในหมู่บ้านเป็นอีกมาตรการหนึ่งในการสกัดกั้นสิ่งผิดกฎหมาย ทั้งยาเสพติด ผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย ทั้งนี้ การจัดระเบียบเรือนี้มีการกำหนดเวลาเข้าออกเรือ เช่น จาก 6.00 – 17.00 น. หรือ 6.00 – 18.00 น. ทำให้สามารถสอดส่องควบคุมการเข้าออกของคนและสิ่งของได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่หลบหนีเข้าเมือง เพราะโดยทั่วไป ผู้ใช้ท่าเรือ ณ จุดรวมเรือตามด่านประเพณีเช่นนี้จะเป็นชาวบ้านที่คุ้นเคยหรือคุ้นหน้ากับชาวบ้านในหมู่บ้านฝั่งไทย

ในปัจจุบัน นรข.ได้ทำการจัดระเบียบเรือที่จังหวัดมุกดาหารแล้วเป็นจำนวน 16 จุด หรือร้อยละ 80 ของจุดในการจัดระเบียบเรือทั้งหมด (ณ วันที่ 8 มกราคม 2008)¹¹

3.1.3.2 การปิดล้อมตรวจค้นในพื้นที่ชายแดน

3.1.3.3 การปฏิบัติการข่าว การจับกุมการขนยาเสพติดมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอย่างยิ่งกับการปฏิบัติการข่าว การจับกุมโดยปราศจากการปฏิบัติการข่าวทำได้ยากยิ่ง

3.1.3.4 การตั้งด่านตรวจหรือจุดตรวจ

3.1.3.5 การเสริมสร้างหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชายแดน จะช่วยสอดส่องผู้เดินทางเข้าออกตามช่องทางหมู่บ้าน

3.1.3.6 การลาดตระเวนทั้งการลาดตระเวนของฝ่ายไทยฝ่ายเดียวและการตระเวนร่วมไทย-ลาวซึ่งได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมแล้วแต่ยังมิได้มีการปฏิบัติการ

¹¹ จากการสัมภาษณ์ นต. เรวัตร อ่อนละออง ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข. ในวันที่ 10 มกราคม 2008

3.1.4 การลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขงระหว่างจังหวัดมุกดาหาร-แขวงสะหวันนะเขต

ในความพยายามที่จะสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแม่น้ำโขง การลาดตระเวนร่วมมีความสำคัญยิ่ง ในวันที่ 29 มิถุนายน 2007¹² จังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมตามลำน้ำโขงเพื่อร่วมกันสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต (ดูภาคผนวก) อย่างไรก็ตาม การลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขงมีข้อจำกัดบางประการ

3.1.4.1 ข้อจำกัดของการลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขง

3.1.4.1.1 ในขณะนี้ ข้อตกลงการลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขงครอบคลุมเพียงพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหารจังหวัดมุกดาหารและพื้นที่ในเมืองโกสอน พมวิหานแขวงสะหวันนะเขตเท่านั้น กล่าวคือ ในพื้นที่ของฝั่งไทยตั้งแต่เขตบ้านบางทรายใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบลบางทรายใหญ่ จนถึง บ้านนาแล หมู่ที่ 7 ตำบลนาสีนวน อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารและฝั่งลาวตั้งแต่เขตบ้านท่าหัวช้าง จนถึงเขตบ้านห้วยไผ่ เมืองโกสอน พมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต

แต่เพื่อที่การลาดตระเวนร่วมจะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ในอนาคตควรจะต้องขยายให้ครอบคลุมพื้นที่กว้างกว่าพื้นที่ที่ได้ทำการตกลงไปในขณะนี้ กล่าวคือ กว้างไกลกว่าเขตเมืองโกสอน พมวิหานและกว้างไกลกว่าเขตอำเภอเมืองมุกดาหาร โดยเฉพาะควรครอบคลุมถึงเขตอำเภอดอนตาลและอำเภอหว้านใหญ่ด้วย และในระยะยาวการลาดตระเวนควรครอบคลุมพื้นที่ตลอดริมแม่น้ำโขง

3.1.4.1.2 การลาดตระเวนร่วมระหว่างสองฝ่ายเป็นเพียงมาตรการการป้องกันเท่านั้น ข้อจำกัดของประสิทธิภาพในการลาดตระเวนร่วม ก็คือ เมื่อผู้ค้ายารู้เวลาลาดตระเวน ก็จะไม่ทำการขนยา นอกจากนี้ พื้นที่ลาดตระเวนเป็นพื้นที่ในแม่น้ำ การปรากฏขึ้นของลำเรือในแม่น้ำเห็นได้ชัด ผู้ขนยาเสพติดก็จะแอบซ่อน งดการขนยาในขณะนั้นและรอขนยาในเวลาอื่น

¹² ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมสังเกตการณ์การร่างและการลงนามข้อตกลงดังกล่าวที่จังหวัดมุกดาหารในวันที่ 28 และ 29 มิถุนายน 2007.

3.2 ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายเป็นผู้เข้าเมืองโดยมิได้ผ่านพิธีการขึ้นตอนทางกฎหมายแต่อย่างใด ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายส่วนหนึ่งเดินทางเข้าประเทศไทยเพื่อไปหางานทำ อีกส่วนหนึ่งเพื่อกระทำการอื่นๆ ในกรณีที่ไปหางานทำจะกลายเป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

ตามข้อมูลของสำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหารและสำนักงานจัดหางานจังหวัดมุกดาหาร จำนวนเกือบทั้งหมดของผู้ลักลอบเข้าเมืองทางจังหวัดมุกดาหารเป็นชาวลาว อาจมีชาวกัมพูชาหรือพม่าปะปนอยู่บ้าง แต่ด้วยจำนวนที่น้อยมากไม่ถึงร้อยละ 1 และส่วนใหญ่เป็นชาวลาวจากเมืองยากจนของแขวงสะหวันนะเขต ดังเช่น วีละบุลี เซโปน เมืองนอง ท่าปางทอง ชนบูลี พะลานไซ อาดสะพอน เป็นต้น และจากแขวงคำม่วนด้วยเช่นกัน

การลักลอบเข้าเมืองมายังจังหวัดมุกดาหารของชาวลาวเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นการหลบหนีเข้ามาทางด่านประเพณีหรือช่องทางหมู่บ้านซึ่งเป็นการข้ามแดนเข้าประเทศไทยอย่างไม่มี การตรวจสอบเอกสาร ด่านประเพณีนี้เป็นด่านที่ไม่เป็นทางการของชาวบ้านที่ใช้มาเป็นเวลาช้านาน มีทั้งในอำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่และอำเภอดอนตาล

ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ การลักลอบเข้าเมืองที่อำเภอดอนตาลเป็นไปได้ง่ายกว่าพื้นที่สองอำเภอแรกซึ่งมีชุมชนหนาแน่น เมื่อข้ามมาฝั่งไทยแล้วจะมีคนมารับและกระจายไปยังจุดอื่นๆ เช่น กรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ

สำหรับแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายนั้น กระบวนการในการเข้ามาในประเทศไทยมีทั้งเข้ามาทางด่านชายแดนถาวรโดยถือหนังสือเดินทางหรือโดยถือบัตรผ่านแดนซึ่งถือว่าการเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นทั้งการลักลอบเข้าเมืองดังได้กล่าวมาข้างต้น และเมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้ว คนเหล่านี้มาทำงานโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต อาจพำนักและทำงานในช่วงเวลาสั้นๆ หรือเป็นระยะเวลายาวนานเกินที่กฎหมายอนุญาต

ไม่ว่าแรงงานต่างด้าวชาวลาวนี้จะลักลอบเข้าประเทศไทยโดยไม่มีเอกสารหรือโดยถือหนังสือเดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้ภายใน 30 วันโดยไม่ต้องขอวีซ่าตามข้อตกลงทวิภาคีไทย-ลาว และไม่ว่าจะลักลอบทำงานนานเพียงใดก็ตาม เมื่อต้องการกลับประเทศลาว บางกรณีจะไปแจ้งต่อสถานเอกอัครราชทูตลาวในไทยว่า ตนทำหนังสือเดินทางหาย สถานทูตก็จะทำหนังสือรับรองมายังหน่วยงานของไทยเพื่ออนุญาตให้กลับประเทศ

ลาวได้¹³ หรือหากไม่แข็งเท็จว่าหนังสือเดินทางสูญหายก็อาจจะลักลอบเดินทางออกจากไทยทางด่านประเพณีหรือช่องทางหมู่บ้าน หรือจุดใดจุดหนึ่งที่ลับตาคนก็ได้

แรงงานต่างด้าวชาวลาวผิดกฎหมายนี้ส่วนใหญ่เมื่อข้ามมาจังหวัดมุกดาหารแล้วจะผ่านเลยเข้าไปทำงานในพื้นที่อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ สำหรับอาชีพหรือประเภทของงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำได้ นั่นคือ กรรมกร หรือ คนงานในโรงงานและคนทำงานบ้าน แต่ในความเป็นจริง แรงงานชาวลาวมักจะชอบทำงานในร้านอาหาร เช่น พนักงานเสิร์ฟอาหารและขายของมากกว่าอาชีพ กรรมกรและคนทำงานบ้าน

จำนวนแรงงานต่างด้าวชาวลาวผิดกฎหมายที่ถูกจับกุมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแรงงานต่างด้าวชาวลาวทั้งหมด และจำนวนแรงงานต่างด้าวชาวลาวที่ผิดกฎหมายที่มีได้ถูกจับกุมคาดว่าจะยังมีจำนวนอีกมาก แต่ไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนได้ เนื่องจากคาดว่าจะมีอีกจำนวนไม่น้อยที่หลบซ่อนทำงานรอดจากสายตาของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกเหนือจากที่ถูกจับกุม

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วคนเหล่านี้มาจากพื้นที่ยากจน การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 มีส่วนในการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ขณะเดียวกัน ก็มาจากพื้นที่อื่นที่เส้นทางหมายเลข 13 พาดผ่านทั้งทางภาคเหนือและใต้ของลาวด้วย นอกจากนี้ สะพานข้ามแม่น้ำโขงที่มุกดาหารก็มีส่วนเอื้ออำนวยให้จำนวนคนที่เข้าออกประเทศไทย รวมทั้งแรงงานลาวที่มุกดาหารเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากจำนวนตัวเลขของผู้ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง อย่างไรก็ตาม จำนวนแรงงานลาวที่เข้ามายังจังหวัดมุกดาหารที่เพิ่มมากขึ้นมิได้มีเหตุผลเนื่องจากการพัฒนาเส้นทางแต่เพียงเหตุผลเดียว เหตุผลที่น่าจะนำมาพิจารณาควบคู่กันไป ก็คือ ความยากจนในลาวและแรงดึงดูดด้านตลาดแรงงานในประเทศไทยด้วย

การจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองยังจังหวัดมุกดาหาร

ปี	จำนวนราย	จำนวนคน
ตุลาคม 2548/2005-กันยายน 2549/2006	363	732
ตุลาคม 2549/2006-กันยายน 2550/2007	847	1,028

ที่มา : กลุ่มงานสืบสวน ภูธรจังหวัดมุกดาหาร ปรับตารางโดย ธัญญาทิพย์ ศรีพนา

¹³ สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พิรินขวง หัวหน้าสำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหารในวันที่ 9 มกราคม 2008

ผู้หลบหนีเข้ามาเมืองยังจังหวัดมุกดาหารส่วนใหญ่เป็นชาวลาว ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวจะมีการหลบหนีเข้าเมืองเพิ่มขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อเข้ามาหางานทำในฝั่งไทย จำนวนข้างต้นนี้เป็นเพียงจำนวนที่จับกุมได้เท่านั้น จะเห็นว่า นับตั้งแต่เส้นทางหมายเลข 9 ได้รับการพัฒนาดีขึ้น จำนวนคนเข้าออกผ่านด่านมุกดาหารก็มีมากขึ้น ในจำนวนผู้ผ่านเข้าออกด่านทั้งหมด จำนวนผู้ถือสัญชาติลาวอยู่ในอันดับที่ 2

แรงงานต่างด้าวกับการลักลอบขนยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พิรินยวง หัวหน้าสำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหาร และนายจิมพงศ์ ทองกระโทก หัวหน้าสำนักงานจัดหางานจังหวัดมุกดาหาร อีกทั้งเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง พบว่า แรงงานลาวไม่ว่าจะถูกกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมายก็ตาม จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการขนยาเสพติด เพราะไม่ต้องการเสี่ยง อีกทั้งต้องการทำงานด้วยความสงบ ยกเว้น กรณีผู้ค้ายาเสพติดที่ปลอมเป็นแรงงานชาวลาว อย่างไรก็ตาม แหล่งข่าวอื่นระบุว่า ในขณะนี้ กรณีของแรงงานชาวลาวที่ขนยาเข้ามาด้วยก็มีด้วยความคาดหวังว่า การขนยาเสพติดจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ประเด็นผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวเป็นกระบวนการผิดกฎหมายที่ร่วมมือกันหลายฝ่าย เป็นปัญหาสำคัญต่อความมั่นคงของไทยปัญหาหนึ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ความสำคัญของปัญหานี้เป็นที่ยอมรับของรัฐบาลไทยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในขณะนี้

3.3 การลักลอบสินค้าเข้าสู่อุตสาหกรรมทางจังหวัดมุกดาหาร

การลักลอบสินค้ามีหลายชนิด เช่น ลูกสุกรแช่แข็ง ข้าว กาแฟ Nescafe กระเทียม นํ้ายาแอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้าซึ่ง 3 อย่างหลังนี้มาจากจีน แต่ในงานวิจัยนี้จะขอเน้นเพียงประเด็นการลักลอบข้าวเท่านั้นเนื่องจากเป็นประเด็นที่อาจกระทบความมั่นคงชายแดนได้ และการลักลอบนำเข้าลูกสุกรแช่แข็งหรือหมูก็เนื่องจากสามารถนำโรคราบาดมาให้อ่างไรก็ตาม คนส่วนใหญ่จะไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้

3.3.1 การลักลอบข้าวสารจากลาวสู่จังหวัดมุกดาหาร

สำหรับประเด็นข้าวสารซึ่งเป็นสินค้าห้ามนำเข้าที่ถูกลักลอบมาจากฝั่งลาวเข้าสู่จังหวัดมุกดาหารนั้น มีทั้งข้าวสารเหนียวและข้าวสารเจ้าคุณภาพต่ำกว่าข้าวของไทย ส่วนใหญ่เป็นประเภทข้าวสารเหนียวมากกว่า และปัจจุบันเป็นข้าวที่สีแล้วมากกว่าข้าวเปลือกเพราะขายได้ราคาสูงกว่า

แหล่งที่มาของข้าวเหล่านี้ แหล่งที่แน่นอนคือ ประเทศลาว ซึ่งผู้วิจัยคาดคิดว่า อาจมีที่มาจากแขวงสะหวันนะเขตเอง โดยเฉพาะจากแถบเซโปนและแขวงจำปาสัก จากการสำรวจพื้นที่¹⁴ ผู้วิจัยพบว่าแขวงจำปาสักเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ที่มีการเพาะปลูกข้าวเหนียวเป็นจำนวนมากมาย แต่ผู้วิจัยก็มีความสงสัยว่า ส่วนหนึ่งจะมีแหล่งที่มาจากเวียดนามด้วยเพราะเวียดนามก็เป็นแหล่งปลูกข้าวทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้าแห่งหนึ่ง ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้ได้รับการยืนยันจากพ่อค้าข้าวและสินค้ารายใหญ่ของจังหวัดมุกดาหารและนครพนม นอกจากนี้ข้าวบางส่วนถูกบรรจุในถุงภาษาเวียดนามอย่างไรก็ตาม การบรรจุถุงในภาษาเวียดนามนี้ไม่สามารถยืนยันแหล่งที่มาได้ กล่าวคือ ไม่สามารถยืนยันได้ว่าจะต้องนำเข้าจากเวียดนามเสมอไป

อย่างไรก็ตาม ข้าวสารที่มาจากลาวนั้น ส่วนใหญ่จะบรรจุถุงภาษาไทย ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นการนำถุงบรรจุจากไทยไปใช้ และอาจเป็นความตั้งใจในการปกปิดแหล่งที่มา ถุงบรรจุข้าวที่มีภาษาไทยนี้ ผู้วิจัยได้พบเห็นที่ตลาดใหม่ที่ปากเซแขวงจำปาสักด้วยเช่นกัน และหากสินค้ามาจากเวียดนามก็อาจบรรจุถุงในภาษาไทยได้ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นถุงในภาษาเวียดนามปนอยู่ด้วย นอกจากนี้ ยังมีการลักลอบขนแป้งหมี่ที่ถูกบรรจุในถุงที่เป็นภาษาเวียดนามด้วย

สำหรับข้าวที่มาจากเวียดนามและจากเซโปนแขวงสะหวันนะเขตจะผ่านมาทางเส้นทางหมายเลข 9 แต่หากเป็นข้าวจากแขวงจำปาสักก็จะมาโดยเส้นทางหมายเลข 13

ตามข้อมูลของผบ.หมูเรือที่ 3 นรข. ซึ่งเป็นฝ่ายจับกุม จำนวนข้าวสารที่ถูกลักลอบในช่วงกลางปีถึงปลายปี 2007 นั้นมีจำนวนมาก ในขณะที่รองผู้ว่ามุกดาหารนายอัศรเดช บุนนาคและเจ้าหน้าที่ด่านศุลกากรจังหวัดมุกดาหารให้ข้อมูลว่าจำนวนการลักลอบข้าวสารนั้นมีไม่มากนักเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของจังหวัดมุกดาหารหรือของจังหวัดอื่นๆในภาคอีสานได้ แต่ผบ.หมูเรือที่ 3 นรข. เห็นว่าน่าจะทำให้ชาวนาหมกค้ำลังใจที่จะปลูกข้าวได้เพราะราคาตก และอาจหันมารับจ้างขนข้าวที่ลักลอบนำเข้าแทน เพราะในแต่ละวันมีการลักลอบขนหลายลำหลายเที่ยวต่อหนึ่งวัน ยิ่งไปกว่านั้นอาจเป็นการไม่ส่งเสริมให้ลูกหลานเรียนหรือทำการเกษตรอีกต่อไป การลักลอบขนข้าวนี้จึงอาจเป็นภัยคุกคามทั้งต่อเศรษฐกิจ วิถีชีวิตของชาวนาในอีสานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการลักลอบขยายจำนวนมากขึ้น

¹⁴ การสำรวจพื้นที่ในเดือนกันยายน 2007

พบ.หมูเรือที่ 3 นรข. ซึ่งมีหน้าที่ในการจับกุมยีนยันหนักแน่นว่า การลักลอบนั้นมียานวนมาก โดยการขนส่งลงเรือหางยาว หรือเรือก๊บนั้นสามารถบรรทุกได้ 2 ตันต่อ 1 ลำ และในวันหนึ่งๆ เรือหนึ่งลำขนส่งกันหลายเที่ยวและบ่อยครั้งขนกันแม้กระทั่งในช่วงกลางวัน และใน 1 วันมีเรือหลายลำทำการขนส่ง โดยคาดว่าวันที่มีการขนข้าวมากที่สุดมียานวนถึง วันละ 100 ตันในขณะนี้ มีการต่อเรือใหญ่ขึ้นสามารถบรรทุกได้ 4 ตัน และเครื่องเรือมีความแรงมาก ใช้เครื่องยนต์ 4 สูบและเป็นเครื่องยนต์ที่เงียบ ทำให้การลักลอบขนข้าวทำได้จำนวนมากขึ้นและสะดวกมากขึ้น การประชุมเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานประจำเดือนสิงหาคมของจังหวัดมุกดาหาร ผู้บังคับการหมูเรือที่ 3 นรข.ได้หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาและขอร้องให้ทุกฝ่ายช่วยกดดันเข้มงวด จึงทำให้การลักลอบข้าวลดลงในช่วงเดือนกันยายน ทำให้เห็นว่าการควบคุมนั้นกระทำได้ แต่เหตุใดจึงไม่มีการควบคุมหรือใช้ความเข้มงวด และความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับจำนวนข้าวที่ถูกลักลอบระหว่างรองผู้ว่าราชการจังหวัดและพบ.หมูเรือที่ 3 นรข.นั้น ความเป็นจริงคืออะไร และอะไรคือเหตุผลของความแตกต่างในความเห็นนี้ และที่ว่าจำนวนน้อยหรือมากสำหรับผู้บังคับการหมูเรือที่ 3 นรข.และรองผู้ว่าฯ และปลัดจังหวัดนั้นมีจำนวนเท่าไร

สาเหตุที่มีการลักลอบข้าวสารเป็นจำนวนมากในปี 2007 เป็นเพราะว่าข้าวเหนียวที่ผลิตในมุกดาหารและจังหวัดอื่นๆในปี 2007 เกิดภาวะขาดแคลนอย่างยิ่งทำให้มีตลาดรับซื้อในจังหวัดมุกดาหาร นครพนมและจังหวัดอื่นๆ ด้วยราคาดีเป็นที่พอใจของผู้ส่งข้าว

จากการสัมภาษณ์หลายฝ่าย ผู้วิจัยพบว่ามีความขัดแย้งในด้านความเห็นไม่น้อยระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยต้องตรวจสอบข้อมูลจากเจ้าของโรงสีข้าวรายใหญ่ที่สุดของจังหวัดมุกดาหาร นครพนม

ในระยะยาว หากมีการลักลอบข้าวจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะปกติที่ไม่มีการขาดแคลนย่อมจะมีผลทำให้ราคาข้าวเหนียวสารและข้าวเจ้าสารที่ผลิตได้ในจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดใกล้เคียงตกได้แม้ว่าข้าวที่ถูกลักลอบนำเข้ามามีคุณภาพด้อยกว่าข้าวของมุกดาหารก็ตาม อันจะนำความเดือดร้อนมาสู่ชาวนาไทย เพราะโรงสีข้าวต่างต้องการซื้อข้าวสารที่ถูกลักลอบมาจากลาว เพราะมีราคาต่ำกว่าข้าวสารของมุกดาหาร แม้ว่าจะมีคุณภาพต่ำกว่าข้าวไทยก็ตาม ข้าวสารเหล่านี้เป็นข้าวสารที่เม็ดไม่สวยนักและเป็นข้าวแข็งแม้ว่าจะหุงสุกแล้วก็ตาม สำหรับข้าวเจ้าสารเหมาะแก่การนำไปไม่ทำขนมจีน อย่างไรก็ตาม ตามคำบอกเล่าของพ่อค้าข้าวรายใหญ่ของจังหวัดมุกดาหาร ข้าวสารเหล่านี้ถูกนำไปหุงบริโภคด้วยเช่นกันเนื่องจากภาวะขาดแคลนข้าวในปี 2007

เมื่อข้าวสารถูกขนส่งโดยเรือมาขึ้นฝั่งไทยแล้วก็จะถูกขนส่งโดยรถต่อไปถึงจุดหมายปลายทางทั้งในมุกดาหารเองและจังหวัดอื่นๆ หรือไม่ก็อาจพักสินค้าไว้ที่คลังสินค้าในบ้านริมแม่น้ำโขงหรือโรงสีข้าวที่ใดที่หนึ่ง แต่ส่วนใหญ่จะทำการขนส่งต่อทันที

พื้นที่หลักที่มีการขนข้าวขึ้นฝั่งในจังหวัดมุกดาหาร มีดังนี้

1. อำเภอหว้านใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บ้านหว้านน้อยและบ้านหว้านใหญ่ ตำบลหว้านใหญ่
2. อำเภอเมืองมุกดาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บ้านบางทรายใหญ่

ส่วนที่อำเภอนาโพธิ์ มักจะไม่ค่อยมีการลักลอบขนข้าว แต่จะเป็นการลักลอบสินค้าประเภทอื่นๆ และเป็นคลังขนาดเล็กและขนาดกลางเก็บพักสินค้าอื่นๆ ตามบ้านริมแม่น้ำโขง เช่น Nescafe กระเทียม น้ำยาแอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

3.3.2 การลักลอบลูกสุกรแซ่แข็งหรือหมูก็

ลูกสุกรแซ่แข็งหรือหมูก็มีการนำเข้าไทยเป็นเวลานานแล้ว ส่วนใหญ่ส่งมาจากลาวและบางส่วนส่งมาจากเวียดนาม ตลาดปลายทางคือ พื้นที่บางพื้นที่ในอีสานโดยเฉพาะในเขตมุกดาหาร และจังหวัดนครพนมและตลาดปลายทางอีกแห่งหนึ่งคือ นครปฐม การนำเข้าลูกสุกรแซ่แข็งอาจมีผลเสียต่อความมั่นคงของชาติในกรณีที่เป็นลูกสุกรติดเชื้อ Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome¹⁵ ทั้งนี้ในภาคเหนือและภาคกลางตอนเหนือของเวียดนามมักเกิดโรคระบาดดังกล่าว และพ่อค้าเวียดนามได้นำลูกสุกรตายแล้วมาแซ่แข็งส่งมายังไทย และได้กระจายขายในจังหวัดในภาคอีสานและส่วนหนึ่งส่งไปยังนครปฐมซึ่งอาจนำไปสู่การแพร่เชื้อได้ หรือในกรณีที่ทางลาวนำเข้าหมูมีชีวิตที่ติดเชื้อจากภาคกลางเวียดนามโดยผ่านด่านแดนสะหวั้น-ลาวบ่าวของลาว และเวียดนามตามลำดับ อาจทำให้โรคสามารถแพร่มายังประเทศไทยได้โดยการขนส่งหมูมาใกล้ชายแดนไทยด้วยความสะดวกบนเส้นทางหมายเลข 9 ก็อาจเกิดขึ้นได้

3.4 โรคติดต่อจากประเทศเพื่อนบ้าน

¹⁵ เกี่ยวกับความรุนแรงของโรค ดู <http://animalscience.tamu.edu/main/academics/swine/L5137-prs.pdf> ; <http://vetsci.sdstate.edu/xnews/eeprrs.html> ; http://www.ext.vt.edu/news/periodicals/livestock/aps-96_07/aps-665.html.

เกี่ยวกับโรคติดต่อ นอกจากโรคลูกสุกรติดเชื้อ Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome แล้ว ยังมีโรค Blue Ear ในหมูซึ่งในเดือนตุลาคม 2007 ได้เกิดการระบาดของโรคนี้ใน 18 จังหวัดในเวียดนามทำให้มีหมูล้มตายเป็นจำนวนหลายพันถึงหมื่นตัว

นอกจากนี้ ยังมีโรคไข้หวัดนก โรคซาร์ซึ่งเคยมีการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวในเวียดนาม ไทยจำเป็นต้องเฝ้าระวังอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ความสะดวกในการขนส่งคนและสัตว์ของเส้นทางหมายเลข 9 อาจทำให้การติดต่อของโรคเป็นไปได้โดยง่าย

3.5 การแก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดนด้านจังหวัดมุกดาหาร

จากแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน 4 ประการดังเช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายชายแดน ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงบริเวณชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ ยุทธศาสตร์การพัฒนาความร่วมมือชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

ผู้วิจัยพบว่า

1. การพัฒนาศักยภาพคน ชุมชนและพื้นที่ชายแดน การพัฒนากำลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง เช่น การจัดระบบหมู่บ้าน การเฝ้าระวังโดยคนของหมู่บ้านริมแม่น้ำโขง การจัดระเบียบเรือของจังหวัดมุกดาหารเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นตามแนวชายแดนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขนยาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบขนสินค้าเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี

หากชุมชนเข้มแข็ง ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการสอดส่องดูแล ไม่ทำการลักลอบขนหรือค้าเสียเอง การสกัดกั้นย่อมทำได้ในระดับหนึ่ง แต่ชาวบ้านบางส่วนก็อาจไม่ต้องการช่วยสอดส่องดูแลหรือให้เบาะแสเนื่องจากไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้เพราะอาจนำความเสียหายมาสู่ตน

2. ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเกี่ยวกับการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐ มีดังนี้

- 2.1 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไทยต้องมีบูรณาการ หน่วยงานต้องที่เกี่ยวข้องต้องไม่ขัดแย้งกันเองและต้องไม่แย่งผลงานกัน เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

2.2 การปฏิบัติการข่าวต้องดำเนินการในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในประเทศลาวและจนถึงอย่างน้อยชายแดนลาว-เวียดนาม และหากเป็นไปได้ควรดำเนินการในพื้นที่ในประเทศเวียดนามด้วย

2.3 ในกรณีจังหวัดมุกดาหาร ปัจจุบัน (มกราคม 2008) มีการนำเครื่อง x-ray รถคอนเทนเนอร์ขนส่งสินค้าที่ผ่านด่านเดินทางเข้าลาว และมีการใช้เครื่อง x-ray บุคคลในการตรวจค้นตัวบุคคลที่ต้องสงสัยแล้ว แต่สำหรับการใช้เครื่อง x-ray บุคคลยังเป็นเน้นการ x-ray บุคคลที่มาถึงรถโดยสารบริการมากกว่าบุคคลที่มาถึงรถส่วนบุคคล ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการ x-ray บุคคลที่มาถึงรถส่วนบุคคลด้วย

2.4 การใช้สุนัขดมกลิ่น ควรใช้สุนัขมากกว่า 1 ตัวต่อวันและควรจำกัดเวลาการปฏิบัติงานของสุนัขแต่ละตัวแม้ว่าจะมิได้ปฏิบัติการตลอดเวลาก็ตาม ทั้งนี้เพื่อที่การดมกลิ่นจะได้มีประสิทธิภาพและเพื่อที่สุนัขจะได้ไม่มีความเครียด

2.5 น่าสังเกตว่า ในช่วงปลายปี 2007 และต้นปี 2008 ที่ผ่านมา กรณีการจับกุมยาบ้าที่บริเวณสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตจำนวน 4-5 ครั้งเกิดขึ้นบนรถโดยสารจากด่านฝั่งสะหวันนะเขตมายังจังหวัดมุกดาหารเที่ยวสุดท้าย นั่นคือ เที่ยว 19.00 น ซึ่งเป็นช่วงที่สุนัขไม่ปฏิบัติการดมกลิ่นแล้วทำให้ไม่สามารถตรวจจับได้ โดยผู้ลักลอบยาบ้าจะซุกยาไว้บนรถในขณะที่ต้องลงจากรถมาตรวจตราเอกสาร

2.6 ควรพิจารณาว่ารถโดยสารดังกล่าวควรติดตั้งกล้องวงจรปิดหรือไม่ และหากควรติดตั้ง ก็ต้องติดตั้งบนรถของทั้งสองฝ่ายไทยและลาว

3. ในกรณีการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย หากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความมั่นคงที่เกี่ยวข้องในการตรวจตราผู้เดินทางจากจังหวัดชายแดนตามเส้นทางที่เข้าสู่กรุงเทพฯ เป็นไปอย่างเข้มงวดและสุจริต การลักลอบเข้าเมืองมายังกรุงเทพฯ คงทำไม่ได้หรืออาจทำได้น้อยลง

4. ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นในการรักษาความมั่นคงชายแดน ในทางปฏิบัติ ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านหน่วยงานรัฐต้องเป็นผู้นำ ขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระดับประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาการสถาปนาเมืองคู่แฝดระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตและเลยไปถึงจังหวัดกว้างจิของประเทศไทย ได้นำไปสู่การร่วมกิจกรรมในหลายๆด้านอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านการค้า การท่องเที่ยว การศึกษา วัฒนธรรม กีฬา ศาสนาและสาธารณสุข ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจอันดี ความใกล้ชิดความร่วมมือระหว่างประชาชน

ความร่วมมือกับประเทศลาวในด้านการสกัดกั้นปราบปรามการนำเข้ายาเสพติดโดยการลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขงเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญซึ่งหากนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะสามารถลดการนำเข้ายาเสพติดได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้า อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างแขวงสะหวันนะเขตและจังหวัดมุกดาหาร อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นในประเด็นการลาดตระเวนร่วมดังนี้

4.1 ควรจะต้องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติร่วมกัน ในกรณีของการลาดตระเวนร่วมไทย-ลาวในแม่น้ำโขงเพื่อสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดนั้น จนปัจจุบัน (กุมภาพันธ์ 2008) ยังไม่มีการลาดตระเวนร่วมเกิดขึ้นแต่อย่างใด การประชุมสองฝ่ายว่าด้วยการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมยาเสพติดครั้งล่าสุดมีขึ้นในต้นปี 2008 ต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากฝ่ายลาวไม่พอใจกรณีที่หนังสือพิมพ์ไทยฉบับหนึ่งลงข่าวว่าเวียงจันทน์เป็นที่พักยาบ้า แต่การผลักดันนั้นไม่ใช่สิ่งง่ายเพราะหากลาวไม่ตอบสนองหรือไม่ตื่นตัวแต่อย่างใด ก็ไม่สามารถผลักดันได้

4.2 ควรขยายพื้นที่ในการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว กล่าวคือ ความร่วมมือไทย-ลาวในการลาดตระเวนร่วมเพื่อการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดไม่ควรจำกัดเพียงเฉพาะระหว่างอำเภอเมืองมุกดาหารและเมืองโกสอน พมวิหานเท่านั้น ควรต้องเจรจาขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ถี่ถี่ออกไป ในเบื้องต้นให้ครอบคลุมทุกอำเภอริมแม่น้ำโขงของจังหวัดมุกดาหารและทุกเมืองริมแม่น้ำโขงของแขวงสะหวันนะเขตและต่อมาควรขยายให้คลุมจังหวัดและแขวงอื่นๆริมแม่น้ำโขง

เพื่อที่การสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนจะได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะต้องขยายระดับการเจรจาให้กว้างขึ้นเพื่อครอบคลุมพื้นที่ริมแม่น้ำโขงหลายจังหวัด เช่น นครพนม หนองคาย แขวงคำม่วน แขวงบอลิคำไซ แขวงคำแพง นครเวียงจันทน์ เป็นต้น การเจรจานี้อาจจะเป็นการเจรจาระหว่างจังหวัดของไทยริมแม่น้ำโขงกับแขวงของลาวที่อยู่ตรงข้ามในกรอบทวิภาคี หรือทุกจังหวัดริมแม่น้ำโขงแบบพหุภาคีก็ได้

4.3 ในอนาคต ควรขยายความร่วมมือในการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดเป็นสามฝ่ายให้ครอบคลุมเวียดนาม โดยเป็นความร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหารแขวงสะหวันนะเขตและจังหวัดกว๋างจิ อย่างไรก็ตาม ทั้งสองประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งลาวจะให้ความสนใจหรือไม่เป็นประเด็นสำคัญ

4.4 ควรหรือไม่ที่จะขยายความร่วมมือดังกล่าวสู่การเจรจาในกรอบ 3 ประเทศ 8 จังหวัด โดยเพิ่มจังหวัดให้ครอบคลุมถึงมุกดาหารด้วยหรือไม่ กรอบความร่วมมือนี้เป็นความร่วมมือ 3 ฝ่ายระดับท้องถิ่นของทั้งสามประเทศ ในปัจจุบันการเจรจาในกรอบ 3 ประเทศ 8 จังหวัด

หมายถึง ไทย ลาวและเวียดนาม ส่วน 8 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดหนองคาย นครพนม สกลนคร แวงจันทบุรี แวงบอลิคำไซ กวางบิงห์ ห่าดิงห์ และ เหงะฮาน มิได้มีจังหวัดมุกดาหารและกวางจิ รวมอยู่ด้วย ความร่วมมือในรอบ 3 ประเทศ 8 จังหวัดในขณะนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหา ยาเสพติดแต่อย่างใด เน้นเพียงแต่ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน การศึกษา วัฒนธรรมและกีฬาเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบดีว่ามีใช้เป็นสิ่งที่ง่ายแต่อย่างใดและอาจจะยากยิ่งกว่า การเจรจาและความร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตเพราะในความร่วมมือ นี้ลาวและเวียดนามอาจตั้งคำถามว่า เราจะได้ผลประโยชน์อะไร และปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น จากการแพร่ของยาเสพติดสู่ไทยนั้นมิได้เป็นปัญหาของลาวและเวียดนาม อีกทั้งตลาดรับซื้อยาเสพติดก็อยู่ในไทย และจากความไม่ไว้วางใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งของลาวที่ยังคงมีอยู่ต่อไทยในปัจจุบัน อาจทำให้ความร่วมมือดังกล่าวไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ และอาจจะสะดุดได้ดังที่เกิดขึ้นกับกรณีความร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขต

4.5 ในการร่างข้อตกลงที่ระดับจังหวัด ดังเช่น ข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วม ตามลำน้ำโขงเพื่อร่วมกันสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนระหว่างจังหวัด มุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต ควรผ่านการตรวจตราจากหน่วยงานในกระทรวงการต่างประเทศ ไทยอย่างละเอียด ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบการใช้คำและเนื้อหาให้ถูกต้องและเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาด ซึ่งอันจะนำไปสู่ความขัดแย้งในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกี่ยวข้องกับประเด็นของเขตแดน ดังเช่น เขตแดนในแม่น้ำโขง

4.6 ในปัจจุบัน จังหวัดมุกดาหารได้จัดตั้งสำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดนจังหวัดมุกดาหาร (Border Liaison Office หรือ BLO) ณ ที่ทำการปกครองจังหวัด มุกดาหาร (กลุ่มงานความมั่นคง) การประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูลกันและการแจ้งข่าว เบาะแสควรได้รับการผลักดันให้มืออย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวใกล้ชิด และควรติดต่อกันอย่างสม่ำเสมออย่างไม่เป็นทางการระหว่างเจ้าหน้าที่จังหวัดมุกดาหารกับ เจ้าหน้าที่ลาว

สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูลและการ แจ้งข่าวมิได้มีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เหตุผลประการหนึ่ง เป็นเพราะลาวไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ประการที่สอง ลาวมีเรื่องไม่พอใจฝ่ายไทยที่หนังสือพิมพ์ไทยลงข่าวว่า เวียงจันทน์เป็นที่พักยาบ้า

อย่างไรก็ตาม ในสภาวะความสัมพันธ์ปกติ การทวงถามหรือการติดต่ออย่างสม่ำเสมอก็เป็นสิ่งที่จำเป็นด้วยเช่นกัน

5. ความจำเป็นในการสร้างหน่วยงานประสานงานกับต่างประเทศของจังหวัดชายแดนไทย

การสร้างหน่วยงานติดต่อประสานงานกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของ จังหวัดมุกดาหารและของจังหวัดชายแดนอื่นๆให้มีประสิทธิภาพเป็นความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของบุคลากรซึ่งรวมถึงความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านของบุคลากรเหล่านี้ ทั้งในด้านการเมืองเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน การยอมรับความแตกต่างของแนวความคิดและสังคมของประเทศเพื่อนบ้าน การมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน และแสดงออกซึ่งการเคารพประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งลาว กัมพูชา และเวียดนาม

ตั้งแต่นี้ต่อไป การติดต่อประสานงานในหลายๆประเด็นน่าจะมีมากขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างหน่วยงานนี้ขึ้นมาเป็นการเฉพาะและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานควรจะมีความรู้พูดเขียนภาษาอังกฤษและเวียดนามได้ ในสภาวะการณ์ปัจจุบันจังหวัดมุกดาหารยังขาดหน่วยงานดังกล่าว แต่ได้จัดสรรและแบ่งเจ้าหน้าที่ในส่วนงานของสำนักงานจังหวัดมาทำหน้าที่รับผิดชอบการติดต่อประสานงานกับลาวและเวียดนาม โดยมีเจ้าหน้าที่จำนวนน้อยที่มีความรู้ภาษาอังกฤษที่ดีพอ และไม่มีเจ้าหน้าที่คนใดที่พูดเขียนภาษาเวียดนามได้เลย

ในกรณีการใช้ภาษาลาวนั้นไม่มีปัญหาแต่อย่างใดเพราะเจ้าหน้าที่ใช้ภาษาอีสานประจำวันอยู่แล้ว สำหรับกรณีการใช้ภาษาเวียดนามนั้น ทางจังหวัดมักจะขอความช่วยเหลือจากชาวไทยเชื้อสายเวียดนามซึ่งผู้วิจัยขอยืนยันจากประสบการณ์ในการทำวิจัยกับชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี ว่า การใช้ภาษาทั้งไทยและเวียดนามของบุคคลเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการเจรจาระหว่างประเทศยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์เท่าที่ควร และความคลุกคลีได้เคยเกิดขึ้นแล้วจากการใช้ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในการทำหน้าที่แปลในการประชุมครั้งหนึ่งระหว่างจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดกว๋างจิของเวียดนาม อนึ่ง คนไทยทั่วไปและเจ้าหน้าที่หน่วยราชการไทยมักเข้าผิดกันเสมอว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามทั่วไปจะมีความรู้ภาษาเวียดนามอย่างดีและสามารถทำหน้าที่เป็นล่ามแปลได้อย่างดี อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่ใช้ภาษาสองภาษาได้ถูกต้องและทำหน้าที่เป็นล่ามแปลได้แต่มีจำนวนน้อย จึงเป็นความจำเป็นที่จังหวัดชายแดนของไทยต้องให้การสนับสนุนให้ข้าราชการเจ้าหน้าที่ไทยเรียนภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาเวียดนามอย่างจริงจัง

กรณีของเวียดนามและลาว ทั้งสองประเทศมีหน่วยงานติดต่อประสานงานกับต่างประเทศระดับจังหวัดและแขวง ซึ่งเรียกว่า หน่วยวิเทศน์สัมพันธ์¹⁶ ซึ่งมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันในกรณีที่ต้องมีการร่างและลงนามในข้อตกลงระหว่างสองประเทศ เมื่อข้อตกลงดังกล่าวได้รับความเห็นชอบทั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าแขวงแล้ว ยังต้องผ่านความเห็นชอบจากกระทรวงต่างประเทศ หรือมีฉันทนกระทรวงต่างประเทศต้องส่งผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลางมาร่วมประชุมด้วย หรือร่วมร่างข้อตกลงด้วยเป็นการตรวจตราหลายชั้น เพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดหรือความเสียเปรียบที่อาจเกิดขึ้นได้

ในกรณีหน่วยวิเทศน์สัมพันธ์ระดับจังหวัดของเวียดนาม ดังเช่น จังหวัดที่ต้องติดต่อกับจังหวัดของประเทศไทย ดังเช่น กว่างจิ กว่างบิ่งห์ ห่าติ่งห์ เหงะอาน เว้ ดานัง หน่วยวิเทศน์สัมพันธ์นี้จะส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของตนเรียนภาษาไทยในจังหวัดภาคอีสานของไทย ซึ่งผู้วิจัยรู้จักครูผู้สอนและได้พบปะกับข้าราชการเจ้าหน้าที่เวียดนามหลายคนและหลายรุ่นแล้ว จะเห็นว่าเวียดนามมีการเตรียมพร้อมอย่างยิ่ง ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบจากประสบการณ์ของผู้วิจัยจากการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ของจังหวัดทางภาคกลางของเวียดนามหลายจังหวัดดังกล่าว

เกี่ยวกับความถี่ในการติดต่อสื่อสารกันนั้น ควรมีความสม่ำเสมอและเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน mukdakar ควรสร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของลาวและเวียดนาม อาจจะโดยการติดต่อกันทาง e-mail ขณะนี้ระบบ internet ของเวียดนามมีความทันสมัยอย่างยิ่ง และใช้ระบบ ADSL ทั่วประเทศได้ไม่น้อยกว่า 3 ปีแล้ว และเจ้าหน้าที่หน่วยวิเทศน์สัมพันธ์ของคณะกรรมการประชาชนของจังหวัดต่างๆ ในเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของจังหวัดกว๋างจิ ส่วนใหญ่ใช้ internet ภาษาอังกฤษและภาษาไทยได้ดีในขณะที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัด mukdakar ยังคงมีจุดอ่อนด้านภาษาอังกฤษ หากมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับกลางอย่างสม่ำเสมอ ความร่วมมือต่างๆ เช่น ในการเฝ้าระวังโรค อาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ จะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การสร้างความร่วมมือด้านสาธารณสุขกับลาวและโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเวียดนาม

นอกเหนือจากการขยายความร่วมมือในด้านการการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดแล้ว ไทยควรรักษาความร่วมมืออันใกล้ชิดด้านสาธารณสุขกับลาวและเวียดนามในระดับจังหวัด ทั้งนี้ พื้นที่ทั้งในและนอกอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงอยู่ในภยันตรายของโรคไข้หวัดนก

¹⁶ ในกรณีของเวียดนาม คณะกรรมการประชาชนของแต่ละจังหวัดจะมีหน่วยวิเทศน์สัมพันธ์

โรคชาส์ที่อาจกลับมาได้อีก อีกทั้งโรคระบาดในหมู่มดที่เกิดขึ้นในภาคกลางของเวียดนามในช่วงเดือนกรกฎาคมและตุลาคม 2007 ที่ผ่านมา

ความร่วมมือในเบื้องต้นควรเน้นการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การเตือนภัยเกี่ยวกับโรคระบาดหรือโรคติดต่อที่กำลังเกิดขึ้นทั้งในคนและสัตว์ และหากเป็นไปได้ไทยควรเสนอให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคอุปกรณ์การแพทย์หรือแม้แต่ในการช่วยรักษาพยาบาลในกรณีที่เกิดการระบาดหรือการติดต่อของโรคอย่างหนักในจังหวัดทางภาคกลางของเวียดนามโรคติดต่อ ทั้งนี้ เพื่อสกัดกั้นการขยายขอบเขตของโรคมานสู่ไทย รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญต่อการระบาดของโรคว่าเป็นประเด็นของความมั่นคงของชาติและความมั่นคงชายแดนด้วยเช่นกัน

บทสรุป

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นเพียงการสำรวจประเด็นปัญหาความมั่นคงชายแดนด้านจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตซึ่งใช้เวลาศึกษาเพียง 6 เดือนโดยมีขอบเขตพื้นที่วิจัยอยู่ที่จังหวัดมุกดาหารเท่านั้น จึงอาจทำให้สามารถตั้งข้อสังเกตทำความเข้าใจและค้นพบประเด็นปัญหาได้ในเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม อาจใช้เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การศึกษาวิจัยที่ลึกซึ้งต่อไปได้

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทยนี้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ ดังเช่น การขัดกันของข้อมูลของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ การขาดการรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์และต่อเนื่อง ความไม่ประสพในการอนุเคราะห์ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่บางคนของหน่วยงานบางหน่วย เช่น จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานศตส.ของสำนักงานจังหวัดมุกดาหาร นอกจากนี้ เอกชนที่มีธุรกิจรายใหญ่บางรายในจังหวัดก็ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลโดยตรงไปตรงมาเนื่องจากเกรงว่าจะเสียประโยชน์ ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการหาและตรวจสอบข้อมูลจากหลายฝ่าย

การพัฒนาเส้นทางคมนาคมและสะพานเชื่อมไทย-ลาวมีส่วนในการเอื้ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน จะเห็นได้ว่าทั้งคนและสินค้าทั้งที่เข้ามาอย่างถูกต้องและผิดกฎหมายได้เพิ่มจำนวนขึ้นในแต่ละปีเมื่อเส้นทางได้รับการพัฒนาและเมื่อสะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-ลาวที่เชื่อมจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตได้เปิดใช้

ประเด็นสำคัญยังเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดนแถบจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ การค้ายาเสพติด การหลบหนีเข้าเมืองและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย อีกทั้ง การลักลอบสินค้าหลักเถื่อนภาษีและการแพร่ระบาดของโรค มีความยากลำบากในการแก้ไข トラบเท่าที่ยังมีความต้องการจากภายในประเทศไทย (ยกเว้นการแพร่ระบาดของโรค) หรือคนในประเทศเพื่อนบ้านยังมีความยากจนทำให้ต้องค้าสิ่งผิดกฎหมายหรือลักลอบเข้ามาหางานทำในประเทศไทย

การลักลอบที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาตินั้น คือ ยาเสพติด ซึ่งจวบจนปัจจุบันก็ยังคงเป็นปัญหาที่หนักหน่วงสำหรับประเทศไทย และเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนด้วยการบูรณาการระหว่างของหน่วยงานของรัฐที่มีประสิทธิภาพ ด้วยความสุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ด้วยความร่วมมือในการสอดส่องดูแลของประชาชนในทุกพื้นที่และด้วยความร่วมมือของประเทศเพื่อนบ้านทั้งจากลาว กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย แต่ในความเป็นจริงคงต้องยอมรับกันว่าเงื่อนไขที่กล่าวมานี้ยังไม่เกิดขึ้น ซึ่งรัฐไทยต้องเผชิญและหาทางแก้ไขต่อไป

อย่างไรก็ตาม สินค้าลักลอบบางอย่างอาจเข้ามาตามฤดูกาลด้วยจำนวนที่ไม่สม่ำเสมอในแต่ละปีหรือในช่วงเวลาเดียวกันของแต่ละปี เช่น กรณีข้าวสาร หรือกรณีของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่เดินทางเข้ามามากในช่วงเก็บเกี่ยว หรือกรณีของกระเทียมสดซึ่งลักลอบเข้ามามากในปี 2007 และก่อนหน้านั้น แต่ลดลงในต้นปี 2008 เป็นต้น หรือในกรณีสินค้าบางอย่างซึ่งเพิ่งนำเข้าไทยจากจีนในช่วงปี 2007 เช่น เสื้อผ้า เป็นต้น

การลักลอบสินค้า หากเป็นการลักลอบในจำนวนมากจะทำให้รัฐไทยเสียรายได้จากการเก็บภาษี เช่น กรณีเสื้อผ้า กระเทียมสด เป็นต้น แต่สำหรับกรณีข้าวนั้นเป็นสินค้าที่ห้ามนำเข้าประเทศและไม่มีการกำหนดเสียภาษีแต่อย่างใด

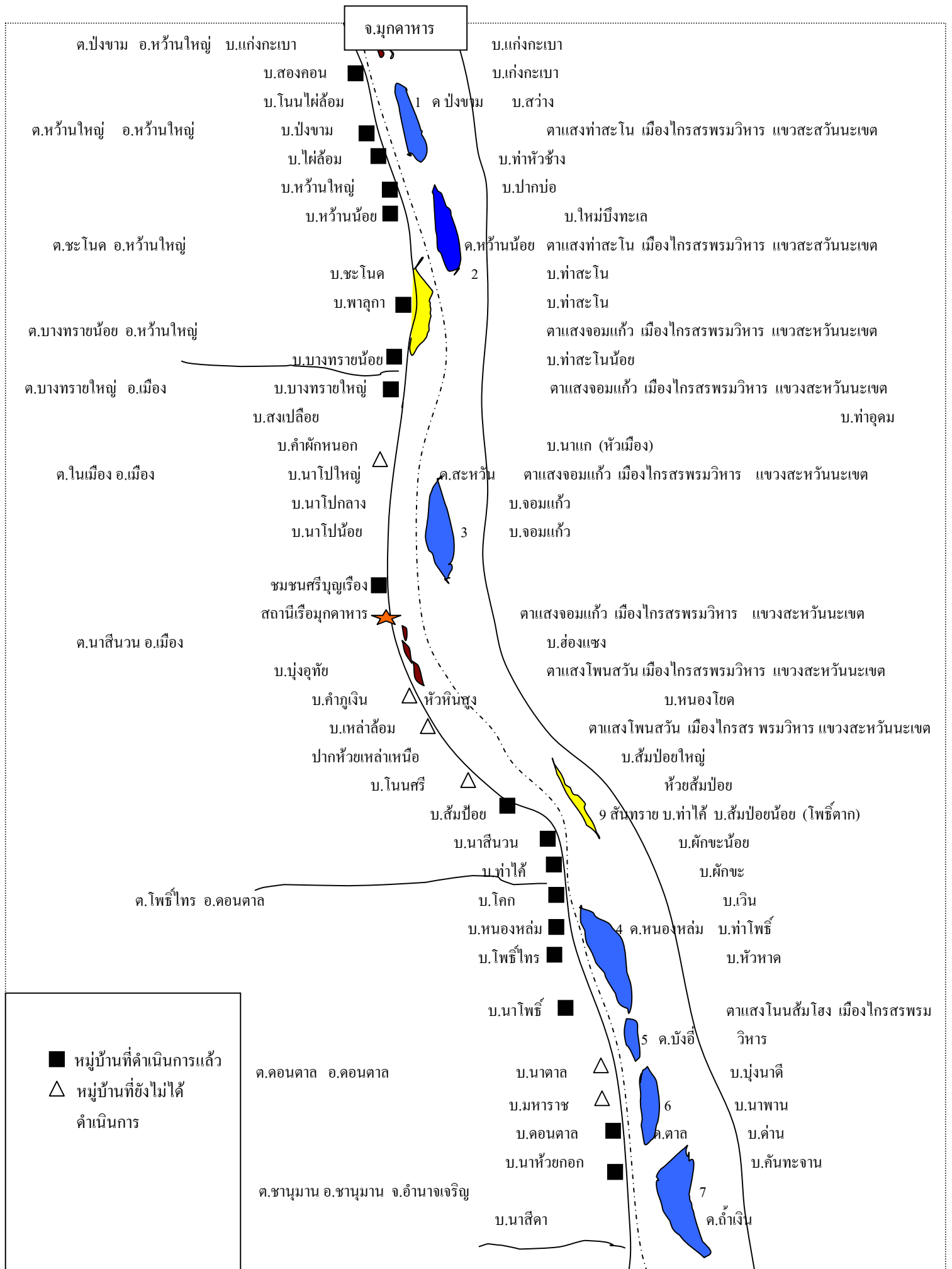
ผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนอีกประเด็นหนึ่งที่มีได้กล่าวถึงในการศึกษาครั้งนี้ ก็คือการค้าหญิงเพื่อการบริการทางเพศจากสะพานมิตรามุกดาหารซึ่งน่าจะได้มีการศึกษาต่อไป

.....

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายประณิต บุญมี	ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
นายบุญสม พิรินทร์ขวง	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
นายอัครเดช บุญนาค	อดีตรองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
นายฤาชน บำรุงแสง	อดีตรองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
นายปรัชญา จินต์จันทรวงศ์	ปลัดจังหวัดมุกดาหาร
นายรัฐะ สิริธรรังศรี	นายอำเภอหว้านใหญ่
นายสมศักดิ์ พิรินขวง	หัวหน้าสำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหาร
นายเจิมพงษ์ ตองกระโทก	หัวหน้าสำนักงานจัดหางานจังหวัดมุกดาหาร
นายดาเนี่ยล มั่นใจอารีย์	หัวหน้าสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดมุกดาหาร
นายพลศักดิ์ สาระคร	ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงมุกดาหาร
นต.เรวัตร อ่อนละออ	ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข. จังหวัดมุกดาหาร
นายพงษ์เกียรติ กุศลศิลป์วุฒิ	หัวหน้าฝ่ายควบคุมศุลกากรมุกดาหาร
คุณกุหลาบ ไทยมานะ	รองนายด่านศุลกากรมุกดาหาร
ท่านสมจัน จวงใบคำ	รองประธานคณะกรรมการเพื่อตรวจตราและควบคุมยาเสพติด แขวงสะหวันนะเขต
สารวัตรเพทาย กุศลเหลือ	สถานีตำรวจภูธร อ.นิคมคำสร้อย จ.มุกดาหาร
พตท.ชูชาติ ชาญเดช	สารวัตรด่านตม.จังหวัดมุกดาหาร
	กลุ่มงานสืบสวน ภ.จว. มุกดาหาร
นายนิพนธ์ สุทธิเดช	อดีตสมาชิกวุฒิสภา จ.อำนาจเจริญ เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา
ดร. อธิธ นามประกาย	ประธานบริษัทโตโยต้า มุกดาหาร อดีตรองประธานสภาหอการค้าจังหวัดมุกดาหาร
เจ้าของกิจการค้าข้าวในจังหวัดมุกดาหาร และนครพนม	

ด้วยความขอบคุณยิ่งในความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากบุคคลดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนาย
ปรัชญา จินต์จันทรวงศ์ ปลัดจังหวัดมุกดาหาร และนต.เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข.จังหวัดมุกดาหาร

สารบัญ

บทนำ	1
1. การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9	6
2. นโยบาย ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับความมั่นคงชายแดน	13
3. การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทย	20
บทสรุป	58
ภาคผนวก	61

“การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทย”

ธัญญาทิพย์ ศรีพนา

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

การสิ้นสุดของความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และการสิ้นสุดของสงครามเย็นและทำให้ประเทศในภูมิภาคหันมาพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศของตนและแสวงหาความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในและนอกภูมิภาคมากขึ้น อีกทั้งได้เอื้ออำนวยให้ประเทศในภูมิภาคและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเชื่อมต่อไปมาหาสู่ระหว่างกันด้วยเส้นทางบกมากขึ้น

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการคมนาคมขนส่งและเส้นทางได้กลายเป็นรูปธรรมนับตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990 การปรับปรุงซ่อมแซมและซ่อมเส้นทางได้เริ่มขึ้นและบางเส้นทางได้สำเร็จลงในด้านทศวรรษที่ 2000 ทำให้การเชื่อมต่อและการขนส่งไปมาหาสู่ข้ามแดนเป็นไปอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และการเคลื่อนไหวของคนและสินค้าก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

เส้นทางเหล่านี้ได้เอื้ออำนวยต่อการคมนาคมขนส่งของคนและสินค้าและได้ทำให้จำนวนคนที่ใช้เส้นทางนี้ก็เพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่ขณะเดียวกันเส้นทางเหล่านี้ก็ก่อให้เกิดผลทางลบด้วยเช่นกัน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทย ทั้งนี้เพราะเอื้ออำนวยต่อการหลั่งไหลของยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การลักลอบสินค้า การค้ามนุษย์และการระบาดของโรคมาลาเรีย ประเทศไทยอันกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความสงบสุขและความอยู่ดีมีสุขของสังคมไทย อย่างไรก็ตามความมั่นคงในงานวิจัยนี้จะไม่นับความมั่นคงทางทหาร

ความยากจนของคนในพื้นที่บางแห่งในประเทศลาวและความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและลาว ทำให้เกิดการหลั่งไหลของคน แรงงาน สินค้าทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมายจากลาว หรือในพื้นที่ที่ยากจนกว่ามายังประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีจากบางพื้นที่ในจีนผ่านลาวมายังไทยด้วยเช่นกัน

ประเด็นของความมั่นคงชายแดนครอบคลุมถึง ยาเสพติด แรงงานต่างด้าว การลักลอบสินค้านิยาม การใช้พื้นที่ในการปลุกระดมจากประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน การก่อการร้าย การบุกรุกที่ดินริมน้ำ ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยฉบับนี้จะศึกษาผลกระทบที่มีต่อความมั่นคงชายแดนต่อไทยจากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมขนส่งในกรณีของเส้นทางหมายเลข 9 และการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก หรือ East-West Economic Corridor เท่านั้น (มิได้เน้นผลกระทบจากการพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 ต่อพื้นที่ในลาวแต่อย่างใด) โดยจะเน้นประเด็นการค้ายาเสพติด การลักลอบสินค้านิยาม แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้ ทั้ง 3 ประเด็นนี้มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อความมั่นคงแห่งชาติในความหมายของความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมไทย สำหรับการคำนุญนั้นก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งขาดด้วยเช่นกัน แต่การทำวิจัยในเรื่องนี้มีความละเอียดอ่อนซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการศึกษามากกว่าในสามประเด็นแรก และควรต้องทำการวิจัยแยกต่างหาก

สำหรับประเด็นการใช้พื้นที่ในการปลุกระดมประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน การก่อการร้ายต่อประเทศไทยแถบพื้นที่มุกดาหารหรือเส้นทางหมายเลข 9 ทั้งในลาวและเวียดนามในปัจจุบันมิได้เป็นประเด็นสำคัญและมิได้เกิดขึ้นแต่อย่างใด¹

ประเด็นคำถามของงานวิจัย

เส้นทางหมายเลข 9 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทยในประเด็นใด

จุดประสงค์ของการดำเนินการวิจัย

เพื่อสืบค้นหาประเด็นและหาทางแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทยเกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อความอยู่ดีมีสุขของสังคมและประชาชนไทย

ระเบียบวิธีในการวิจัย

¹ จากการสัมภาษณ์นายปรัชญา จินต์จันทวงศ์ ปลัดจังหวัดมุกดาหาร ณ จังหวัดมุกดาหาร วันที่ 27 มิถุนายน 2007.

ในการดำเนินการวิจัย จะเน้นระเบียบวิธีของการวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น วิธีการวิจัยมีทั้ง ด้านการศึกษาเอกสาร การวิจัยด้วยการสำรวจเส้นทาง พื้นที่ การวิจัยด้วยการร่วมประชุม การ สัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1. การวิจัยด้วยการร่วมประชุม การสัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

การเข้าร่วมประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของหน่วยงานต่างๆของจังหวัด อีกทั้ง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องหลายวาระ ดังรายชื่อในบรรณานุกรมผู้ให้ สัมภาษณ์ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ชายแดนริมแม่น้ำโขง

2. การวิจัยด้วยการสำรวจเส้นทาง พื้นที่

เป็นการเน้นการหาข้อมูลและสำรวจพื้นที่ชายแดนในจังหวัดมุกดาหารในอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่และอำเภอดอนตาลซึ่งเป็นพื้นที่ริม แม่น้ำโขง

3. การวิจัยด้วยเอกสาร

เอกสารที่ใช้ประกอบด้วยเอกสารจากหน่วยงานของไทยในจังหวัดมุกดาหารและสำนักงาน ปราบปรามยาเสพติดเป็นหลัก ในขณะที่เอกสารข้อมูลจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียใน ประเด็นชายแดนพื้นที่จังหวัดมุกดาหารและจากสืบค้นจาก Website ไม่ปรากฏ ทำให้การหาข้อมูล จากบุคคลในพื้นที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชาวบ้าน

นอกจากนี้ การใช้ข้อมูลสถิติของหน่วยงานรัฐหลายหน่วยไม่สามารถอธิบายอะไร ได้ นอกจาก เป็นการรายงานทั่วไปที่ไม่เป็นระบบ

วิธีการวิจัยใน 2 ข้อแรกนี้มีความสำคัญยิ่งสำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ หากไม่เข้าใจหรือไม่ได้ สัมผัสสภาพพื้นที่ของจังหวัด จะไม่สามารถทำความเข้าใจกับปัญหาได้ และหากไม่มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐระดับต่างๆและหน่วยต่างๆใน

พื้นที่จังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่ปฏิบัติการโดยตรงในแม่น้ำโขงก็จะไม่สามารถมองเห็นปัญหาหรือเข้าใจปัญหาด้วยเช่นกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ได้แก่ ประเด็นยาเสพติด การลักลอบสินค้าหนีภาษีและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

2. ขอบเขตพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่การวิจัย ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร โดยเน้นพื้นที่อำเภอที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง อันได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล

3. ขอบเขตเวลา งานวิจัยนี้ใช้เวลา 6 เดือน

คำนิยาม

1. เส้นทางหมายเลข 9

เส้นทางหมายเลข 9 หมายถึงเส้นทางที่เริ่มต้นจากเมืองโกสอน พมวิหาน หรือที่เรียกติดปากโดยทั่วไปว่า เมืองสะหวันนะเขต และไปสิ้นสุดที่เมืองดงห้า (Dong Ha) จังหวัดกว๋างจิ (Quang Tri) มิใช่ไปสิ้นสุดที่ดานัง อย่างที่เข้าใจกัน และเส้นทางหมายเลข 9 จะเชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข 1 ซึ่งเป็นเส้นทางหลักเชื่อมเหนือ-ใต้ของเวียดนามที่เมืองดงห้า

2. ความมั่นคง

ความมั่นคงในที่นี้ เน้นความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มิได้เน้นความมั่นคงทางทหารแต่อย่างใด

3. ผลกระทบ

“ผลกระทบ”ในงานวิจัยนี้หมายถึงผลกระทบด้านลบเท่านั้น อันได้แก่ การค้ายาเสพติด การลักลอบสินค้า และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย สำหรับผลกระทบด้านลบในประเด็นดังเช่น การค้ามนุษย์จะขอกล่าวถึงเพียงคร่าวๆและไม่ขอเน้นในงานวิจัยนี้

ข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบางหน่วยงาน ดังเช่น เจ้าหน้าที่ข้อมูล คตส.ของสำนักงานจังหวัดมุกดาหารไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรไม่อนุเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ทั้งๆที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปลัดจังหวัดให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
2. ข้อมูลของหน่วยงานรัฐมีความขัดแย้งกันเอง ทำให้ต้องทำการสืบหาและตรวจสอบข้อมูลซ้ำกับหลายๆหน่วยงาน ประกอบกับต้องทำการสำรวจพื้นที่เพิ่มขึ้น
3. มีเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบางหน่วยงานเท่านั้นที่กล้าให้ข้อมูลเบื้องต้นโดยตรงไปตรงมา และกล้าแสดงตนว่าคิดต่างจากคนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นยาเสพติด การลักลอบสินค้าเถื่อน

1.

การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9

การคมนาคมขนส่งข้ามแดนในกรอบของความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ในปัจจุบันประกอบด้วยเส้นทางบนระเบียงทางเศรษฐกิจหลัก 3 ระเบียง อันได้แก่

ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ หรือ North-South Economic Corridor เป็นเส้นทางระหว่าง กรุงเทพฯ-เชียงราย-หัวทราย-หลวงน้ำทา-บ่อแดน-เชียงรุ่ง-คุนหมิง

ระเบียงเศรษฐกิจด้านใต้ หรือ Southern Economic Corridor เป็นเส้นทางระหว่าง กรุงเทพฯ-พนมเปญ-นครโฮจิมินห์-หวุงเต่า และ กรุงเทพฯ-ตราด-เกาะกง-สีหนุวิลล์-ท่าเตียน-ก่าเมา-นำซู

ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก หรือ East-West Economic Corridor เป็นเส้นทางระหว่างเมียวดี-แม่สอด-พิษณุโลก-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-มุกดาหาร-ดงห่า-ดานัง

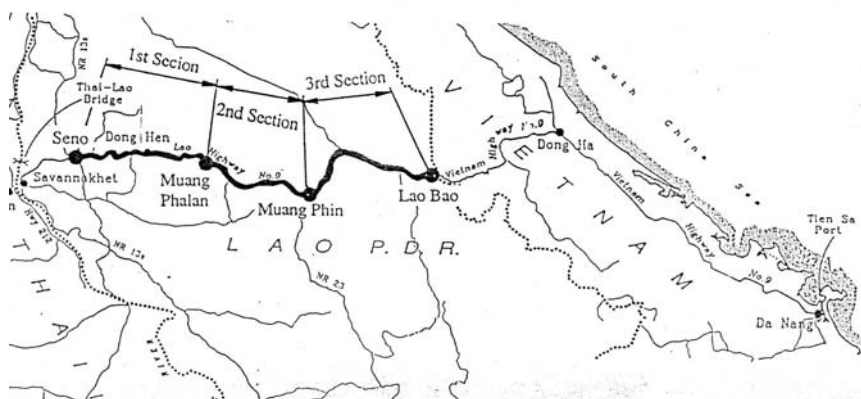
ในกรณีของระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก หรือ East-West Economic Corridor เส้นทางหมายเลข 9 เป็นเส้นทางหลักของระเบียงที่เปิดใช้และอำนวยความสะดวกให้แก่การคมนาคมขนส่งของคนและสินค้ามากระยะหนึ่งแล้ว และจำนวนคนที่ใช้เส้นทางนี้และสินค้าที่ผ่านเส้นทางนี้ก็เพิ่มขึ้นในแต่ละปี

เส้นทางหมายเลข 9 บน “ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก” (East – West Economic Corridor หรือ EWEC) เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักที่มีความสำคัญยิ่งสายหนึ่งในบรรดาเส้นทางบนระเบียงเศรษฐกิจทั้งหลายในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion หรือ GMS)² เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อไทย ลาว เวียดนาม พาดผ่านสองประเทศ คือ เวียดนามและลาว หากเริ่มต้นจากไทยและลาว เส้นทางหมายเลข 9 จะเริ่มต้นที่เมืองสะหวันนะเขต

หากเริ่มต้นจากเวียดนาม เส้นทางหมายเลข 9 จะเริ่มต้นที่เริ่มจากเมืองดงห่า (Dong Ha) จังหวัดกว๋างจิ หรือ กว๋างตรี (Quang Tri) ผ่านชายแดนเวียดนาม-ลาว โดยพื้นที่ชายแดนฝั่งเวียดนาม

² ระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง มีดังเช่น ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East – West Economic Corridor หรือ EWEC) ระเบียงเศรษฐกิจด้านใต้ (Southern Corridor) และระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Corridor)

นั้น เรียกว่า ด้านลาวบ่าว (Lao Bao) และพื้นที่ชายแดนฝั่งลาวนั้น เรียกว่า ด้านแดนสะหวัน จากด้านแดนสะหวันจะผ่านเมืองพิน (ด้านแดนสะหวัน-เมืองพิน 75 กม.) เมืองพะลาน เมืองเซโน (เมืองพิน-เซโน 130 กม.) และมายังเมืองไกสอน พมวิหาน แขวงสะหวันนะเขตซึ่งเป็นจังหวัดริมแม่น้ำโขงของลาวและเชื่อมจังหวัดมุกดาหารในภาคอีสานของไทยโดยมีสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตเป็นตัวเชื่อมสองฝั่งของแม่น้ำโขง

แผนที่เส้นทางหมายเลข 9 จากสะหวันนะเขตถึงด้านชายแดนสะหวัน-ลาวบ่าว

ระยะทางในแต่ละช่วงมีดังนี้ ระยะทางจากดงท่า จังหวัดกว๋างจิถึงชายแดนเวียดนาม-ลาว ประมาณ 84 กิโลเมตร ระยะทางจากด้านแดนสะหวัน (ชายแดนเวียดนาม-ลาว) ถึงเมืองพิน ประมาณ 75 กม. จากเมืองพินถึงเมืองพะลานประมาณ 60 กิโลเมตร เมืองพะลานถึงเมืองเซโน ประมาณ 70 กิโลเมตร เมืองเซโนถึงสะหวันนะเขตประมาณ 40 กิโลเมตร ปัจจุบันการก่อสร้างเส้นทางในประเทศลาวเสร็จสิ้นลงแล้วและเปิดใช้เป็นทางการเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2004

เส้นทางหมายเลข 9 ในลาวอยู่ในสภาพดีตลอดทั้งเส้น มีบางช่วงสั้น ๆ เท่านั้นที่ผิวถนนกำลังซ่อมแซมเนื่องจากทรุดโทรม เพราะรถบรรทุกขนของเกินน้ำหนักและการก่อสร้างถนนในช่วงนั้น ๆ มีความบกพร่อง อย่างไรก็ตาม เส้นทางหมายเลข 9 เป็นเส้นทางราบเหมาะต่อการเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและเป็นเส้นทางผ่านจากไทยไปยังเวียดนาม และจากเวียดนามมายังไทย เส้นทางหมายเลข 9

สภาพอากาศของพื้นที่ที่เส้นทางหมายเลข 9 พาดผ่านในลาว มีความแห้งแล้ง ขาดแคลนต้นไม้และอากาศร้อนอย่างยิ่งในฤดูร้อน มีชุมชนยากจนกระจุกกระจายเป็นช่วง ๆ บนพื้นที่สองข้างทางไกลจากเส้นทาง

เส้นทางหมายเลข 9 ที่ผ่านลาวในปัจจุบัน
 ถ่ายภาพโดย ธัญญาทิพย์ ศรีพนา (26 มกราคม 2007)

เส้นทางหมายเลข 9 ในเวียดนามจากด่านชายแดนลาวบ่าวเข้าสู่จังหวัดกว๋างจิ
 ก่อสร้างเสร็จสิ้นแล้ว มีความสะดวกในการสัญจรอย่างยิ่ง
 ถ่ายภาพโดย ธัญญาทิพย์ ศรีพนา (24 มกราคม 2007)

สะพานโค้งเชื่อมภูเขาบนเส้นทางหมายเลข 9 ในเวียดนาม
 ถ่ายภาพโดย รัชฎาธิปไตย ศรีพนา (24 มกราคม 2007)

ด่านแดนสะพานของลาว
 ถ่ายภาพโดย รัชฎาธิปไตย ศรีพนา (24 มกราคม 2007)

ด่านลาวบ่าวที่สร้างใหม่เพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าและการท่องเที่ยว
ถ่ายภาพโดย ธัญญาทิพย์ ศรีพนา (26 มกราคม 2007)

ด่านลาวบ่าวที่สร้างใหม่เพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าและ
การท่องเที่ยว
ถ่ายภาพโดย ธัญญาทิพย์ ศรีพนา (26 มกราคม 2007)

จะเห็นว่าเส้นทางหมายเลข 9 นี้ อำนวยความสะดวกอย่างยิ่งในการเดินทาง การขนส่ง
สินค้าและคน ยิ่งกว่านั้น การสร้างและใช้สะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-ลาวแห่งที่ 2 ระหว่างจังหวัด
มุกดาหารและสะหวันนะเขตที่ได้ทำการเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 20 ธันวาคม 2006 ยิ่งทำให้
การเดินทาง การขนส่งสินค้าและคนมีความสะดวกยิ่งขึ้น สะพานนี้ส่งผลให้จังหวัดมุกดาหารมี

ความสำคัญเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะเป็นประตูการค้าและการลงทุนสู่อินโดจีนและในฐานะเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเมืองและแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเข้าด้วยกัน แต่ในขณะเดียวกัน การขนส่งยาเสพติดและการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวก็เข้ามามากขึ้นและด้วยความสะดวกมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ภาพถ่ายทางอากาศสะพานข้ามแม่น้ำโขงมุกดาหาร-สะหวันเขต
ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณณรงค์ศักดิ์ อนุญญอารักษ์ (ธันวาคม 2006)

ภูมิศาสตร์ชายแดนของจังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดมุกดาหารมีชายแดนริมแม่น้ำโขงยาว 72 กม. อำเภอที่อยู่ริมแม่น้ำโขงมี 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านหรือชุมชน 26 แห่ง ตำบล 11 ตำบล ด้วยสภาพภูมิศาสตร์เช่นนี้ ทำให้การหลั่งไหลของยาเสพติด การลักลอบสินค้าเถื่อน และการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวสู่จังหวัดมุกดาหารเป็นไปอย่างสะดวกง่ายดาย และการพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 มีผลกระทบในระดับหนึ่งต่อความมั่นคงชายแดนด้านจังหวัดมุกดาหาร ดังจะได้กล่าวในบทต่อไป

2.

นโยบาย ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับความมั่นคงชายแดน³

เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2007 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ “ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”⁴ โดยกำหนดพื้นที่ตำบลชายแดน และชายฝั่งทะเล เป็นเป้าหมายลำดับแรกของการดำเนินงานใน 30 จังหวัดชายแดน จังหวัดปัตตานี และ 23 จังหวัดชายทะเล และใช้กระบวนการทางเศรษฐกิจสังคม และการป้องกันชายแดน เป็นปัจจัยเสริมสร้างความเข้มแข็งของคน ชุมชน และพื้นที่ในการป้องกันและแก้ปัญหา รวมทั้งการผนึกกำลังทุกภาคส่วนเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างชุมชนชายแดนไทยกับชุมชนชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน และการมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน โดยกำหนดยุทธศาสตร์รองรับ 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายชายแดน ยุทธศาสตร์การผนึกกำลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงบริเวณชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ ยุทธศาสตร์การพัฒนาความร่วมมือชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ โดยให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในรับไปดำเนินการและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคน ชุมชน และพื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ

³ *ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนและชายฝั่งทะเล* เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ วันที่ 13-15 มิ.ย. 50 , หน้า 18-23

⁴ *ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนและชายฝั่งทะเล* เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ วันที่ 13-15 มิ.ย. 50 , หน้า 11.

1.1 พัฒนาคมน ชุมชน และพื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ ด้วยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตและศักยภาพของแต่ละชุมชน รวมทั้งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ในแต่ละพื้นที่

1.2 สร้างเสริมศักยภาพของประชาชนชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ ด้วยการจัดการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้ครอบคลุมทั่วถึง โดยเฉพาะให้ประชาชนชายแดน และชายฝั่งทะเล สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

1.3 ส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ โดยการใช้ศักยภาพของชุมชนเป็นพื้นฐานในการพึ่งพาตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเข้มแข็ง ให้กับชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 สร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนและหมู่บ้านชายแดนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน บนพื้นฐานของความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่แต่ละพื้นที่

1.5 ให้ประชาชนชายแดนและชายฝั่งทะเล เกาะแก่งต่าง ๆ สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงให้ความสำคัญกับการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อตามแนวชายแดน ให้สอดคล้องกับแผนการแก้ปัญหาและพัฒนางานสาธารณสุขชายแดน

1.6 ให้ประชาชนชายแดนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในพื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ

1.7 เร่งรัดการแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลที่ยังไม่มีสถานภาพที่ชัดเจนให้สมดุลระหว่างสิทธิขั้นพื้นฐานกับการรักษาความมั่นคง โดยการจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

1.8 ดำเนินการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และพื้นที่ทำกินให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

1.9 เสริมสร้างศักยภาพและบทบาทของประชาชน ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรพัฒนาเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมาย

2. ยุทธศาสตร์การผลักดันเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงบริเวณชายแดน ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่งต่าง ๆ

2.1 ให้มีการจัดระบบหมู่บ้านและกลุ่มพลังมวลชน ตลอดจนอาสาสมัครบริเวณชายแดน และในเขตทะเล โดยเน้นความมีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ชายแดน ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่งต่าง ๆ

2.2 ให้มีการจัดระบบป้องกันและการสื่อสารเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ รวมทั้งจัดให้มีกระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการปฏิบัติการของทหารและหน่วยราชการ

2.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนชายแดน ชายฝั่งทะเล ให้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนภายใต้แผนชุมชน และแผนจังหวัด

2.4 ส่งเสริมบทบาทของนายอำเภอชายแดน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและป้องกันปัญหาชายแดน ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่งต่าง ๆ

2.5 ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับทัศนคติ และวิธีการทำงานให้ตอบสนองการแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่และให้ความมั่นคงและความปลอดภัยแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป้าหมาย รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจ ความยุติธรรม และความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในพื้นที่

2.6 ให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาชายแดนและชายฝั่งทะเล รวมทั้งเกาะแก่งต่าง ๆ

2.7 สร้างความเข้าใจและประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงาน องค์กร และประชาชนชายแดน ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่งต่าง ๆ ให้มีจิตสำนึกและผนึกกำลังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความ มั่นคง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

2.8 จัดให้มีมาตรการด้านการข่าว โดยเฉพาะการข่าวภาคประชาชน เพื่อเฝ้าระวังปัญหา และแจ้งเตือนปัญหาแก่หน่วยงานรัฐ

2.9 ให้มีการจัดระเบียบการสัญจรข้ามแดนทั้งทางบกและทางน้ำ รวมทั้งจัดการให้เรือ ในเขตชุมชนชายฝั่ง เกิดความเป็นระเบียบในกรอบของกฎหมาย โดยผสมผสานวิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงการจัดระเบียบการเข้า-ออก บริเวณชายแดน การเปิดและปิดจุดผ่านแดนและการค้าชายแดน ให้สอดคล้องกับการรักษาความปลอดภัยของพื้นที่

2.10 ให้จัดระบบตรวจการณ์ โดยการลาดตระเวน เฝ้าตรวจเพื่อสร้างความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนบริเวณชายแดน ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่งต่าง ๆ

2.11 จัดระเบียบควบคุมผู้ลักลอบเข้าเมืองและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ผู้หนีภัยการสู้รบ และพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบ รวมทั้งพัฒนาระบบการตรวจคนเข้าเมือง และการสกัดกั้นการเข้ามาใหม่ โดยกำหนดมาตรการการตรวจบริเวณพื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเลและ เกาะแก่งต่าง ๆ และพื้นที่ภายในจังหวัดอย่างจริงจัง

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความร่วมมือชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

3.1 สนับสนุนให้พื้นที่และชุมชนชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านมีความสงบ สันติ สุข เข้มแข็ง พัฒนา และพึ่งพาตนเองได้

3.2 ส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อขจัดความหวาดระแวง ระหว่างกัน

3.3 สนับสนุนความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่ชายแดนในแต่ละด้าน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขที่รากเหง้า ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละ ปัญหา และสอดคล้องกับความตกลงในระดับรัฐบาล

3.4 สนับสนุนการสร้างความเป็นพันธมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อร่วมกันส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาและฟื้นฟูวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านกลไกและกรอบความร่วมมือต่าง ๆ

3.5 ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการค้าระดับประชาชน เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนผลผลิตการพัฒนาวิสาหกิจภายในชุมชนและการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ชายแดน

3.6 ปลุกจิตสำนึกผู้ประกอบการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติในระยะยาวด้วยการดำเนินธุรกิจโดยยึดหลักความถูกต้องชอบธรรมและส่งเสริมความร่วมมืออันดี

3.7 ส่งเสริมให้ใช้ความร่วมมือด้านการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา ศาสนา และสาธารณสุข รวมทั้งการเรียนรู้และการเสริมสร้างประสบการณ์ร่วมกันเพื่อเป็นสื่อกลางนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด

3.8 ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีการติดต่อสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในลักษณะประชาชนต่อประชาชนเพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันรวมทั้งให้ประชาชนของทั้งสองฝ่ายตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกัน

3.9 เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกระดับท้องถิ่นและสนับสนุนการใช้กลไกความร่วมมือในระดับท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในพื้นที่ชายแดน รวมทั้งป้องกัน ระวัง และแก้ไขเหตุที่อาจส่งกระทบต่อความร่วมมือในพื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่าง ๆ

4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

4.1 การบริหารจัดการงานชายแดน ดำเนินงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2547

4.2 หน่วยงานหลักระดับกระทรวง กรม ประสานและบูรณาการการดำเนินงานตามแนวทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน

4.3 ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานและระดับกองทัพภาค/กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาคและกองเรือภาคและกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด

4.4 กองทัพบก (โดย กองทัพภาคที่ 1-4/กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1-4) และกองทัพอากาศ (โดยกองเรือภาคที่ 1-3 กองเรือยุทธการ) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนระดับกองทัพภาคและกองเรือภาคเพื่อเป็นกรอบทิศทางการกำหนดแผนงาน/โครงการด้านความมั่นคงเพื่อประสานและบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับจังหวัด

4.5 จังหวัด/กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด จัดทำแผนงานด้านความมั่นคงในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาความมั่นคงของจังหวัดและยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน โดยให้จังหวัดกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนเป็นประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

4.6 กองทัพภาคที่ 1-4 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1-4 และกองเรือภาคที่ 1-3 ร่วมกับจังหวัด จัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาในพื้นที่และกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหามาให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่โดยประสานและบูรณาการระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

4.7 ทุกหน่วยงานที่ดำเนินงานในพื้นที่จังหวัด ใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เป็นแผนหลัก เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวง กรม

4.8 หน่วยงาน องค์กร ในระดับท้องถิ่น สนับสนุนแผนงาน/โครงการ และงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน

4.9 การรายงานผลและประเมินผลงานของแผนงานตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยให้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลภาพรวมการดำเนินงานยุทธ
ศาสตร์ความมั่นคงชายแดน

3.

การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทย

ผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนไทยด้านจังหวัดมุกดาหารสืบเนื่องจากการพัฒนาเส้นทางและการเปิดใช้สะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขตซึ่งจะถูกมองข้ามไปไม่ได้ มีทั้งในด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวกคือ การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 และการเปิดใช้สะพานได้นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวและการค้า ในขณะที่ผลกระทบในด้านลบนั้นนำไปสู่การแพร่ระบาดของยาเสพติด การเพิ่มขึ้นของการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายรวมถึงการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าว การเพิ่มขึ้นของการลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย โรคระบาด การค้ามนุษย์ เป็นต้น

ในที่นี้จะกล่าวถึงผลกระทบในด้านบวกอย่างคร่าวๆ และจะขอเน้นผลกระทบในด้านลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและการลักลอบสินค้าที่สำคัญเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จะขอแสดงสถิติจำนวนคนเดินทางเข้า-ออกและมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกที่ด่านจังหวัดมุกดาหารเปรียบเทียบก่อนและหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตเพื่อให้เห็นภาพโดยรวมของการเพิ่มขึ้นของการเดินทางเข้าออกของคนและของการนำเข้าส่งออกของสินค้านี้ระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขตแล้ว

ผลกระทบด้านบวก

การเดินทางเข้า-ออก ราชอาณาจักรทางด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดมุกดาหาร

สถิติข้างล่างนี้แสดงถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนบุคคลที่เดินทางเข้าออกระหว่างจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตที่เพิ่มขึ้นปีต่อปี ทั้งโดยการใช้หนังสือเดินทางและบัตรผ่านแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างปี 2006 และ 2007 โดยจำนวนบุคคลที่เดินทางเข้าออกในปี 2007 ที่ถือหนังสือเดินทางได้เพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าตัว หรือ ร้อยละ 100 ในขณะที่จำนวนผู้ถือบัตรผ่านแดนไทยได้เพิ่มขึ้นในปี 2007 ไม่น้อยกว่า 4.5 เท่าจากจำนวนในปี 2006 และผู้ถือบัตรผ่านแดนลาวเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันร้อยละ 60

จำนวนคนเข้าออกผ่านด่านจะมีมากเป็นพิเศษในช่วงที่มีงานนักขัตฤกษ์ในไทยและลาว เช่น งานวันสงกรานต์ วันหยุดของไทยที่ติดต่อกันหลายวัน

สถิติบุคคลเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรทางด่าน ตม.มุกดาหาร สดม.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แบ่งตามประเภทเอกสารประจำปี พ.ศ. 2547-2550 (คส.2004-2007)

ปี	บัตรผ่านแดนไทย	บัตรผ่านแดนลาว	หนังสือเดินทางขาเข้า	หนังสือเดินทางขาออก
2547/2004	22,835	58,784	28,736	28,643
2548/2005	29,284	42,844	64,771	59,835
2549/2006	46,455	102,716	109,487	105,394
2550/2007	225,332	160,243	205,292	200,384

ที่มา : ด่าน ตม.มุกดาหาร สดม.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สถิติบุคคลเดินทางเข้า-ออก ราชอาณาจักร ทางด้าน ตม.มุกดาหาร ตม.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี พ.ศ. 2550 (คส. 2007)

สถิติบุคคลเดินทางเข้า-ออก ราชอาณาจักร ทางด้าน ตม.มุกดาหาร ตม.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี พ.ศ. 2550

ประเภทเอกสาร ที่ใช้ในการเดินทาง	สัญชาติ	ขาเข้า		รวม	ขาออก		รวม	หมายเหตุ
		อุตสาหกรรม มีตราฟ 2	อุตสาหกรรม ทำเทียบเรือ เทศบาลมุกดาหาร		อุตสาหกรรม มีตราฟ 2	อุตสาหกรรม ทำเทียบเรือ เทศบาลมุกดาหาร		
หนังสือเดินทาง	ไทย	117,033	17,826	134,859	122,582	18,004	140,586	
	ลาว	38,359	32,074	70,433	30,341	29,457	59,798	
	อื่น ๆ	34,262	-	*205,292	33,296	-	*200,384	
	รวม	189,654	49,900	239,554	186,219	47,461	233,680	
บัตรผ่านแดน	ไทย	96,595	19,320	115,915	82,375	27,042	109,417	
	ลาว	36,659	29,999	66,658	32,659	60,926	93,585	
	รวม	133,254	49,319	182,573	115,034	87,968	203,002	
รวม		322,908	99,219	422,127	301,253	135,429	436,682	

ที่มา : ด้าน ตม.มุกดาหาร ตม.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่ด่านศุลกากรจังหวัดมุกดาหาร

จากสถิติข้างล่างนี้ พบว่ามูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกทางด่านตรวจคนเข้าเมืองมุกดาหารได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการเปิดสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขต และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้านำเข้าจากสะหวันนะเขต โดยจะเห็นว่า ในปี 2007 มูลค่าสินค้านำเข้าเพิ่มถึง 12.65 พันล้านบาทจากปี 2006 ซึ่งมีมูลค่าเพียง 2.95 พันล้านบาท

จะเห็นว่า ทั้งมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกและจำนวนบุคคลเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรไทยทางด่านมุกดาหารได้เพิ่มขึ้นในทุกปีและโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตในช่วงต้นปี 2007 ทั้งนี้ ด้วยการเพิ่มขึ้นมากที่สุดของมูลค่าการนำเข้าสินค้าประเภททองแดงจากลาว

มูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออก ที่จังหวัดมุกดาหาร เปรียบเทียบก่อนและ
หลังการเปิดสะพานตามปีงบประมาณ (2545-2550/2002-2007)

ปีงบประมาณ	มูลค่าสินค้านำเข้า	มูลค่าสินค้าส่งออก
2545/2002	701,513,353.98	3,275,316,583.40
2546/2003	831,592,899.88	4,078,924,429.07
2547/2004	525,508,716.24	4,653,223,283.38
2548/2005	854,981,890.55	5,721,261,489.56
2549/2006	2,318,955,172.70	6,140,820,579.47
2550/2007	9,604,944,885.49	6,145,034,984.79

ที่มา : ด่านศุลกากรมุกดาหาร สำนักงานศุลกากร ภาคที่ 2 กรมศุลกากร

มูลค่าสินค้านำเข้าส่งออก เปรียบเทียบปี 2549-2550/2006-2007 (หน่วย : บาท)

ด้านศุลกากรมุกดาหาร สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2

เดือน	มูลค่าสินค้าเข้า		เปรียบเทียบ		มูลค่าสินค้าส่งออก		เปรียบเทียบ	
	ปี 2550	ปี 2549	ผลต่าง	ร้อยละ	ปี 2550	ปี 2549	ผลต่าง	ร้อยละ
ม.ค.	473,548,350.02	344,311,813.55	129,236,536.47	37.53	477,055,402.45	464,681,380.38	12,374,022.07	2.66
ก.พ.	280,894,555.95	182,665,289.17	98,229,266.78	53.78	407,061,743.07	412,682,563.49	-5,620,820.42	-1.36
มี.ค.	860,816,387.43	54,816,634.73	805,999,752.70	1,470.36	500,170,017.97	561,469,996.70	-61,299,978.73	-10.92
เม.ย.	980,429,035.81	128,270,847.17	852,158,188.64	664.34	566,043,204.92	472,753,440.96	93,289,763.96	19.73
พ.ค.	1,108,911,085.54	177,116,843.04	931,794,242.50	526.09	610,226,988.14	643,501,835.55	-33,274,847.41	-5.17
มิ.ย.	1,040,444,218.80	168,518,726.96	871,925,491.84	517.41	564,220,185.58	623,680,510.77	-59,460,325.19	-9.53
ก.ค.	1,176,020,545.07	206,238,309.15	969,782,235.92	470.22	493,928,453.98	497,961,572.67	-4,033,118.69	-0.81
ส.ค.	1,403,714,027.83	169,495,479.54	1,234,218,548.29	728.17	497,310,379.65	583,617,343.45	-86,306,963.80	-14.79
ก.ย.	1,323,847,200.38	528,716,170.98	795,131,029.40	150.39	506,982,533.35	636,187,958.00	-129,205,424.65	-20.31
ต.ค.	948,664,829.28	315,212,753.27	633,452,076.01	200.96	473,762,920.40	460,073,529.52	13,689,390.88	2.98
พ.ย.	1,329,151,831.41	454,888,232.19	874,263,599.22	192.19	569,230,767.94	526,690,856.97	42,539,910.97	8.08
ธ.ค.	1,727,628,602.00	186,218,493.20	1,541,410,108.80	827.74	680,519,421.33	535,271,689.19	145,247,732.14	27.14
รวม	12,654,070,669.52	2,916,469,592.95	9,737,601,076.57	333.88	6,346,512,018.78	6,418,572,677.65	-72,060,658.87	-1.12

ที่มา : ด้านศุลกากรมุกดาหาร สำนักงานศุลกากร ภาคที่ 2 กรมศุลกากร

สถิติประเภทสินค้านำเข้า-ส่งออกจากมุกดาหาร

ลำดับ	ประเภทสินค้าส่งออก	ประเภทสินค้านำเข้า
1	เครื่องอุปโภคบริโภค	ทองแดง
2	น้ำมันเชื้อเพลิง	รถชุดและชิ้นส่วนอุปกรณ์
3	เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ติดตั้ง	รถยนต์นั่งพร้อมอุปกรณ์(รถใหม่พวงมาลัยซ้าย)
4	น้ำตาลทราย	ไม้แปรรูป
5	เครื่องดื่มบำรุงร่างกาย	เสื้อผ้าสำเร็จรูป
6	รถไถนาเดินตาม	รถเครน,เครนและอุปกรณ์
7	ท่อทำด้วยเหล็ก	เครื่องชุดเจาะสำรวจแร่เก่าใช้แล้ว
8	รถดั้มพ์	ผักสด
9	รถยนต์	รถแทรกเตอร์ดินตะขាប់พร้อมอุปกรณ์
10	ผงชูรส	ยางรถยนต์
11	เหล็กฉาก	ชั้น
12	รถแทรกเตอร์และอุปกรณ์	ถั่วลิสงกระเทาะเปลือก
13	เครื่องชุดเจาะสำรวจแร่ชนิดขับเคลื่อนได้	เศษทองแดง
14	ปูนซีเมนต์เม็ด	แอปเปิ้ลสด
15	เคมี	เส้นไหม
16		หนังโค-กระบือหมักเกลือ
17		กระเทียมแห้ง
18		ปุย

ที่มา : ด้านศุลกากรมุกดาหาร สำนักงานศุลกากร ภาคที่

2 กรมศุลกากร

ผลกระทบด้านลบ

3.1 การค้ายาเสพติด

ในขณะที่เส้นทางในอนุภูมิภาคได้รับการพัฒนามากขึ้น รวมทั้งสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะพานนะเขตได้เอื้ออำนวยต่อการเดินทางเข้าออกของคนและการนำเข้าส่งออกของสินค้านำเข้าระหว่าง

จังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต เส้นทางเหล่านี้และสะพานก็เอื้ออำนวยต่อการขนและค้า ยาเสพติด การลักลอบสินค้าเถื่อน การหลบหนีเข้าเมืองและการเพิ่มขึ้นของแรงงานผิดกฎหมายด้วยเช่นกัน

3.1.1 ภาพรวมของการนำเข้ายาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา หลังจากมาตรการการสกัดกั้นยาเสพติดในภาคเหนือของไทยได้เข้มงวดมากขึ้นได้มีผลทำให้การลักลอบขนยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มจำนวนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ยาเสพติดจากลาวผ่านเข้ามาในประเทศไทยรวมทั้งที่จังหวัดมุกดาหารมีจำนวนทั้งสิ้นเท่าใด ไม่สามารถหาตัวเลขที่แน่นอนได้ มีแต่เพียงตัวเลขประมาณการและตัวเลขที่ถูกจับกุมได้ นอกจากนี้ ยังมีอีกจำนวนหนึ่งซึ่งไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นจำนวนเท่าไรที่เล็ดลอดการจับกุมไปได้ การเพิ่มขึ้นของการค้าและการขนยาเสพติดที่จังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าสามารถเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของการจับกุมการขนยาซึ่งการเพิ่มขึ้นของการจับกุมการขนยานั้นมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น การเพิ่มขึ้นของความต้องการยาเสพติดในประเทศไทยและในต่างประเทศที่รับซื้อยาเสพติดที่ผ่านไทย ความเข้มงวดของการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่อื่น ดังเช่นในภาคเหนือ ทำให้พื้นที่นั้นขนยาเสพติดไม่สะดวก ผู้ขนยาจึงหาช่องทางใหม่ซึ่งพื้นที่หนึ่งก็คือ จังหวัดมุกดาหารนั่นเอง อย่างไรก็ตาม สำนักงานปปส.ระบุว่า ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การขนยาเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนมากขึ้นจริง และในปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารได้ยืนยันว่าจังหวัดมุกดาหารได้กลายเป็นจังหวัดอันดับสองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยาเสพติดประเภทยาบ้าแพร่เข้ามามากที่สุดโดยร้อยละ 90 ของผู้ค้ายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าในจังหวัดมุกดาหารเป็นคนนอกจังหวัด และร้อยละ 10 เป็นคนจังหวัดมุกดาหาร ในขณะที่ร้อยละ 70 ของคนซื้อเป็นคนนอกจังหวัดมุกดาหารและร้อยละ 30 เป็นคนจังหวัดมุกดาหาร¹

หากดูจากสถิติการจับกุม จะเห็นว่าในปี 2007 จำนวนคดีการจับกุมกรณียาบ้าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนๆ อย่างเห็นได้ชัด

¹ นายประสิทธิ์ บุญมี ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารกล่าวในที่ประชุมระหว่างการประชุมบต. ตำบลชะโนดน้อย จังหวัดมุกดาหาร ในวันที่ 8 มกราคม 2008 ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุมด้วย

สถิติการจับกุมกรณียาบ้าที่จังหวัดมุกดาหาร

สถิติการจับกุมยาบ้า 2547-2550 (มกราคม-ธันวาคม)

ปี	จำนวนคดี	จำนวนผู้ต้องหา (คน)
2547/2004	115	126
2548/2005	112	123
2549/2006	181	227
2550/2007	328	385

ที่มาของข้อมูลดิบ : กลุ่มงานสืบสวน ภูธร

จังหวัดมุกดาหาร

ปรับใหม่และรวบรวมโดย : ธัญญาทิพย์ ศรีพนา

3.1.1.1 ประเภทยาเสพติด

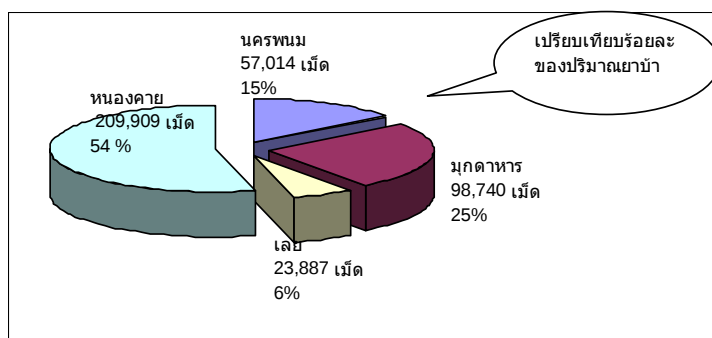
ยาเสพติดมีหลายประเภทแต่ในงานวิจัยนี้จะขอเน้นกัญชาแห้งและโดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าเท่านั้น

ยาบ้า ยาเสพติดประเภทยาบ้าถูกนำเข้ามาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนโดยเข้ามาตามจังหวัดชายแดน และเข้ามาทางจังหวัดหนองคายในอัตราส่วนที่มากที่สุด ดังเช่น ในช่วงเดือน ธันวาคม 2006-เมษายน 2007 ข้อมูลของสำนักงานปปส. ภาค 4 ประมาณว่า การนำเข้ายาบ้าใน จังหวัดต่างๆในภาคอีสานมีอัตราส่วนและจำนวน ดังนี้

จังหวัดหนองคายร้อยละ 54 (209,909 เม็ด) จังหวัดมุกดาหารร้อยละ 25 (98,740 เม็ด) จังหวัดนครพนมร้อยละ 15 (57,014 เม็ด) และจังหวัดเลยร้อยละ 6 (23,887 เม็ด)² จะเห็นว่า มุกดาหารเป็นจังหวัดอันดับที่สองของอีสานที่นำเข้ายาบ้า

² ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

อัตราส่วนการเข้ามาของยาบ้าทางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ธันวาคม 2006-เมษายน 2007)

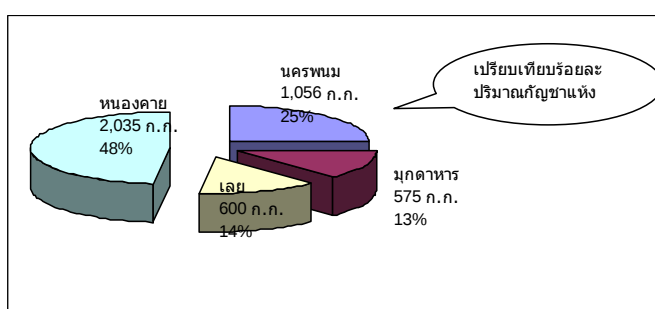

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

กัญชาแห้ง ยาเสพติดประเภทกัญชาแห้งที่นำเข้ามาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนถูกนำเข้าตามจังหวัดชายแดนเช่นกัน โดยเข้ามายังจังหวัดหนองคายในจำนวนมากกว่าจังหวัดอื่นๆ เช่นกัน ดังเช่นในช่วงเดือนธันวาคม 2006-เมษายน 2007 การนำเข้ากัญชาแห้งมีอัตราส่วนและจำนวน ดังนี้

จังหวัดหนองคายในอัตราร้อยละ 48 (2,035 กก.) จังหวัดนครพนมร้อยละ 25 (1,056 กก.) จังหวัดมุกดาหารร้อยละ 13 (575 กก.) และจังหวัดเลยร้อยละ 14 (600 กก.) จะเห็นว่ามุกดาหารเป็นจังหวัดอันดับที่สามของอีสานที่นำเข้ากัญชาแห้ง

อัตราส่วนการเข้ามาของกัญชาแห้งทางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ธันวาคม 2006-เมษายน 2007)

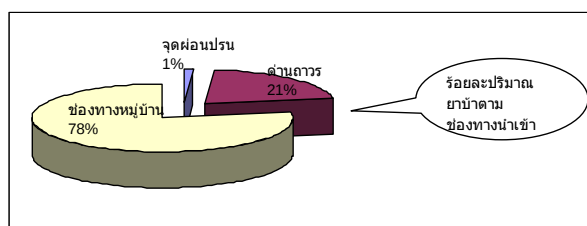
ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

3.1.1.2 ช่องทางการนำเข้ายาเสพติด

ช่องทางการนำเข้ายาบ้า สำหรับช่องทางการนำเข้ายาเสพติดนั้น มีการนำเข้าทั้งทางด่านถาวร จุดผ่อนปรนและช่องทางหมู่บ้าน ในภาพรวมช่องทางการนำเข้าในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในช่วงเวลาเดียวกับข้างต้น โดยยาบ้าจะเข้ามาทางช่องทางหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 78 ทางด่านถาวรในอัตราร้อยละ 21 และทางจุดผ่อนปรนในอัตราร้อยละ 1 อย่างไรก็ตาม การขนยาเสพติดในกรณีที่เกิดจังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าผ่านช่องทางด่านถาวรได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขตได้เปิดใช้แล้ว เพราะการเดินทางทำได้สะดวกกว่าและโดยการซุกซ่อนในอวัยวะในร่างกาย เช่น ทวารหนัก ที่ลับของหญิงและการกลืนยา ทั้งหมดนี้โดยบรรจุในถุงยางอนามัยอีกทีหนึ่ง

ช่องทางในการนำเข้ายาบ้า

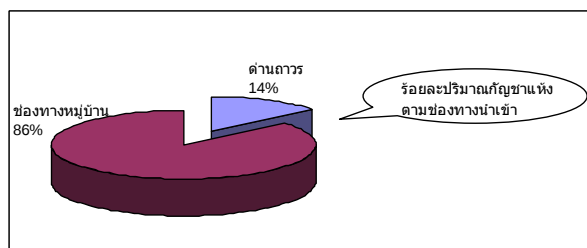

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สنج. ปปส. ภ4

ช่องทางในการนำเข้ากัญชาแห้ง กัญชาแห้งถูกขนเข้ามาทางช่องทางหมู่บ้านร้อยละ 86 ขณะที่นำเข้าทางด่านถาวรร้อยละ 14

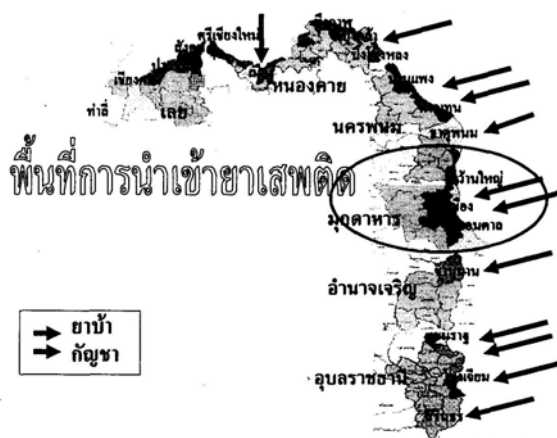
เหตุผลที่ยาบ้าและกัญชาแห้งเข้ามาทางช่องทางหมู่บ้านมากที่สุด เพราะ ประการแรก ไม่มีการควบคุมตรวจตราที่เข้มงวดดังเช่นช่องทางด่านถาวร ประการที่สอง กัญชาแห้งเป็นของที่มีน้ำหนักและมีขนาดใหญ่ ยากในการหลบซ่อนจึงขนส่งโดยช่องทางด่านถาวรที่มีการตรวจตราได้ไม่สะดวก

ช่องทางในการนำเข้ากัญชาแห้ง

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สنج. ปปส. ภ4

3.1.1.3 พื้นที่การนำเข้ายาเสพติดประเภทยาบ้าและกัญชาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งทางจังหวัดมุกดาหาร

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

3.1.1.4 แหล่งที่มาและปลายทางของยาเสพติดสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตามข้อมูลของปปส. แหล่งที่มาของยาเสพติดสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เชื่อว่ามาจากลาวร้อยละ 95 จากทางภาคเหนือของไทยร้อยละ2 จากภาคตะวันออกร้อยละ 2 และจากกรุงเทพฯร้อยละ2

ยาเสพติดประเภทยาบ้าที่เข้ามายังจังหวัดมุกดาหาร นอกจากจะมีที่มาจากลาวทางเหนือแล้วยังเชื่อว่ามีจากพม่า แหล่งข่าวหนึ่งยังระบุว่า ในลาวก็มีการผลิตยาบ้าเช่นกัน เช่น บนเส้นทางหมายเลข 9 เมื่อยาเสพติดผ่านมายังจังหวัดมุกดาหารแล้วจะกระจายไปทั่วทุกที่ที่มีความต้องการ เช่น กรุงเทพฯ จังหวัดต่างๆ ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ส่วนกัญชาแห่งนั้น เชื่อว่ามาจากลาวและส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยมาจากอำเภอคลองหลวง จังหวัดมุกดาหาร

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

เส้นทาง ปลายทางของยาเสพติด

ที่มา : ข้อมูลจากระบบการข่าวยาเสพติด ณ วันที่ 19 เมษายน 2550 สนง. ปปส. ภ4

3.1.2 ยาเสพติดที่ผ่านเข้ามาทางจังหวัดมุกดาหาร

ยาเสพติดประเภทยาบ้าและกัญชาแห่งที่ผ่านเข้ามาทางจังหวัดมุกดาหารจะเข้ามาทางอำเภอหว้านใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหารและอำเภอดอนตาลซึ่งเป็นอำเภอริมแม่น้ำโขง จากนั้นจะแพร่ไปยังอำเภออื่นๆ เช่น อำเภอกำชะอีและอำเภอนิคมน้ำอภัยและจังหวัดอื่นๆ ขณะเดียวกัน มีการปลูกกัญชาที่อำเภอดงหลวง ทำให้การเฝ้าระวังต้องเข้มงวดเป็นพิเศษใน 4 อำเภอดังกล่าว

3.1.2.1 ช่องทางที่ยาบ้าผ่านเข้ามาทางจังหวัดมุกดาหาร

จากการศึกษาวิจัยและจากประสบการณ์ในการเดินทางสำรวจเส้นทางต่างๆในอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะเส้นทางหมายเลข 9 ในหลายวาระ และจากการดำเนินการเก็บข้อมูลในจังหวัดมุกดาหารและการสัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวสะหวันนะเขต พบว่า ยาบ้าที่ลักลอบเข้าประเทศไทยทางจังหวัดมุกดาหารนี้ถูกขนมาโดยเส้นทางหมายเลข 13 ที่มาจากทางเหนือของลาวที่เชื่อมต่อกับพม่าและได้ผ่านมายังนครเวียงจันทน์และมายังเมืองไกสอน พมวิหานในแขวงสะหวันนะเขตซึ่งอยู่ตรงข้ามกับจังหวัดมุกดาหารและข้อมูลแหล่งหนึ่งยังกล่าวว่าเมืองไกสอน พมวิหานเป็นจุดพักยาเตรียมขนสู่ประเทศไทย³ และบางส่วนถูกขนไปยังแขวงจำปาสักโดยเส้นทางหมายเลข 13 และจากชายแดนลาว-กัมพูชาเข้าสู่กัมพูชาด้วยเส้นทางหมายเลข 7 ซึ่งเป็นถนนลาด

³ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ปปส. ขอนแก่นและร้อยเอกเพทาย กุศลเหลือ ณ ค่ายตรวจคนเข้าเมืองที่สะพานข้ามแม่น้ำโขง จังหวัดมุกดาหาร วันที่ 27 มิถุนายน และ 2 กรกฎาคม 2007 ตามลำดับ ประเด็นจุดพักยาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในลาวเป็นประเด็นที่อ่อนไหวที่ลาวไม่พอใจอย่างยิ่งที่ถูกนำมากล่าวถึง

ด้วยขงมะตอยขณะนี้ก่อสร้างเสร็จสิ้นและสามารถสัญจรด้วยความสะดวกอย่างยิ่ง⁴ เราสามารถกล่าวได้ว่า การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 13 ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมลาวเหนือกับลาวใต้และกัมพูชา ซึ่งมีสภาพสะดวกต่อการสัญจรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การขนส่งยาเสพติดมีความสะดวกมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แหล่งข่าวอีกแหล่งหนึ่งเพิ่มเติมว่า ขณะนี้มีการผลิตยาบ้าบนจุดใดจุดหนึ่งของพื้นที่ของเส้นทางหมายเลข 9 ในลาว โดย “ผู้มีอิทธิพล” ขณะเดียวกัน ยังมีการผลิตยาบ้าบนรถตู้เคลื่อนที่ (mobile van) ข้อมูลนี้ได้รับทราบอย่างน้อยจากแหล่งข้อมูลสองแห่งที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน หากกรณีนี้เป็นจริง เส้นทางหมายเลข 9 เป็นทั้งจุดผลิตและมีส่วนในการอำนวยความสะดวกในการกระจายยาบ้าให้สะดวกง่ายดายยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ แหล่งข้อมูลบางแห่งยังกล่าวว่า เมืองสองคอนซึ่งอยู่ตรงข้ามอำเภอคอนตาล ก็อาจจะเป็นแหล่งที่ผลิตยาบ้าด้วยเช่นกัน

สำหรับเวียดนาม เวียดนามเองก็ได้รับผลกระทบจากการแพร่ขยายของยาบ้าด้วยเช่นกัน เนื่องจากยาบ้าที่มาจากเส้นทางหมายเลข 13 มาบรรจบกับเส้นทางหมายเลข 9 ได้ถูกส่งไปยังเวียดนามโดยเข้าทางด่านลาวบาว จังหวัดกว๋างจิหรือกว๋างตรี (Quang Tri) อันเป็นการก่อปัญหาสังคมให้กับเวียดนามด้วย

ช่องทางขนยาบ้าทางด่านถาวร

ยาเสพติดประเภทยาบ้าจำนวนร้อยละ 20 เข้ามาทางด่านถาวรที่สะพานข้ามแม่น้ำโขง มุกดาหาร-สะหวันนะเขตและด่านถาวรทางเรือหรือท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองมุกดาหาร และจำนวนร้อยละ 80⁵ เข้ามาทางช่องทางหมู่บ้านหรืออาจเป็นด่านประเพณีตามแนวชายแดนที่ชาวบ้านใช้เข้าออกมาเป็นเวลานาน แต่ข้อมูลอีกแหล่งหนึ่ง คือ จากระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการศตส. จ. มุกดาหาร ครั้งที่ 5/ 2550 วันที่ 27 มิถุนายน 2550 หน้า 5 ซึ่งประชุมที่ห้องประชุม 203 ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร กล่าวว่า การนำเข้ายาบ้าที่จังหวัดมุกดาหารทำโดยทางด่านถาวรมากที่สุด (ด่านที่สะพานข้ามแม่น้ำโขงมุกดาหาร-สะหวันนะเขตและด่านท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองมุกดาหาร) และเป็นการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งหมายถึงลาว

⁴ จากการสำรวจเส้นทางระหว่าง 15-20 กันยายน 2007 และดู ัญญาทิพย์ ศรีพนา, “เส้นทางหมายเลข 7 เชื่อมจีนลาว กัมพูชา กับผลประโยชน์ของจีน”, *มติชนรายวัน* วันที่ 7 พฤศจิกายน 2007 หน้า 7.

⁵ สถานการณ์ยาเสพติดจังหวัดมุกดาหาร ศตส. จ.มุกดาหาร เมษายน 2007

แม้จะมีการคัดกรองเองของข้อมูลอยู่บ้าง แต่เป็นที่แน่ชัดว่า ในปัจจุบันการขนยาบ้าผ่านด่านถาวร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยผ่านสะพานกระท่ามากขึ้น⁶ เพราะมีความสะดวกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยวิธีชุกซ่อนที่อาจเลี่ยงตลอดความสงสัยและการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ได้ ดังเช่น การนำยาบ้าใส่ในถุงยางอนามัยและกลืนลงท้อง หรือ ซ่อนไว้ในทวารหนักสำหรับผู้ลักลอบเพศชาย หรือในที่ลับสำหรับผู้ลักลอบเพศหญิง หรือในกรณีเก็บไว้ในตัวโดยห่อในกระดาษตะกั่วทำให้สุนัขมีความยากลำบากในการจับกลิ่น

อย่างไรก็ตามขณะนี้ ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่สะพานข้ามแม่น้ำโขงมุกดาหาร-สะหวันนะเขต ได้นำเครื่อง X-ray บุคคลมาใช้กับผู้ต้องสงสัยที่ด่านสะพานข้ามแม่น้ำโขงมุกดาหาร-สะหวันนะเขตแล้ว เครื่องดังกล่าวจะสามารถตรวจพบยาบ้าที่ห่อด้วยถุงยางอนามัยที่ถูกกลืนหรือชุกซ่อนตามส่วนต่างๆของร่างกายได้

ช่องทางขนยาบ้าทางช่องทางหมู่บ้าน หรือ ด้านประเพณี

อีกช่องทางหนึ่งที่เป็นช่องทางขนยาบ้า คือ ช่องทางหมู่บ้าน หรือ ช่องทางธรรมชาติ หรือ พื้นที่ที่ไม่มีด่านในแต่ละอำเภอ แต่พอมีทางขึ้นลงได้

พื้นที่อำเภอคอนตาลเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการขนยาพื้นที่หนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บ้านหนองหล่มที่อยู่ตรงข้ามคอนหนองหล่มซึ่งเป็นเกาะในแม่น้ำโขง บ้านนาโพธิ์ซึ่งตั้งอยู่เอียงๆกับคอนหมากอี และบ้านนาห้วยกอกซึ่งอยู่ตรงข้ามกับคอนถ้ำเงินซึ่งคอนเหล่านี้อยู่ใกล้ฝั่งไทยมาก สามารถขนยาเสพติดข้ามมาฝั่งไทยได้ง่าย นอกจากนี้ ยังมีการขนกัญชาจากฝั่งลาวมายังพื้นที่นี้ด้วย แต่จะไม่ค่อยมีการลักลอบขนสินค้าหนีภาษี เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะฝั่งลาวในช่วงนั้นไม่มีถนน จึงไม่สะดวกในการขนสินค้า

บนคอนต่างๆนี้จะมีกองทหารลาวเฝ้าระวังอยู่ กองทหารนี้เรียกว่าทหารกองหลอน ผู้วิจัยได้รับฟังข้อมูลมาว่าทหารลาวเหล่านี้จะมีส่วนอำนวยความสะดวกให้กับการลักลอบขนยาเสพติดเข้าฝั่งไทยแลกกับค่าตอบแทนจากผู้ค้ายา

⁶ จากการสัมภาษณ์ต. เรวีตร อ่อนละอ อพ.หมู่บ้านที่ 3 นรข. เจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองและด่านศุลกากร และเจ้าหน้าที่ปส.เขต 4 ในเดือนเมษายน 2007

กัญชาแห้งที่จับกุมได้ใน 1 ครั้ง

ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข.

นอกจากนี้ ในพื้นที่บ้านดัว บ้านหนองหมู บ้านมะนาว บ้านไทยเจริญ ตำบลพังแดง อำเภอคงหลวงมีการปลูกต้นกัญชาและเป็นแหล่งผลิตในขณะเดียวกัน แต่จำนวนการผลิตไม่มากเท่ากับกัญชาที่ลักลอบเข้ามาจากประเทศลาว

การทำลายต้นกัญชาที่อำเภอคงหลวง

ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข.

พื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังยาเสพติดเป็นพิเศษในอำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดอนตาล อำเภอหว้านใหญ่ ได้แก่⁷

⁷ ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการ ศตส. จ.มุกดาหาร ครั้งที่ 5/2550 วันพุธที่ 27 มิถุนายน 2550 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุม 203 ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร (อาคาร 2) หน้า 13.

ในเขตอำเภอเมืองมุกดาหาร ต้องเฝ้าระวังใน 8 ตำบล และหมู่บ้าน 11 แห่งดังเช่น ต.บ้านโคก ม.5 ชุมชนนวศรีบุญเรืองกับชุมชนนาโป่ง ต.โพธิ์ทราย ม. 11 ให้เน้นหนักที่ ม. 11 ต.ดงเย็น ม. 4 บ้านสามข้าว ม. 12 บ้านนาทอง ต.บางไทรใหญ่ บ้านบางไทรใหญ่ ต.นาสีนวน ม.1 ม.2 ม.9 บ้านนาสีนวน บ้านส้มป่อย บ้านท่าไคร้ บ้านเขามโนรมณ์ ต.คำป่าหลาย ม.1 บ้านคำป่าหลาย บ้านสามขา ม.2 ต.คำอาฮวน ม.10 บ้านโคกสำราญ เป็นหมู่บ้านที่ศตส. กองทัพภาคที่ 2 พะเง้ง เป็นต้น

ในเขตอำเภอหว้านใหญ่ ตำบลที่ต้องเฝ้าระวังเข้มงวดอย่างยิ่งคือ 1 ตำบล 6 หมู่บ้าน ได้แก่ ต.โป่งขาม บ้านโป่งขามใต้ บ้านนาดี บ้านไผ่ล้อม บ้านแก่งกะเบา บ้านสองคอน บ้านโป่งขาม โดยเฉพาะบ้านโป่งขามกับบ้านสองคอน ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ ด้วยความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น และต้องเฝ้าระวังตลอดเวลา

ในเขตอำเภอดอนตาลมี 3 ตำบล 5 หมู่บ้าน ดังเช่น ต.บ้านแก่ง ม.5 บ้านภูวง ต.โพธิ์ไทร ม. 3 ม.4 บ้านหนองลม บ้านโคก บ้านนาโพธิ์ ต.ดอนตาล ม. 1 อยู่ในแผนงานของ ศตส.กองทัพภาค 2 เป็นข้อมูลการนำเข้าที่ผ่านเข้ามาบ่อยมาก

3.1.3 ยุทธศาสตร์การสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดน

ยุทธศาสตร์การสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดน มีดังนี้

3.1.3.1 การจัดระเบียบเรือตามด่านประเพณีโดยนรข. ที่จังหวัดมุกดาหาร

การจัดระเบียบเรือตามด่านประเพณีตามหมู่บ้านภายใต้การสอดส่องของชาวบ้านหรือผู้รับผิดชอบในหมู่บ้านเป็นอีกมาตรการหนึ่งในการสกัดกั้นสิ่งผิดกฎหมาย ทั้งยาเสพติด ผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย ทั้งนี้ การจัดระเบียบเรือนี้มีการกำหนดเวลาเข้าออกเรือ เช่น จาก 6.00 – 17.00 น. หรือ 6.00 – 18.00 น. ทำให้สามารถสอดส่องควบคุมการเข้าออกของคนและสิ่งของได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่หลบหนีเข้าเมืองเพราะโดยทั่วไป ผู้ใช้ท่าเรือ ณ จุดรวมเรือตามด่านประเพณีเช่นนี้จะเป็นชาวบ้านที่คุ้นเคยหรือคุ้นหน้ากับชาวบ้านในหมู่บ้านฝั่งไทย

ในปัจจุบัน นรข.ได้ทำการจัดระเบียบเรือที่จังหวัดมุกดาหารแล้วเป็นจำนวน 16 จุด หรือร้อยละ 80 ของจุดในการจัดระเบียบเรือทั้งหมด (ณ วันที่ 8 มกราคม 2008)⁸ คูแผนที่อำเภอริมแม่น้ำโขง จังหวัดมุกดาหาร และจุดการจัดระเบียบเรือในภาคผนวก

หมู่บ้านที่ดำเนินการจัดระเบียบท่าเรือแล้วโดยนรข. ที่จังหวัดมุกดาหาร (มกราคม 2008)
1. บ.สองคอน 2. บ.ป่งขาม 3. บ.ห้วยน้ำใหญ่ 4. บ.ไผ่ล้อม (อ.ห้วยน้ำใหญ่) 5. บ.พาลูกา 6. บ.บางทรายใหญ่ 7. บ.บางทรายน้อย (อ.ห้วยน้ำใหญ่เป็นการรวม บ.บางทรายน้อยและบ.ดาวเรือง) 8. ชุมชนศรีบุญเรือง 9. บ.ส้มป่อย 10. บ.นาสีนวน 11. บ.ท่าไค้ 12. บ.โคก 13. บ.หนองหล่ม 14. บ.นาห้วยกอก 15. บ.โพธิ์ไทร (อ.ดอนตาล) 16. บ.นาโพธิ์ (อ.ดอนตาล) ที่มา : นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข.

⁸ จากการสัมภาษณ์ นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข. ในวันที่ 10 มกราคม 2008

จตุรรวมเรือที่บ้านส้มป่อย (ม.2,8) ตำบลนาสีนวน อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละอ อพ.หมู่เรือที่ 3 นรข.

ทางลงจตุรรวมเรือที่ทางข้ามบ้านใต้
ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละอ อพ.หมู่เรือที่ 3 นรข. (5 กุมภาพันธ์ 2008)

จตุรรวมเรือที่บ้านบางทรายใหญ่ ตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละอ อพ.หมู่เรือที่ 3 นรข. (5 กุมภาพันธ์ 2008)

จตุรรวมเรือที่บ้านไผ่ล้อม หมู่ 7 ตำบลป่งข่าม อำเภอยะนิงใหญ่ จังหวัคคุดการ
ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละออบ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข. (5 กุมภาพันธ์ 2008)

ทางลงจตุรรวมเรือที่บ้านสองคอน อำเภอยะนิงใหญ่ จังหวัคคุดการ
ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละออบ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข. (5 กุมภาพันธ์ 2008)

จะเห็นว่าทางขึ้นลงจตุรรวมเรือบางแห่งเป็นขั้นบันไดคอนกรีตมีความสะดวกในการขึ้นลง แต่บางแห่งเป็นทางดิน บางครั้งยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าก็ผ่านมาจากช่องทางนี้ได้เช่นกัน เพราะสามารถพกติดตัวมาได้ง่าย

3.1.3.2 การปิดล้อมตรวจค้นในพื้นที่ชายแดน

3.1.3.3 การปฏิบัติการข่าว การจับกุมการขนยาเสพติดมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอย่างยิ่งกับ การปฏิบัติการข่าว การจับกุมโดยปราศจากการปฏิบัติการข่าวทำได้ยากยิ่ง

3.1.3.4 การตั้งด่านตรวจหรือจุดตรวจ

3.1.3.5 การเสริมสร้างหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชายแดน จะช่วยสอดส่อง ผู้เดินทางเข้าออกตามช่องทางหมู่บ้าน

3.1.3.6 การลาดตระเวน ทั้งการลาดตระเวนของฝ่ายไทยฝ่ายเดียวและการตระเวนร่วม ไทย-ลาว ซึ่งได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมแล้วแต่ยังมิได้มีการ ปฏิบัติการ

3.1.4 การลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขงระหว่างจังหวัดมุกดาหาร-แขวงสะหวันนะเขต

การลาดตระเวนร่วมเป็นความพยายามมีความสำคัญยิ่งในการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการ นำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแม่น้ำโขง ในวันที่ 29 มิถุนายน 2007⁹ จังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมตามลำ น้ำโขงเพื่อร่วมกันสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนระหว่างจังหวัด มุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต (ดูภาคผนวก) อย่างไรก็ตาม การลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขงมี ข้อจำกัดบางประการ

3.1.4.1 ข้อจำกัดของการลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขง

3.1.4.1.1 ในขณะนี้ ข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขง ครอบคลุมเพียงพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหารจังหวัดมุกดาหารและพื้นที่ในเมืองโกสอน พมวิหาน แขวงสะหวันนะเขตเท่านั้น กล่าวคือ ในพื้นที่ของฝั่งไทยตั้งแต่เขตบ้านบางทรายใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบล บางทรายใหญ่ จนถึง บ้านนาแล หมู่ที่ 7 ตำบลนาสีนวน อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และฝั่งลาวตั้งแต่เขตบ้านท่าหัวช้าง จนถึงเขตบ้านห้วยไผ่ เมืองโกสอน พมวิหาน แขวงสะหวันนะ เขต

แต่เพื่อที่การลาดตระเวนร่วมจะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ในอนาคต ควรจะต้องขยายให้ครอบคลุมพื้นที่กว้างกว่าพื้นที่ที่ได้ทำการตกลงไปในขณะนี้ กล่าวคือ กว้างไกลกว่าเขตเมืองโกสอน พมวิหานและกว้างไกลกว่าเขตอำเภอเมืองมุกดาหาร โดยเฉพาะควรครอบคลุมถึงเขตอำเภอดอนตาลและอำเภอน้ำโสมด้วย และในระยะยาวการ ลาดตระเวนควรครอบคลุมพื้นที่ตลอดริมแม่น้ำโขง

3.1.4.1.2 การลาดตระเวนร่วมระหว่างสองฝ่ายเป็นเพียงมาตรการการป้อง ปราบเท่านั้น ข้อจำกัดของประสิทธิภาพในการลาดตระเวนร่วม ก็คือ เมื่อผู้ค้ายารู้เวลาลาดตระเวน ก็

⁹ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมสังเกตการณ์การร่างและการลงนามข้อตกลงดังกล่าวที่จังหวัดมุกดาหารในวันที่ 28 และ 29 มิถุนายน 2007.

จะไม่ทำการขนยา นอกจากนี้ พื้นที่ลาดตระเวนเป็นพื้นที่ในแม่น้ำ การปรากฏขึ้นของลำเรือในแม่น้ำเห็นได้ชัด ผู้ขนยาเสพติดก็จะแอบซ่อน งดการขนยาในขณะนั้นและรอขนยาในเวลาอื่น

3.2 ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายเป็นผู้เข้าเมืองโดยมิได้ผ่านพิธีการขั้นตอนทางกฎหมายแต่อย่างใด ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายส่วนหนึ่งเดินทางเข้าประเทศไทยเพื่อไปหางานทำ อีกส่วนหนึ่งเพื่อกระทำการอื่นๆ ในกรณีที่ไปหางานทำจะกลายเป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

ตามข้อมูลของสำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหารและสำนักงานจัดหางานจังหวัดมุกดาหาร จำนวนเกือบทั้งหมดของผู้ลักลอบเข้าเมืองทางจังหวัดมุกดาหารเป็นชาวลาว อาจมีชาวกัมพูชาหรือพม่าปะปนอยู่บ้าง แต่ด้วยจำนวนที่น้อยมากไม่ถึงร้อยละ 1 และส่วนใหญ่เป็นชาวลาวจากเมืองยากจนของแขวงสะหวันนะเขต ดังเช่น วิลละบูลี เซโปน เมืองนอง ท่าปางทอง ชนบูลี พะลานไซ อาดสะพอน เป็นต้น และจากแขวงคำม่วนด้วยเช่นกัน

การลักลอบเข้าเมืองมายังจังหวัดมุกดาหารของชาวลาวเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นการหลบหนีเข้ามาทางด่านประเพณีหรือช่องทางหมู่บ้านซึ่งเป็นการข้ามแดนเข้าประเทศไทยอย่างไม่มีการตรวจสอบเอกสาร ด่านประเพณีนี้เป็นด่านที่ไม่เป็นทางการของชาวบ้านที่ใช้มาเป็นเวลาช้านาน มีทั้งในอำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่และอำเภอดอนตาล

ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ การลักลอบเข้าเมืองที่อำเภอดอนตาลเป็นไปได้ง่ายกว่าพื้นที่สองอำเภอแรกซึ่งมีชุมชนหนาแน่น เมื่อข้ามมาฝั่งไทยแล้ว จะมีคนมารับและกระจายไปยังจุดอื่นๆ เช่น กรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ

สำหรับแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายนั้น กระบวนการในการเข้ามาในประเทศไทยมีทั้งเข้ามาทางด่านชายแดนถาวรโดยถือหนังสือเดินทาง หรือโดยถือบัตรผ่านแดน ซึ่งถือว่าเป็นการเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นทั้งการลักลอบเข้าเมืองดังได้กล่าวมาข้างต้น และเมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้ว คนเหล่านี้มาทำงานโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต อาจทำนากและทำงานในช่วงเวลาสั้นๆ หรือเป็นระยะเวลายาวนานเกินที่กฎหมายอนุญาตก็ได้

ไม่ว่าแรงงานต่างด้าวชาวลาวนี้จะลักลอบเข้าประเทศไทยโดยไม่มีเอกสารหรือโดยถือหนังสือเดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้ภายใน 30 วันโดยไม่ต้องขอวีซ่าตามข้อตกลงทวิภาคีไทย-ลาว และไม่ว่าจะลักลอบทำงานนานเพียงใดก็ตาม เมื่อ

ต้องการกลับประเทศลาว บางกรณีจะไปแจ้งต่อสถานเอกอัครราชทูตลาวในไทยว่า ตนทำหนังสือเดินทางหาย สถานทูตก็จะทำหนังสือรับรองมายังหน่วยงานของไทยเพื่ออนุญาตให้กลับประเทศลาวได้¹⁰ หรือหากไม่แจ้งถือว่าหนังสือเดินทางสูญหายก็อาจจะลักลอบเดินทางออกจากไทยทางด่านประเพณีหรือช่องทางหมู่บ้าน หรือจุดใดจุดหนึ่งที่ลับตาคนก็ได้

แรงงานต่างด้าวชาวลาวผิดกฎหมายนี้ส่วนใหญ่เมื่อข้ามมาจังหวัดมุกดาหารแล้วจะผ่านเลขเข้าไปทำงานในพื้นที่อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ สำหรับอาชีพหรือประเภทของงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำได้ นั่นคือ กรรมกร หรือ คนงานในโรงงานและคนทำงานบ้าน แต่ในความเป็นจริง แรงงานชาวลาวมักจะชอบทำงานในร้านอาหาร เช่น พนักงานเสิร์ฟอาหาร ขายของมากกว่าอาชีพ กรรมกรและคนทำงานบ้าน

จำนวนแรงงานต่างด้าวชาวลาวผิดกฎหมายที่ถูกจับกุมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแรงงานต่างด้าวชาวลาวทั้งหมด และจำนวนแรงงานต่างด้าวชาวลาวที่ผิดกฎหมายที่มีได้ถูกจับกุมคลาดไยยังมีจำนวนอีกมาก แต่ไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนได้และมีแต่เพียงตัวเลขประมาณการเนื่องจากคลาดไยยังมีอีกจำนวนไม่น้อยที่หลบซ่อนทำงานรอดจากสายตาของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกเหนือจากที่ถูกจับกุม

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วคนเหล่านี้มาจากพื้นที่ยากจน การพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 มีส่วนในการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ขณะเดียวกัน ก็มาจากพื้นที่อื่นที่เส้นทางหมายเลข 13 พาดผ่านทั้งทางภาคเหนือและใต้ของลาวด้วย นอกจากนี้ สะพานข้ามแม่น้ำโขงที่มุกดาหารก็มีส่วนเอื้ออำนวยให้จำนวนคนที่เข้าออกประเทศไทย รวมทั้งแรงงานลาวที่มุกดาหารเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากจำนวนตัวเลขของผู้ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง อย่างไรก็ตาม จำนวนแรงงานชาวลาวที่เข้าออกประเทศไทยที่มุกดาหารที่เพิ่มมากขึ้นมิได้มีเหตุผลเนื่องจากการพัฒนาเส้นทางแต่เพียงเหตุผลเดียว เหตุผลที่น่าจะนำมาพิจารณาควบคู่กันไป ก็คือ ความยากจนในลาวและแรงดึงดูดด้านตลาดแรงงานในประเทศไทยด้วย

¹⁰ สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พิรินขวง หัวหน้าสำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหารในวันที่ 9 มกราคม 2008

การจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองยังจังหวัดมุกดาหาร

ปี	จำนวนราย	จำนวนคน
ตุลาคม 2548/2005-กันยายน 2549/2006	363	732
ตุลาคม 2549/2006-กันยายน 2550/2007	847	1,028

ที่มา : กลุ่มงานสืบสวน ภูธรจังหวัดมุกดาหาร

ปรับตารางโดย ธัญญาทิพย์ ศรีพนา

ผู้หลบหนีเข้าเมืองมายังจังหวัดมุกดาหารส่วนใหญ่เป็นชาวลาว ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวจะมีการหลบหนีเข้าเมืองเพิ่มขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อเข้ามาหางานทำในฝั่งไทย จำนวนข้างต้นนี้เป็นเพียงจำนวนที่จับกุมได้เท่านั้น

นับตั้งแต่เส้นทางหมายเลข 9 ได้รับการพัฒนาดีขึ้น จำนวนคนเข้าออกผ่านด่านมุกดาหารก็มีมากขึ้น ในจำนวนผู้ผ่านเข้าออกด่านทั้งหมด จำนวนผู้ถือสัญชาติลาวอยู่ในอันดับที่ 2 รองจากผู้ถือสัญชาติไทย

แรงงานต่างด้าวกับการลักลอบขนยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์นายสมศักดิ์ พิรินยวง หัวหน้าสำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหาร และนายเจิมพงศ์ ทองกระโทก หัวหน้าสำนักงานจัดหางานจังหวัดมุกดาหาร อีกทั้งเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง พบว่า แรงงานลาวไม่ว่าจะถูกกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมายก็ตาม จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการขนยาเสพติด เพราะไม่ต้องการเสี่ยง อีกทั้งต้องการทำงานด้วยความสงบ ขกเว้น กรณีผู้ค้ายาเสพติดที่ปลอมเป็นแรงงานชาวลาว อย่างไรก็ตาม แหล่งข่าวอื่นระบุว่า ในขณะนี้ กรณีของแรงงานชาวลาวที่ขนยาเข้ามาด้วยก็มีด้วยความคาดหวังว่า การขนยาเสพติดจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ประเด็นผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวเป็นกระบวนการผิดกฎหมายที่ร่วมมือกันหลายฝ่าย เป็นปัญหาสำคัญต่อความมั่นคงของไทยปัญหาหนึ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ความสำคัญของปัญหานี้เป็นที่ยอมรับของรัฐบาลไทยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในขณะนี้

3.3 การลักลอบสินค้าเข้าสู่ไทยทางจังหวัดมุกดาหาร

การลักลอบสินค้านี้มีหลายชนิด เช่น ลูกสุกรแช่แข็ง ข้าว กาแฟ Nescafe กระเทียม น้ํายาแอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้าซึ่ง 3 อย่างหลังนี้มาจากจีน แต่ในงานวิจัยนี้จะขอเน้นเพียงประเด็นการลักลอบข้าว เท่านั้นเนื่องจากเป็นประเด็นที่อาจกระทบความมั่นคงชายแดนได้ และการลักลอบนำเข้าลูกสุกรแช่แข็งหรือหมูก็เนื่องจากสามารถนำโรคระบาดมาให้ อย่างไรก็ตาม คนส่วนใหญ่ก็จะไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ สำหรับกาแฟ Nescafe นั้นเป็นเพียงสินค้าเวียน กล่าวคือ สินค้าที่ส่งออกจากไทยและถูกส่งกลับเข้ามาขายใหม่ในไทยโดยผู้ค้าจะได้กำไรประมาณ 80-100 บาท ต่อกล่อง¹¹ สำหรับน้ํายาแอร์จะถูกส่งเข้ามาเป็นครั้งคราวและขณะนี้ได้หายไปและแม้จะมีในจำนวนไม่มาก แต่ก็เป็นสิ่งที่สร้างมลภาวะให้กับสิ่งแวดล้อมและเป็นน้ํายาแอร์ชนิด R12 ที่เลิกใช้แล้วเพราะมีผลต่อการทำลายสิ่งแวดล้อม

3.3.1 การลักลอบข้าวสารจากลาวสู่จังหวัดมุกดาหาร

สำหรับประเด็นข้าวสารซึ่งเป็นสินค้าห้ามนำเข้าที่ถูกลักลอบมาจากฝั่งลาวเข้าสู่จังหวัดมุกดาหารนั้น มีทั้งข้าวสารเหนียวและข้าวสารเจ้าคุณภาพต่ำกว่าข้าวของไทย ส่วนใหญ่เป็นประเภทข้าวสารเหนียวมากกว่า และปัจจุบันเป็นข้าวที่สีแล้วมากกว่าข้าวเปลือกเพราะขายได้ราคาสูงกว่า

แหล่งที่มาของข้าวเหล่านี้ แหล่งที่แน่นอนคือ ประเทศลาว ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า อาจมีที่มาจากแขวงสะหวันนะเขตเอง โดยเฉพาะจากแถบเซโปนและแขวงจำปาสัก จากการสำรวจพื้นที่¹² ผู้วิจัยพบว่าแขวงจำปาสักเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ที่มีการเพาะปลูกข้าวเหนียวเป็นจำนวนมากมาย แต่ผู้วิจัยก็สันนิษฐานว่า ส่วนหนึ่งจะมีแหล่งที่มาจากเวียดนามด้วยเพราะเวียดนามก็เป็นแหล่งปลูกข้าวทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้าแห่งหนึ่ง ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้ได้รับการยืนยันจากพ่อค้าข้าวและสินค้ารายใหญ่ของจังหวัดมุกดาหารและนครพนม นอกจากนี้ข้าวบางส่วนถูกบรรจุในถุงภาษาเวียดนาม อย่างไรก็ตาม การบรรจุถุงในภาษาเวียดนามนี้ไม่สามารถยืนยันแหล่งที่มาได้ กล่าวคือ ไม่สามารถยืนยันได้ว่าจะต้องนำเข้าจากเวียดนามเสมอไป

อย่างไรก็ตาม ข้าวสารที่มาจากลาวนั้น ส่วนใหญ่จะบรรจุถุงภาษาไทย ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นการนำถุงบรรจุจากไทยไปใช้และอาจเป็นความตั้งใจในการปกปิดแหล่งที่มา ถุงบรรจุข้าวที่มีภาษาไทยนี้ ผู้วิจัยได้พบเห็นที่ตลาดใหม่ที่ปากเซแขวงจำปาสักด้วยเช่นกัน และหากสินค้านี้มาจากเวียดนามก็

¹¹ เรือ 1 ลำขนได้ 80 กล่อง จึงได้รายได้ 8,000 บาทต่อ 1 ลำ

¹² การสำรวจพื้นที่ในเดือนกันยายน 2007

อาจบรรจุถุงในภาษาไทยได้ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นถุงในภาษาเวียดนามปนอยู่ด้วย นอกจากการลักลอบข้าวสารแล้ว ยังมีการลักลอบขนแป้งหมี่ที่ถูกบรรจุในถุงที่เป็นภาษาเวียดนามด้วย

สำหรับข้าวที่มาจากเวียดนามและจากเซโปนแขวงสะหวันนะเขตจะผ่านมาทางเส้นทางหมายเลข 9 แต่หากเป็นข้าวจากแขวงจำปาสักก็จะมาโดยเส้นทางหมายเลข 13

การจับกุมกระเทียมสดที่ขนส่งโดนเรือก๊บบ

ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข. (1 พฤศจิกายน 2007)

กระเทียมสดที่ถูกจับกุม

ถ่ายภาพโดย รัชฎาภิพัทธ์ ศรีพนา (3 กรกฎาคม 2007)

แป้งหมี่ที่ถูกจับกุมโดยศุลกากร จังหวัดมุกดาหาร บรรจุในถุงที่เป็นภาษาเวียดนามที่บ่งบอกแหล่งที่มาจาก นครโฮจิมินห์ อย่างไรก็ตามถุงภาชนะอาจไม่สามารถบอกแหล่งที่มาที่แท้จริงของแป้งหมี่ได้เสมอไป
ถ่ายภาพโดย รัชฎาทิพย์ ศรีพนา (3 กรกฎาคม 2007)

ตามข้อมูลของผบ.หมูเรือที่ 3 นรข. ซึ่งเป็นฝ่ายจับกุม จำนวนข้าวสารที่ถูกลักลอบนั้น มีจำนวนมาก ในขณะที่รองผู้ว่ามุกดาหารนายอัครเดช บุณนาคและเจ้าหน้าที่ด่านศุลกากรจังหวัดมุกดาหารให้ข้อมูลว่าจำนวนการลักลอบข้าวสารนั้นมีไม่มากจนเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของจังหวัดมุกดาหารหรือของจังหวัดอื่นๆในภาคอีสานได้ แต่ผบ.หมูเรือที่ 3 นรข. เห็นว่าหากเกิดการลักลอบต่อเนื่องในระยะยาวอาจจะทำให้ชาวนาหมดกำลังใจที่จะปลูกข้าวได้เพราะอาจทำให้ราคาตก และอาจหันมารับจ้างขนข้าวที่ลักลอบนำเข้าแทน เพราะในแต่ละวันมีการลักลอบขนหลายลำหลายเที่ยวต่อหนึ่งวัน ยิ่งไปกว่านั้นอาจเป็นการไม่ส่งเสริมให้ลูกหลานเรียนหรือทำการเกษตรอีกต่อไป การลักลอบขนข้าวนี้จึงอาจเป็นภัยคุกคามทั้งต่อเศรษฐกิจ วิถีชีวิตของชาวนาในอีสานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการลักลอบขยายจำนวนมากขึ้น

ผบ.หมูเรือที่ 3 นรข. ซึ่งมีหน้าที่ในการจับกุมยืนยันหนักแน่นว่า การลักลอบในช่วงกลางปีถึงปลายปี 2007 นั้นมีจำนวนมาก โดยการขนส่งลงเรือหางยาว หรือเรือกีบนั้นสามารถบรรจุได้ 2 ตันต่อ 1 ลำ และในวันหนึ่งๆ เรือหนึ่งลำขนส่งกันหลายเที่ยวและบ่อยครั้งขนกันแม้กระทั่งในช่วงกลางวัน และใน 1 วันมีเรือหลายลำทำการขนส่ง โดยคาดว่าวันที่มีการขนข้าวมากที่สุดมีจำนวนถึงวันละ 100 ตัน ในขณะนี้มีเรือใหญ่ขึ้นสามารถบรรจุได้ 4 ตัน และเครื่องเรือมีความแรงมาก ใช้เครื่องยนต์ 4 สูบและเป็นเครื่องยนต์ที่เงียบ ทำให้การลักลอบขนข้าวทำได้จำนวนมากขึ้นและสะดวกมากขึ้น การประชุมเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานประจำเดือนสิงหาคมของจังหวัดมุกดาหาร ผู้บังคับการหมูเรือที่ 3 นรข. ได้หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาและขอร้องให้ทุกฝ่ายช่วยกดดันเข้มงวด จึงทำให้การลักลอบข้าวลดลงในช่วงเดือนกันยายน ทำให้เห็นว่า การควบคุมนั้นกระทำได้ แต่เหตุใดจึงไม่มีการควบคุมหรือใช้ความเข้มงวด และความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับจำนวนข้าวที่ถูกลักลอบระหว่างรองผู้ว่าราชการจังหวัดและผบ.หมูเรือที่ 3 นรข.นั้น ความเป็นจริงคืออะไร และอะไรคือ

เหตุผลของความแตกต่างในความเห็นนี้ และที่ว่าจำนวนน้อยหรือมากสำหรับผู้บังคับการหมู่เรือที่ 3 นครฯ และรองผู้ว่าฯ และปลัดจังหวัดนั้นมีจำนวนเท่าไร

สาเหตุที่มีการลักลอบข้าวสารเป็นจำนวนมากในปี 2007 เป็นเพราะว่าข้าวเหนียวที่ผลิตใน มุกดาหารและจังหวัดอื่นๆ ในปี 2007 เกิดภาวะขาดแคลนอย่างยิ่งทำให้มีตลาดรับซื้อในจังหวัด มุกดาหาร นครพนมและจังหวัดอื่นๆ ด้วยราคาดีเป็นที่พอใจของผู้ส่งข้าว

จากการสัมภาษณ์หลายฝ่าย ผู้วิจัยพบว่ามีความขัดแย้งในด้านความเห็นไม่น้อยระหว่าง หน่วยงานต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยต้องตรวจสอบข้อมูลจากเจ้าของโรงสีข้าวรายใหญ่ที่สุดของจังหวัด มุกดาหาร นครพนม

ในระยะยาว หากมีการลักลอบข้าวจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะปกติที่ไม่มีการ ขาดแคลนย่อมจะมีผลทำให้ราคาข้าวเหนียวสารและข้าวเจ้าสารที่ผลิตได้ในจังหวัดมุกดาหารและ จังหวัดใกล้เคียงตกได้แม้ว่าข้าวที่ถูกลักลอบนำเข้ามาจะมีคุณภาพดีด้อยกว่าข้าวของมุกดาหารก็ตาม อันจะนำความเดือดร้อนมาสู่ชาวนาไทย เพราะโรงสีข้าวต่างต้องการซื้อข้าวสารที่ถูกลักลอบมาจาก ลาว เพราะมีราคาต่ำกว่าข้าวสารของมุกดาหาร แม้ว่าจะมีคุณภาพต่ำกว่าข้าวไทยก็ตาม ข้าวสาร เหล่านี้เป็นข้าวสารที่เม็ดไม่สวยนักและเป็นข้าวแข็งแม้ว่าจะหุงสุกแล้วก็ตาม สำหรับข้าวเจ้าสาร เหมาะแก่การนำไปโม่ทำขนมจีน อย่างไรก็ตาม ตามคำบอกเล่าของพ่อค้าข้าวรายใหญ่ของจังหวัด มุกดาหาร ข้าวสารเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวสารเหนียวถูกนำไปหุงบริโภคด้วยเช่นกันเนื่องจาก ภาวะขาดแคลนข้าวในปี 2007

เมื่อข้าวสารถูกขนส่งโดยเรือมาขึ้นฝั่งไทยแล้วก็จะถูกขนส่งโดยรถต่อไปถึงจุดหมาย ปลายทางทั้งในมุกดาหารเองและจังหวัดอื่นๆ หรือไม่กี่อาจพักสินค้าไว้ที่คลังสินค้าในบ้านริมแม่น้ำ โงงหรือโรงสีข้าวที่ใดที่หนึ่ง แต่ส่วนใหญ่จะทำการขนส่งต่อทันที

พื้นที่หลักที่มีการขนข้าวขึ้นฝั่งในจังหวัดมุกดาหาร มีดังนี้

1. อำเภอหว้านใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บ้านหว้านน้อยและบ้านหว้านใหญ่ ตำบลหว้าน ใหญ่
2. อำเภอเมืองมุกดาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บ้านบางทรายใหญ่

ส่วนที่บ้านนาโป อำเภอเมืองมุกดาหารมักจะไม่ค่อยมีการลักลอบขนข้าว แต่จะเป็นการ ลักลอบสินค้าประเภทอื่นๆ และเป็นคลังขนาดเล็กและขนาดกลางเก็บพักสินค้าอื่นๆ ตามบ้านริม แม่น้ำโขง เช่น Nescafe กระเทียม น้ำยาแอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

ข้าวสารลักลอบบรรทุกโดยเรือก๊บบที่ถูกจับกุมโดยนรข.
ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข.

ข้าวสารลักลอบที่ถูกจับกุมโดยนรข.
ถ่ายภาพโดย ภาพถ่ายโดย นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข.

ข้าวสารลักลอบที่ถูกจับกุมโดยศุลกากร จังหวัดมุกดาหาร
ถ่ายภาพโดย รัชฎาธิพย์ ศรีพนา (กันยายน 2007)

ข้าวสารลักลอบที่ถูกจับกุมโดยศุลกากร จังหวัดมุกดาหาร
ถ่ายภาพโดย รัชฎาธิปไตย ศรีพนา (กันยายน 2007)

การลำเลียง

เรือลำเลียงข้าวสารที่เบนหัวกลับสู่ลาวเมื่อเห็นเจ้าหน้าที่ไทยมาคอยดัักจับ
ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข.

คลังสินค้า หรือที่พักสินค้าในบ้านริมฝั่งแม่น้ำโขงที่บ้านนาโป อำเภอมืองมุกดาหาร
ถ่ายภาพโดย นต. เรวัตร อ่อนละออ ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข. (20 พฤศจิกายน 2006)

ที่ผ่านมา จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยราชการสำคัญบางหน่วยที่จังหวัดมุกดาหาร ดังเช่น ด้านศุลกากรจังหวัดมุกดาหาร รองผู้ว่าและปลัดจังหวัดมุกดาหาร ยกเว้นพบ.หมู่เรื่องที่ 3 นรข.พบว่า บุคคลเหล่านี้เชื่อว่าการลักลอบนำเข้าข้าวเป็นเรื่องการลักลอบธรรมดาของประชาชน ตามชายแดนสองฝั่ง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นพ้องกับพบ.หมู่เรื่องที่ 3 นรข.ว่า เรื่องนี้อาจกระทบความมั่นคงทางเศรษฐกิจของมุกดาหาร จังหวัดใกล้เคียงและอีสานโดยรวมได้ หากจำนวนลักลอบมีมาก และหากทำการลักลอบขนเข้าไทยในหลายพื้นที่ในจังหวัดต่างๆริมแม่น้ำโขง ประเด็นที่ต้องสืบค้นต่อไป คือ หากจะผ่อนปรนให้มีการลักลอบขนข้าวได้ จะผ่อนปรนให้ชนได้ในระดับใด

3.3.2 การลักลอบลูกสุกรแช่แข็งหรือหมูกี้

สำหรับกรณีลูกสุกรแช่แข็งหรือหมูกี้มีการนำเข้าไทยเป็นเวลานานแล้ว ส่วนใหญ่ส่งมาจากลาวและบางส่วนส่งมาจากเวียดนาม ตลาดปลายทางคือ พื้นที่บางพื้นที่ในอีสานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดนครพนมและตลาดปลายทางอีกแห่งหนึ่งคือ นครปฐม การนำเข้าลูกสุกรแช่แข็งอาจมีผลเสียต่อความมั่นคงของชาติในกรณีที่เป็นลูกสุกรติดเชื้อ Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome ¹³ ทั้งนี้ในภาคเหนือและภาคกลางตอนเหนือของเวียดนามมักเกิดโรคระบาดดังกล่าว และพ่อค้าเวียดนามได้นำลูกสุกรตายแล้วมาแช่แข็งส่งมายังไทย และได้กระจายขายในจังหวัดในภาคอีสานและส่วนหนึ่งส่งไปยังนครปฐมซึ่งอาจนำไปสู่การแพร่เชื้อได้ หรือในกรณีที่ทางลาวนำเข้าหมูมีชีวิตที่ติดเชื้อจากภาคกลางเวียดนามโดยผ่านด่านแดนสะหวัน-ลาวบ่าวของลาวและเวียดนามตามลำดับ อาจทำให้โรคสามารถแพร่มายังประเทศไทยได้ โดยการขนส่งหมูมาใกล้ชายแดนไทยด้วยความสะดวกบนเส้นทางหมายเลข 9 ก็อาจเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประเด็นนี้

¹³ เกี่ยวกับความรุนแรงของโรค ดู <http://animalscience.tamu.edu/main/academics/swine/L5137-prs.pdf> ;

<http://vetsci.sdstate.edu/xnews/eeprrs.html> ; http://www.ext.vt.edu/news/periodicals/livestock/aps-96_07/aps-665.html.

การจับกุมลูกสุกรแข่งแข่งหรือหมูก็

ถ่ายภาพโดย ถ่ายภาพโดยผบ.หมูเรือที่ 3 นรข. (22 สิงหาคม 2007)

3.3.3 การลักลอบนำเข้าเสื้อผ้าจากประเทศจีน

เสื้อผ้าเป็นสินค้าใหม่ที่เพิ่งนำเข้าทางจังหวัดมุกดาหารนับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2007 เป็นต้นมา ส่วนหนึ่งนำเข้าอย่างถูกต้องตามกฎหมายและอีกส่วนหนึ่งเป็นการลักลอบนำเข้าโดยลำเลียงข้ามแม่น้ำโขงด้วยเรือก๊อบ จะเห็นว่า จากเดือนมิถุนายนถึงปลายปี 2007 มูลค่าของเสื้อผ้ามีถึง 174.71 ล้านบาท

สินค้าใหม่ที่มีการนำเข้าอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยผ่านสะพานมิตรภาพมุกดาหาร-สะหวันนะเขต

ชนิดสินค้า	น้ำหนัก	มูลค่า (บาท)	หมายเหตุ	หมายเหตุ
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	1,201,338.22	174,710,621.69	เริ่มนำเข้า มิ.ย. 50	เดิมเคยนำเข้าที่ทำเรือกรุงเทพ, ลาดกระบัง,ท่าเรือแหลมฉบัง
ผักสด	1,374,944.00	39,469,035.56	เริ่มนำเข้า ก.พ. 50	เดิมเคยนำเข้าด่านศุลกากรเชียงแสน

ที่มา : ด่านศุลกากรมุกดาหาร สำนักงานศุลกากร ภาคที่ 2 กรมศุลกากร

สำหรับการลักลอบนำเข้าเสื้อผ้าทางแม่น้ำโขงนั้น เสื้อผ้าที่ถูกจับกุมได้แม้จะไม่ได้มีจำนวนหลายลำเรือ (เรือก๊อบ) แต่จำนวนเสื้อผ้าในแต่ละลำมีประมาณ 3,000 ตัว ซึ่งมีราคาต้นทุนตัวละ 100 บาทโดยเฉลี่ย ซึ่งอาจนำไปขายได้ตัวละ 200 บาท เสื้อผ้าส่วนใหญ่มียี่ห้อแต่เป็นของปลอม

3.4 โรคติดต่อจากประเทศเพื่อนบ้าน

เกี่ยวกับโรคติดต่อ นอกจากโรคลูกสุกรติดเชื้อ Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome แล้ว ยังมีโรค Blue Ear ในหมูซึ่งในเดือนตุลาคม 2007 ได้เกิดการระบาดของโรคนี้ใน 18 จังหวัดในเวียดนามทำให้มีหมูล้มตายเป็นจำนวนหลายพันถึงหมื่นตัว

นอกจากนี้ ยังมีโรคไข้หวัดนก โรคซาร์ซึ่งเคยมีการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวในเวียดนาม ไทยจำเป็นต้องเฝ้าระวังอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ความสะดวกในการขนส่งคนและสัตว์ของเส้นทางหมายเลข 9 อาจทำให้การติดต่อของโรคเป็นไปได้โดยง่าย

3.5 การแก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดนด้านจังหวัดมุกดาหาร

จากแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน 4 ประการดังเช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายชายแดน ยุทธศาสตร์การผลักดันเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงบริเวณชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่งต่างๆ ยุทธศาสตร์การพัฒนาความร่วมมือชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

ผู้วิจัยพบว่า

1. การพัฒนาศักยภาพคน ชุมชนและพื้นที่ชายแดน การผลักดันเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง เช่น การจัดระบบหมู่บ้าน การเฝ้าระวังโดยคนของหมู่บ้านริมแม่น้ำโขง การจัดระเบียบเรือของจังหวัดมุกดาหารเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นตามแนวชายแดนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขนยาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบขนสินค้าเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี

หากชุมชนเข้มแข็ง ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการสอดส่องดูแล ไม่ทำการลักลอบขนหรือค้าเสียเอง การสกัดกั้นย่อมทำได้ในระดับหนึ่ง แต่ชาวบ้านบางส่วนก็อาจไม่ต้องการช่วยสอดส่องดูแลหรือให้เบาะแสเนื่องจากไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้เพราะอาจนำความเสียหายมาสู่ตน

2. ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเกี่ยวกับการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐ มีดังนี้

2.1 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไทยต้องมีบูรณาการ หน่วยงานต้องที่เกี่ยวข้องต้องไม่ขัดแย้งกันเองและต้องไม่แย่งผลงานกัน เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

2.2 การปฏิบัติการข่าวต้องดำเนินการในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในประเทศลาวและจนถึงอย่างน้อยชายแดนลาว-เวียดนาม และหากเป็นไปได้ควรดำเนินการในพื้นที่ในประเทศเวียดนามด้วย

2.3 ในกรณีจังหวัดมุกดาหาร ปัจจุบัน (มกราคม 2008) มีการนำเครื่อง x-ray รถคอนเทนเนอร์ขนสินค้าที่ผ่านด่านเดินทางเข้าลาว และมีการใช้เครื่อง x-ray บุคคลในการตรวจค้นตัวบุคคลที่ต้องสงสัยแล้ว แต่สำหรับการใช้เครื่อง x-ray บุคคลยังเป็นเน้นการ x-ray บุคคลที่มากรับรถโดยสารบริการมากกว่าบุคคลที่มากรับรถส่วนบุคคล ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการ x-ray บุคคลที่มากรับรถส่วนบุคคลด้วย

2.4 การใช้สุนัขดมกลิ่น ควรใช้สุนัขมากกว่า 1 ตัวต่อวันและควรจำกัดเวลาการปฏิบัติงานของสุนัขแต่ละตัวแม้ว่าจะมิได้ปฏิบัติการตลอดเวลาก็ตาม ทั้งนี้เพื่อที่การดมกลิ่นจะได้มีประสิทธิภาพและเพื่อที่สุนัขจะได้ไม่มีความเครียด

2.5 น่าสังเกตว่า ในช่วงปลายปี 2007 และต้นปี 2008 ที่ผ่านมา กรณีการจับกุมยาบ้าที่บริเวณสะพานมิตรภาพพุกผาหาร-สะพานนะเขตจำนวน 4-5 ครั้งเกิดขึ้นบนรถโดยสารจากด่านฝั่งสะพานนะเขตมายังจังหวัดมุกดาหารเที่ยวสุดท้าย นั่นคือ เที่ยว 19.00 น. ซึ่งเป็นช่วงที่สุนัขไม่ปฏิบัติการดมกลิ่นแล้วทำให้ไม่สามารถตรวจจับได้ โดยผู้ลักลอบยาบ้าจะชุกยาไว้บนรถในขณะที่ต้องลงจากรถมาตรวจตราเอกสาร

2.6 ควรพิจารณาว่ารถโดยสารดังกล่าวควรติดตั้งกล้องวงจรปิดหรือไม่ และหากควรติดตั้ง ก็ต้องติดตั้งบนรถของทั้งสองฝ่ายไทยและลาว

3. ในกรณีการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย หากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความมั่นคงที่เกี่ยวข้องในการตรวจตราผู้เดินทางจากจังหวัดชายแดนตามเส้นทางที่เข้าสู่กรุงเทพฯ เป็นไปอย่างเข้มงวดและสุจริต การลักลอบเข้าเมืองมายังกรุงเทพฯ คงทำไม่ได้หรืออาจทำได้น้อยลง

4. ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่จำเป็นในการรักษาความมั่นคงชายแดน ในทางปฏิบัติ ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านหน่วยงานรัฐต้องเป็นผู้นำ ขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระดับประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาการสถาปนาเมืองคู่แฝดระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตและเลยไปถึงจังหวัดกว้างจิของประเทศไทยได้นำไปสู่การร่วมกิจกรรมในหลายๆด้านอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านการค้า การท่องเที่ยว การศึกษา วัฒนธรรม กีฬา ศาสนาและสาธารณสุข ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจอันดี ความใกล้ชิดความร่วมมือระหว่างประชาชน

ความร่วมมือกับประเทศลาวในด้านการสกัดกั้นปราบปรามการนำเข้ายาเสพติดด้วยการลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขงเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญซึ่งหากนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะสามารถลดการนำเข้ายาเสพติดได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้า อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างแขวงสะหวันนะเขตและจังหวัดมุกดาหาร อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นในประเด็นการลาดตระเวนร่วมดังนี้

4.1 ควรจะต้องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติร่วมกัน ในกรณีของการลาดตระเวนร่วมไทย-ลาวในแม่น้ำโขงเพื่อสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดนั้น จนปัจจุบัน (กุมภาพันธ์ 2008) ยังไม่มีการลาดตระเวนร่วมเกิดขึ้นแต่อย่างใด การประชุมสองฝ่ายว่าด้วยการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมยา

เสพติดครั้งล่าสุดมีขึ้นในต้นปี 2008 ต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากฝ่ายลาวไม่พอใจกรณีที่หนังสือพิมพ์ไทยฉบับหนึ่งลงข่าวว่าเวียงจันทน์เป็นที่พักยาบ้า แต่การผลักดันนั้นไม่ใช่สิ่งง่ายเพราะหากลาวไม่ตอบสนองหรือไม่ตื่นตัวแต่อย่างใด ก็ไม่สามารถผลักดันได้

4.2 ควรขยายพื้นที่ในการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว กล่าวคือ ความร่วมมือไทย-ลาวในการลาดตระเวนร่วมเพื่อการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดไม่ควรจำกัดเพียงเฉพาะระหว่างอำเภอเมืองมุกดาหารและเมืองโกสอน พมวิหานเท่านั้น ควรต้องเจรจาขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ไกลออกไป ในเบื้องต้นให้ครอบคลุมทุกอำเภอริมแม่น้ำโขงของจังหวัดมุกดาหารและทุกเมืองริมแม่น้ำโขงของแขวงสะหวันนะเขตและต่อมาควรขยายให้คลุมจังหวัดและแขวงอื่นๆริมแม่น้ำโขง

เพื่อที่การสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนจะได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะต้องขยายระดับการเจรจาให้กว้างขึ้นเพื่อครอบคลุมพื้นที่ริมแม่น้ำโขงหลายจังหวัด เช่น นครพนม หนองคาย แขวงคำม่วน แขวงบอลิคำไซ แขวงคำแพง นครเวียงจันทน์ เป็นต้น การเจรจานี้อาจจะเป็นการเจรจาระหว่างจังหวัดของไทยริมแม่น้ำโขงกับแขวงของลาวที่อยู่ตรงข้ามในกรอบทวิภาคี หรือทุกจังหวัดริมแม่น้ำโขงแบบพหุภาคีก็ได้

4.3 ในอนาคต ควรขยายความร่วมมือในการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดเป็นสามฝ่ายให้ครอบคลุมเวียดนาม โดยเป็นความร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหารแขวงสะหวันนะเขตและจังหวัดกว๋างจิ อย่างไรก็ตาม ทั้งสองประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งลาวจะให้ความสนใจหรือไม่เป็นประเด็นสำคัญ

4.4 ควรหรือไม่ที่จะขยายความร่วมมือดังกล่าวสู่การเจรจาในกรอบ 3 ประเทศ 8 จังหวัด โดยเพิ่มจังหวัดให้ครอบคลุมถึงมุกดาหารด้วยหรือไม่ กรอบความร่วมมือนี้เป็นความร่วมมือ 3 ฝ่ายระดับท้องถิ่นของทั้งสามประเทศ ในปัจจุบันการเจรจาในกรอบ 3 ประเทศ 8 จังหวัด หมายถึง ไทย ลาวและเวียดนาม ส่วน 8 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดหนองคาย นครพนม สกลนคร แขวงคำม่วน แขวงบอลิคำไซ กว่างบิงห์ ห่าติงห์ และ เหงะอาน มิได้มีจังหวัดมุกดาหารและกว๋างจิรวมอยู่ด้วย ความร่วมมือในกรอบ 3 ประเทศ 8 จังหวัดในขณะนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหายาเสพติดแต่อย่างใด เน้นเพียงแต่ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน การศึกษา วัฒนธรรมและกีฬาเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบดีว่ามีใช่เป็นสิ่งที่ง่ายแต่อย่างใดและอาจจะยากยิ่งกว่าการเจรจาและความร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตเพราะในความร่วมมือนี้ลาวและเวียดนามอาจตั้งคำถามว่า เขาจะได้ผลประโยชน์อะไร และปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น

จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ไทยนั้นมิได้เป็นปัญหาของลาวและเวียดนาม อีกทั้งตลาดรับซื้อยาเสพติดก็อยู่ในไทย และจากความไม่ไว้วางใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งของลาวที่ยังคงมีอยู่ต่อไทยในปัจจุบัน อาจทำให้ความร่วมมือดังกล่าวไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ และอาจจะระงับได้ดังที่เกิดขึ้นกับกรณีความร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขต

4.5 ในการร่างข้อตกลงที่ระดับจังหวัด ดังเช่น ข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมตามลำน้ำโขงเพื่อร่วมกันสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต ควรผ่านการตรวจตราจากหน่วยงานในกระทรวงการต่างประเทศไทยอย่างละเอียด ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบการใช้คำและเนื้อหาให้ถูกต้องและเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดซึ่งอันจะนำไปสู่ความขัดแย้งในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกี่ยวข้องกับประเด็นของเขตแดน ดังเช่น เขตแดนในแม่น้ำโขง

4.6 ในปัจจุบัน จังหวัดมุกดาหารได้จัดตั้งสำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดนจังหวัดมุกดาหาร (Border Liaison Office หรือ BLO) ณ ที่ทำการปกครองจังหวัดมุกดาหาร (กลุ่มงานความมั่นคง) การประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูลกันและการแจ้งข่าวเบาะแสควรได้รับการผลักดันให้มีความสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวใกล้ชิด และควรติดต่อกันอย่างสม่ำเสมออย่างไม่เป็นทางการระหว่างเจ้าหน้าที่จังหวัดมุกดาหารกับเจ้าหน้าที่ลาว

สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูลและการแจ้งข่าวมิได้มีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เหตุผลประการหนึ่ง เป็นเพราะลาวไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ประการที่สอง ลาวมีเรื่องไม่พอใจฝ่ายไทยที่หนังสือพิมพ์ไทยลงข่าวว่า เวียงจันทน์เป็นที่พักยาบ้าอย่างใดก็ตาม ในสภาวะความสัมพันธ์ปกติ การทวงถามหรือการติดต่ออย่างสม่ำเสมอก็เป็นสิ่งที่จำเป็นด้วยเช่นกัน

5. ความจำเป็นในการสร้างหน่วยงานประสานงานกับต่างประเทศของจังหวัดชายแดนไทย

การสร้างหน่วยงานติดต่อประสานงานกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของจังหวัดมุกดาหารและของจังหวัดชายแดนอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพเป็นความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของบุคลากรซึ่งรวมถึงความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านของบุคลากรเหล่านี้ ทั้งในด้านการเมืองเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน การยอมรับความแตกต่างของแนวความคิดและสังคมของประเทศเพื่อนบ้าน การมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน และแสดงออกซึ่งการเคารพประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งลาว กัมพูชา และเวียดนาม

นับแต่บัดนี้เป็นต่อไป การติดต่อประสานงานในหลายๆประเด็นน่าจะมีมากขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างหน่วยงานนี้ขึ้นมาเป็นการเฉพาะและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานควรจะมีความรู้พูดเขียนภาษาอังกฤษและเวียดนามได้ ในสถานการณ์ปัจจุบันจังหวัดมุกดาหารยังขาดหน่วยงานดังกล่าวแต่ได้จัดสรรและแบ่งเจ้าหน้าที่ในส่วนงานของสำนักงานจังหวัดมาทำหน้าที่รับผิดชอบการติดต่อประสานงานกับลาวและเวียดนามโดยมีเจ้าหน้าที่จำนวนน้อยที่มีความรู้ภาษาอังกฤษที่เพียงพอ และไม่มีเจ้าหน้าที่คนใดที่พูดเขียนภาษาเวียดนามได้เลย

ในกรณีการใช้ภาษาลาวนั้นไม่มีปัญหาแต่อย่างใดเพราะเจ้าหน้าที่ใช้ภาษาอีสานประจำวันอยู่แล้ว สำหรับกรณีการใช้ภาษาเวียดนามนั้น ทางจังหวัดมักจะขอความช่วยเหลือจากชาวไทยเชื้อสายเวียดนามซึ่งผู้วิจัยขอยืนยันจากประสบการณ์ในการทำวิจัยกับชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี ว่า การใช้ภาษาทั้งไทยและเวียดนามของบุคคลเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการเจรจาระหว่างประเทศยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์เท่าที่ควร และความขลุกขลักได้เคยเกิดขึ้นแล้วจากการใช้ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในการทำหน้าที่แปลในการประชุมครั้งหนึ่งระหว่างจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดกว๋างจิของเวียดนาม อนึ่ง คนไทยทั่วไปและเจ้าหน้าที่หน่วยราชการไทยมักเข้าผิดกันเสมอว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามทั่วไปจะมีความรู้ภาษาเวียดนามอย่างดีและสามารถทำหน้าที่เป็นล่ามแปลได้อย่างดี อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่ใช้ภาษาสองภาษาได้ถูกต้องและทำหน้าที่เป็นล่ามแปลได้แต่มีจำนวนน้อย จึงเป็นความจำเป็นที่จังหวัดชายแดนของไทยต้องให้การสนับสนุนให้ข้าราชการเจ้าหน้าที่ไทยเรียนภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาเวียดนามอย่างจริงจัง

กรณีของเวียดนามและลาวมีความพร้อมในการติดต่อกับต่างประเทศมากกว่าจังหวัดท้องถิ่นไทย ทั้งสองประเทศมีหน่วยงานติดต่อประสานงานกับต่างประเทศระดับจังหวัดและแขวงซึ่งเรียกว่า หน่วยวิเทศน์สัมพันธ์¹⁴ ซึ่งมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันในกรณีที่ต้องมีการร่างและลงนามในข้อตกลงระหว่างสองประเทศ เมื่อข้อตกลงดังกล่าวได้รับความเห็นชอบทั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าแขวงแล้ว ยังต้องผ่านความเห็นชอบจากกระทรวงต่างประเทศ หรือมิฉะนั้นกระทรวงต่างประเทศต้องส่งผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลางมาร่วมประชุมด้วยหรือร่วมร่างข้อตกลงด้วยเป็นการตรวจตราหลายชั้นเพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้

ในกรณีหน่วยวิเทศน์สัมพันธ์ระดับจังหวัดของเวียดนาม ดังเช่น จังหวัดที่ต้องติดต่อกับจังหวัดของประเทศไทย ดังเช่น กว๋างจิ กว๋างบิงห์ ห่าติ่งห์ เหงะอาน เว้ ดานัง หน่วยวิเทศน์

¹⁴ ในกรณีของเวียดนาม คณะกรรมการประชาชนของแต่ละจังหวัดจะมีหน่วยวิเทศน์สัมพันธ์

สัมพันธฉันท์จะส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์เรียนภาษาไทยในจังหวัดภาคอีสานของไทย ซึ่งผู้วิจัยรู้จักครูผู้สอนและได้พบปะกับข้าราชการเจ้าหน้าที่เวียดนามหลายคนและหลายรุ่นแล้ว จะเห็นว่าเวียดนามมีการเตรียมพร้อมอย่างยิ่ง ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบจากประสบการณ์ของผู้วิจัยจากการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการประชาชนและหน่วยงานอื่นๆของจังหวัดทางภาคกลางของเวียดนามหลายจังหวัดดังกล่าว

เกี่ยวกับความถี่ในการติดต่อสื่อสารกันนั้น ควรมีความสม่ำเสมอและเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานผู้ดูแลควรสร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของลาวและเวียดนาม อาจจะโดยการติดต่อกันทาง e-mail ขณะนี้ระบบ internet ของเวียดนามมีความทันสมัยอย่างยิ่ง และใช้ระบบ ADSL ทั่วประเทศได้ไม่น้อยกว่า 3 ปีแล้ว และเจ้าหน้าที่หน่วยวิเทศน์สัมพันธ์ของคณะกรรมการประชาชนของจังหวัดต่างๆในเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของจังหวัดกว๋างจิ ส่วนใหญ่ใช้ internet ภาษาอังกฤษและภาษาไทยได้ดีในขณะที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดมุกดาหารยังคงมีจุดอ่อนด้านภาษาอังกฤษ หากมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับกลางอย่างสม่ำเสมอ ความร่วมมือต่างๆ เช่น ในการป้องกันยาเสพติด ในการเฝ้าระวังโรค อาชญากรรมข้ามชาติต่างๆจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การสร้างความร่วมมือด้านสาธารณสุขกับลาวและโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเวียดนาม

นอกเหนือจากการขยายความร่วมมือในด้านการการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการนำเข้ายาเสพติดแล้ว ไทยควรรักษาความร่วมมืออันใกล้ชิดด้านสาธารณสุขกับลาวและเวียดนามในระดับจังหวัด ทั้งนี้ พื้นที่ทั้งในและนอกอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอยู่ในภัยคุกคามของโรคไข้หวัดนก โรคซาร์ที่อาจกลับมาได้อีก อีกทั้งโรคระบาดในหมู่ที่เกิดขึ้นในภาคกลางของเวียดนามในช่วงเดือนกรกฎาคมและตุลาคม 2007 ที่ผ่านมา

ความร่วมมือในเบื้องต้นควรเน้นการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การเตือนภัยเกี่ยวกับโรคระบาดหรือโรคติดต่อที่กำลังเกิดขึ้นทั้งในคนและสัตว์ และหากเป็นไปได้ไทยควรเสนอให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคอุปกรณ์การแพทย์หรือแม้แต่ในการช่วยรักษาพยาบาลในกรณีที่เกิดการระบาดหรือการติดต่อของโรคอย่างหนักในจังหวัดทางภาคกลางของเวียดนามโรคติดต่อ ทั้งนี้ เพื่อสกัดกั้นการขยายขอบเขตของโรครมาสู่ไทย รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญต่อการระบาดของโรคว่าเป็นประเด็นของความมั่นคงของชาติและความมั่นคงชายแดนด้วยเช่นกัน

บทสรุป

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นเพียงการสำรวจประเด็นปัญหาความมั่นคงชายแดนด้านจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการพัฒนาเส้นทางการสร้างสะพานซึ่งใช้เวลาศึกษาเพียง 6 เดือนโดยมีขอบเขตพื้นที่วิจัยอยู่ที่จังหวัดมุกดาหารเท่านั้น จึงอาจทำให้สามารถตั้งข้อสังเกตทำความเข้าใจและค้นพบประเด็นปัญหาได้ในเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม อาจใช้เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การศึกษาวิจัยที่ลึกซึ้งต่อไปได้

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางหมายเลข 9 กับผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนของไทยนี้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ ดังเช่น การขาดกันของข้อมูลของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ การขาดการรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์และต่อเนื่อง ความไม่ประสงค์ในการอนุเคราะห์ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่บางคนของหน่วยงานบางหน่วย เช่น จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ศตส. ของสำนักงานจังหวัดมุกดาหาร นอกจากนี้ เอกชนที่มีธุรกิจรายใหญ่บางรายในจังหวัดก็ไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลโดยตรงไปตรงมาเนื่องจากเกรงว่าจะเสียประโยชน์ ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการหาและตรวจสอบข้อมูลจากหลายฝ่าย

การพัฒนาเส้นทางคมนาคมและสะพานเชื่อมไทย-ลาวมีส่วนในการเอื้ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน จะเห็นได้ว่าทั้งคนและสินค้าทั้งที่เข้ามาอย่างถูกต้องและผิดกฎหมายได้เพิ่มจำนวนขึ้นในแต่ละปีเมื่อเส้นทางได้รับการพัฒนาและเมื่อสะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-ลาวที่เชื่อมจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขตได้เปิดใช้

ประเด็นสำคัญยังเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดนแถบจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ การค้ายาเสพติด การหลบหนีเข้าเมืองและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย อีกทั้ง การลักลอบสินค้าหลีกเลี่ยงภาษีและการแพร่ระบาดของโรคซึ่งมีความยากลำบากในการแก้ไขปราบเท่าที่ซึ่งมีความต้องการจากภายในประเทศไทย (ยกเว้นการแพร่ระบาดของโรค) หรือคนในประเทศเพื่อนบ้านยังมีความยากจนทำให้ต้องค้าสิ่งผิดกฎหมายหรือลักลอบเข้ามาหางานทำในประเทศไทย

การลักลอบที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาตินั้น คือ ยาเสพติด ซึ่งจวบจนปัจจุบันก็ยังคงเป็นปัญหาที่หนักหน่วงสำหรับประเทศไทยและเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนด้วยความมีบูรณาการระหว่างของหน่วยงานของรัฐ ด้วยความสุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐและด้วยความ

ร่วมมือในการสอดส่องดูแลของประชาชนในทุกพื้นที่และด้วยความร่วมมือของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งจากลาว กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย แต่ในความเป็นจริงคงต้องยอมรับกันว่าเงื่อนไขที่กล่าวมานี้ยังไม่เกิดขึ้น ซึ่งรัฐไทยต้องเผชิญและหาทางแก้ไขต่อไป

อย่างไรก็ตาม สินค้าลักลอบบางอย่างอาจเข้ามาตามฤดูกาลด้วยจำนวนที่ไม่สม่ำเสมอในแต่ละปีหรือในช่วงเวลาเดียวกันของแต่ละปี เช่น กรณีข้าวสาร หรือกรณีของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่เดินทางเข้ามามากในช่วงเก็บเกี่ยว หรือกรณีของกระเทียมสดซึ่งลักลอบเข้ามามากในปี 2007 และก่อนหน้านั้น แต่ลดลงในต้นปี 2008 เป็นต้น หรือในกรณีสินค้าบางอย่างซึ่งเพิ่งนำเข้าไทยจากจีนในช่วงปี 2007 เช่น เสื้อผ้า เป็นต้น

การลักลอบสินค้า หากเป็นการลักลอบในจำนวนมากจะทำให้รัฐไทยเสียรายได้จากการเก็บภาษี เช่น กรณีเสื้อผ้า กระเทียมสด เป็นต้น แต่สำหรับกรณีข้าวนั้นเป็นสินค้าที่ห้ามนำเข้าประเทศและไม่มีการกำหนดเสียภาษีแต่อย่างใด

ผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดนอีกประเด็นหนึ่งที่มีได้กล่าวถึงในการศึกษารั้งนี้ ก็คือการค้าหญิงเพื่อการบริการทางเพศจากสะพานมิตรามุกดาหาร

การศึกษาเรื่องการค้าหญิงเพื่อการบริการทางเพศเป็นเรื่องที่ต้องทำการศึกษาลึกซึ้งและต้องใช้เวลาในการศึกษาค่อนข้างนานและใช้เครือข่ายที่ซับซ้อนและลึกซึ้งเพื่อที่จะได้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ในบทสรุปนี้จะขอกล่าวเปิดประเด็นอย่างคร่าวๆ เพื่อเป็นประเด็นในการศึกษาต่อไป

การค้ามนุษย์ หรือการค้าหญิงเป็นธุรกิจที่หาโอกาสจากผู้ด้อยโอกาส ในที่นี้หมายถึงการค้าบริการทางเพศ การค้าหญิงนี้เป็นทั้งหญิงที่สมัครใจมาขายบริการและเป็นหญิงที่ตั้งใจมาใช้แรงงานแต่ต่อมาถูกหลอกให้ไปค้าบริการทางเพศ

หญิงลาวที่เดินทางเข้ามาทางอีสานของไทยและถูกค้าในไทยมีจำนวนไม่น้อยอย่างไรก็ตามไม่สามารถบอกจำนวนได้ขณะนี้ การเข้ามาของหญิงเหล่านี้ สามารถมาทางด่านชายแดนถาวรอย่างถูกต้อง กล่าวคือ โดยถือหนังสือเดินทาง หรือบัตรผ่านแดน อีกทั้ง สามารถเข้ามาด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้องและผิดกฎหมาย กล่าวคือ ผ่านมาทางด่านประเพณี และผ่านขึ้นฝั่งตามสถานที่ทั่วไปยามค้าคืน หญิงลาวที่เข้ามายังประเทศไทยในขณะนี้ มิได้มีที่มาจากเพียงจากพื้นที่ยากจนในแขวงสะหวันนะเขตอย่างเดียว แต่มาจากคำม่วน อุดตะปือ เซกอง สาดะวัน จำปาศักดิ์ การพัฒนาเส้นทางในลาวไม่ว่าจะเส้นทางหมายเลข 13 หรือ 8 หรือ 9 อีกทั้ง การพัฒนาเส้นทางในพื้นที่อื่นๆในอนุภูมิภาค

และสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่จังหวัดมุกดาหารได้อำนวยความสะดวกในการขนส่งและลักลอบคนข้ามแดน

กระบวนการในการลักลอบนำพาหญิงเหล่านี้ ไม่ต่างไปจากและอาจซับซ้อนกว่าการนำแรงงานผิดกฎหมายเข้าประเทศไทย อันก่อให้เกิดคำถามเช่นเดียวกันว่าเล็ดลอดการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ความมั่นคงบนเส้นทางสู่กรุงเทพและจุดอื่นๆได้อย่างไร

การแก้ไขปัญหานี้ รัฐต้องผลักดันอย่างจริงจังและจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือระหว่างรัฐต้นทางและปลายทาง เช่น ระหว่างลาวกับไทย และหากการค้าหญิงนี้ถูกส่งต่อไปยังประเทศอื่นอีก ก็จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากประเทศนั้นๆ เช่น มาเลเซีย

สำนักงานพัฒนาสังคมและมนุษย์ประจำจังหวัดมุกดาหารได้เห็นความสำคัญของปัญหานี้ และได้พยายามร่วมมือกับฝ่ายลาวในการสกัดกั้นการค้าหญิงดังที่กล่าวมา แต่ปัญหานี้ควรเป็นประเด็นที่จังหวัดมุกดาหารต้องให้ความสนใจ ให้ความสำคัญในอันดับต้นและต้องดำเนินการอย่างจริงจัง สนับสนุนการแสวงหาความร่วมมือ หาแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างจริงจังร่วมกับฝ่ายลาว นอกจากนี้ มุกดาหารควรสร้างโครงการช่วยนำหญิงลาวที่ถูกค้ากลับคืนสู่บ้านเกิดและอาจจำเป็นต้องชี้แนะให้บรรดาธิบายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและชาวบ้านชาวลาวในพื้นที่ต้นทางซึ่งเป็นพื้นที่ยากจนในลาวได้เข้าใจถึงความสำคัญของปัญหา ความทุกข์ยากของหญิงที่ถูกหลอกและถูกค้า ทั้งการค้าแรงงานและการค้าบริการทางเพศ

การค้าหญิงเพื่อการบริการทางเพศเป็นประเด็นที่มีความสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของสังคมไทย เป็นอาชญากรรมข้ามชาติชนิดหนึ่งที่น่านำไปสู่อาชญากรรมที่ร้ายแรงและทำลายความสงบสุขของสังคมได้ จึงควรสนับสนุนการศึกษาวิจัยที่ลึกซึ้งไม่เฉพาะแต่ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดมุกดาหาร แต่พื้นที่อื่นๆด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งชายแดนไทย-กัมพูชาที่อำเภออรัญประเทศ จากการติดตามสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ชายแดนฝั่งนี้ประสบปัญหาดังกล่าวไม่น้อยไปกว่าชายแดนทางภาคเหนือของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor)

ภาคผนวก

1. ข้อตกลงว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมตามลำน้ำโขงเพื่อร่วมกันสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต

ข้อตกลง

ว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมตามลำน้ำโขง เพื่อร่วมกันสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน

ระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต

1. อ้างถึงบันทึกการประชุมทวิภาคว่าด้วยความร่วมมือด้านปราบปรามยาเสพติด ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรไทย ครั้งที่ 8 ณ เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระหว่าง 18-19 กรกฎาคม 2548 โดยมี ฯพณฯ สุบัน สรจิตติราด รัฐมนตรีประจำสำนักงานประสานประเทศ ประธานคณะกรรมการแห่งชาติลาว และ ฯพณฯ สุวัจน์ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนราชอาณาจักรไทย เป็นประธานร่วม

2. อ้างถึงบันทึกการประชุมทวิภาคว่าด้วยความร่วมมือด้านปราบปรามยาเสพติด ระหว่างราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ ครั้งที่ 9 ณ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ราชอาณาจักรไทย ระหว่างวันที่ 6-7 กันยายน 2549 โดยมี พลตำรวจเอกชิตชัย วรณสถิต รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นหัวหน้าคณะ เป็นประธานฝ่ายไทยและ ฯพณฯ สุบัน สรจิตติราด รัฐมนตรีประจำสำนักงานประสานประเทศ ประธานคณะกรรมการแห่งชาติลาวเพื่อตรวจตราและควบคุมยาเสพติด เป็นหัวหน้าคณะ เป็นประธานร่วมฝ่ายลาว

3. อ้างถึงบันทึกการประชุมคณะทำงานว่าด้วยความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด ระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต ในระหว่างวันที่ 16-17 พฤษภาคม 2549 ครั้งที่ 1 ณ โรงแรมพลอยพาลเลซ จังหวัดมุกดาหาร โดยมีนายอัครเดช บุญนาค รองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร หัวหน้าคณะทำงานว่าด้วยความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดมุกดาหาร เป็นประธานร่วมฝ่ายไทยและ ท่าน ดร.คำแพง ผันทะจอน รองเจ้าแขวงสะหวันนะเขต ประธานคณะกรรมการเพื่อตรวจตราและควบคุมยาเสพติด แขวงสะหวันนะเขต เป็นประธานร่วมฝ่ายลาว

4. เพื่อให้เป็นไปตามบันทึกการประชุมคณะทำงานร่วมว่าด้วยความร่วมมือตามข้อ 3 จังหวัดมุกดาหาร ได้มอบหมายให้ผู้แทนที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามชายแดน โดย จังหวัดมุกดาหาร มี นายอัครเดช นูนนาค รองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายจังหวัดมุกดาหาร และแขวงสะหวันนะเขตได้มอบหมายให้ ท่านพันเอก อิงปง คุณทะคม หัวหน้ากองบัญชาการป้องกันความสงบแขวงสะหวันนะเขต รองประธานคณะกรรมการเพื่อตรวจตราและควบคุมยาเสพติดแขวงสะหวันนะเขต เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายแขวงสะหวันนะเขต พร้อมคณะผู้แทนทั้งสองฝ่าย (รายชื่อผู้แทน ทั้งสองฝ่าย ปรากฏตามเอกสารแนบท้ายข้อตกลงฉบับนี้) โดยได้จัดทำข้อตกลงเพื่อกำหนดมาตรการ วางแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมให้สามารถปฏิบัติร่วมกันได้ ซึ่งประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามชายแดนระดับท้องถิ่นแต่ละฝ่ายให้ความเห็นชอบแล้ว

5. ทั้งสองฝ่ายได้ปรึกษาหารือและได้ทำความเข้าใจที่จะให้ความร่วมมือกัน โดยมีการจัดตั้งสำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดน (Border Liaison Office : BLO) ณ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และ ณ เมืองไกรสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต เพื่อกำหนดแนวทางมาตรการร่วมกันในเรื่องต่อไปนี้

5.1 ทั้งสองฝ่ายต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่ระบุในข้อตกลงนี้ โดยยึดความเสมอภาค สันติภาพตามชายแดน และต้องไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน

5.2 ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกันที่จะแจ้งรายชื่อคณะเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติดและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการลาดตระเวนร่วม ให้แต่ละฝ่ายทราบ

5.3 การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในการลาดตระเวนตามลำน้ำโขง ในพื้นที่ของฝั่งไทยตั้งแต่เขตบ้านบางทรายใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบลบางทรายใหญ่ จนถึง บ้านนาแล หมู่ที่ 7 ตำบลนาสีนวน อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารและฝั่งลาวตั้งแต่เขตบ้านท่าหัวช้าง จนถึงเขตบ้านห้วยไผ่ เมืองไกรสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต

5.4 ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันปฏิบัติการในการลาดตระเวนตามลำน้ำโขง ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของสำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดนทั้งสองฝ่าย อย่างน้อยละสัปดาห์ละ 1 ครั้ง สำหรับกำหนดการปฏิบัติการในการลาดตระเวน ในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับการทำงานตกลงและเห็นชอบร่วมกันของสำนักงานประสานงานฯ ทั้งสองฝ่าย สำหรับงบประมาณค่าใช้จ่ายสำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดนของแต่ละฝ่าย เป็นผู้รับผิดชอบ

5.5 เรือที่ใช้ในการลาดตระเวนร่วมเป็นเรือเร็วจำนวน 2 ลำ จากอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และเมืองไกรสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต ฝ่ายละ 1 ลำ โดยติดธงชาติของประเทศที่เป็นต้นสังกัด

ของเรือลำนั้น ๆ เรือแต่ละลำจะมีเจ้าหน้าที่ประจำเรือ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และเมืองไกรสรพนมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต ฝ่ายละ 2 คน และพนักงานขับเรือจะเป็นบุคคลสัญชาติเดียวกับธงที่ติดบนเรือแต่ละลำ

5.6 เรือเร็วทั้งสองลำจะลาดตระเวนไปพร้อมกันด้วยระยะห่างที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถที่จะติดต่อสื่อสารระหว่างเรือทั้งสองลำด้วยวิทยุสื่อสาร และลาดตระเวนตรวจค้น จับกุม และสกัดกั้นการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นภารกิจหลัก ถ้าหากพบการกระทำผิดกฎหมายอื่นนอกเหนือจากยาเสพติดก็สามารถดำเนินการจับกุมส่งมอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมายได้

5.7 เมื่อลาดตระเวน อยู่ในเขตน่านน้ำของไทยหากพบผู้กระทำความผิด เป็นคนสัญชาติใดก็ตาม ให้มอบหมายเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามกฎหมาย ถ้าอยู่ในน่านน้ำของฝ่ายลาวก็มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของฝ่ายลาวเป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินคดีตามกฎหมาย กรณีเกิดปัญหาไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ ให้หัวหน้าชุดลาดตระเวน ใช้ดุลยพินิจร่วมกันตัดสินใจ โดยใช้หลักประนีประนอม เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

5.8 กรณีที่เรือต้องสงสัย ไม่ปรากฏสัญชาติ (เช่น ไม่ติดธงชาติแสดงสัญชาติ ไม่มีทะเบียน) เจ้าหน้าที่ชุดลาดตระเวนที่เป็นเจ้าของน่านน้ำ มีสิทธิที่จะตรวจค้นเรือลำดังกล่าว ที่ต้องสงสัยซึ่งกำลังแล่นผ่านหรือจอดอยู่

5.9 ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการประสานงาน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อมูลความเคลื่อนไหวลักลอบค้าขายยาเสพติด โดยแจ้งข้อมูลที่ต้องสงสัยให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติด ของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อดำเนินการตรวจค้นและดำเนินคดีตามกฎหมาย

5.10 ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านวิชาการ ด้านเทคนิค ด้านบุคลากร และงบประมาณในการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งตามชายแดนของทั้งสองฝ่าย โดยการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น การจัดระเบียบเรือ การอบรม และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง โทษของยาเสพติด โดยการประสานงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดนทั้งสองฝ่าย

5.11 ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการทบทวนและรับทราบความเคลื่อนไหว สถานการณ์ยาเสพติด และการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมา ระหว่างคณะเจ้าหน้าที่ประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดนทั้งสองฝ่าย ประจำทุกเดือน โดยผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพตามความเหมาะสม

ข้อตกลงฉบับนี้ ทำ ณ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 29 เดือนมิถุนายน พุทธศักราช 2550 คู่กันเป็น 2 ฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาลาว ทั้ง 2 ภาษามีคุณค่าเท่าเทียมกัน

หัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายจังหวัดมุกดาหาร

หัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายแขวงสะหวันนะเขต

(นายอัครเดช บุญนาค)

(ท่านพันเอกอินปง คุณทะคม)

รองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร

หัวหน้ากองบัญชาการป้องกันความสงบแขวง

รองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะ

รองประธานคณะกรรมการเพื่อตรวจตราและควบคุม

ยาเสพติดจังหวัดมุกดาหาร

ยาเสพติดแขวงสะหวันนะเขต

2. รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายประณิต บุญมี	ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
นายบุญสม พิรินทร์ขวง	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
นายอัครเดช บุญนาค	อดีตรองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
นายฤาชน บำรุงแสง	อดีตรองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
นายปรัชญา จินต์จันทรวงศ์	ปลัดจังหวัดมุกดาหาร
นายรัฐะ สิริรังศรี	นายอำเภอห้วยน้ำใหญ่
นายสมศักดิ์ พิรินทร์ขวง	หัวหน้าสำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหาร
นายเจิมพงศ์ ทองกระโทก	หัวหน้าสำนักงานจัดหางานจังหวัดมุกดาหาร
นายคณิษฐ์ มั่นใจอารย์	หัวหน้าสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดมุกดาหาร
นายพลศักดิ์ สาระคร	ผู้อำนวยการแขวงการทางมุกดาหาร
นต.เรวัตร อ่อนละอ	ผบ.หมู่เรือที่ 3 นรข. จังหวัดมุกดาหาร
นายพงษ์เกียรติ กุศลศิลป์วุฒิ	หัวหน้าฝ่ายควบคุมศุลกากรมุกดาหาร
คุณกุหลาบ ไทขมานะ	รองนายด่านศุลกากรมุกดาหาร
ท่านสมจัน จวงใบคำ	รองประธานคณะกรรมการเพื่อตรวจตราและควบคุมยาเสพติด แขวงสะหวันนะเขต
สารวัตรเพทาย กุศลเหลือ	สถานีตำรวจภูธร อ.นิคมคำสร้อย จ.มุกดาหาร
พตท.ชูชาติ ชาญเดช	สารวัตรด่านตม.จังหวัดมุกดาหาร
	กลุ่มงานสืบสวน ภ.จว. มุกดาหาร
นายนิพนธ์ สุทธิเดช	อดีตสมาชิกวุฒิสภาจ.อำนาจเจริญ เลขาธิการคณะกรรมการการคมนาคม
ดร. อธิษ นามประกาย	ประธานบริษัทโตโยต้ามุกดาหาร อดีตประธานสภาหอการค้า จังหวัดมุกดาหาร
เจ้าของกิจการค้าข้าวในจังหวัดมุกดาหาร และนครพนม	

ด้วยความขอบคุณยิ่งในความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากบุคคลดังกล่าวข้างต้น
โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนายปรัชญา จินต์จันทรวงศ์ ปลัดจังหวัดมุกดาหาร และนต.เรวัตร อ่อน
ละอ อผ.หมู่เรือที่ 3 นรข. จังหวัดมุกดาหาร

